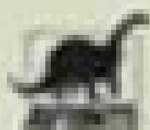
Mutsuzluk Zamanlarında Mutluluk

WILHELM GENAZINO



Almanca'dan Çeviren: Zehra Aksu Yılmazer



WILHELM GENAZINO

1943’te Almanya’nın Mannheim kentinde doğdu. Liseyi bitirdikten sonra önce serbest muhabir, daha sonra çeşitli gazete ve dergilerde editör olarak çalıştı. Alman dili ve edebiyatı, sosyoloji ve felsefe öğrenimi gördü. İlk romanı *Laslinstrasse* 1965 yılında yayımlandı. 1971’den beri serbest yazarlık yapan Genazino, 1977-1979 yılları arasında yayımlanan *Abschaffel-Trilogie* ile edebiyat çevrelerinin ilgisini topladı. *Der Fleck, die Jacke, die Zimmer, der Schmerz* (1989), *Die Kassiererinnen* (1998), *Ein Regenschirm für diesen Tag* (2001), *Eine Frau, eine Wohnung, ein Roman* (2003), *Der gedehnte Blick* (2004), *Die Liebesblödigkeit* (2005), *Mittelmäßiges Heimweh* (2007) gibi önemli romanlara imza atan yazar 2004’te Bavyera Güzel Sanatlar Akademisine kabul edildi. Eserleriyle, Georg Büchner Ödülü, Kleist Ödülü ve Fontane Ödülü gibi çok sayıda saygın edebiyat ödülüne layık görüldü.

Ayrıntı: 767
Edebiyat Dizisi: 205

Mutsuzluk Zamanlarında Mutluluk
Wilhelm Genazino

Kitabın Özgün Adı
Das Glück in glücksfernen Zeiten

Almancadan Çeviren
Zehra Aksu Yılmazer

Yayıma Hazırlayan
Tayfun Koç

Bu kitap Çağdaş Alman Edebiyatı Dizisi,
ADIMLAR/SCHRITTE projesi çerçevesinde,
S.Fischer Vakfı (Berlin), Ernst Reuter Girişimi ve
ProHelvetia desteği ile Sezer Duru (İstanbul)
ve Egon Ammann (Berlin)
editörlüğünde yayımlanmıştır.

Kapak Resmi
SuperStock/Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Kapak Düzeni

Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: İstanbul, 2014
İkinci Basım: İstanbul, Nisan 2015

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-975-539-807-5
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel, (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayınları.com.tr

Wilhelm Genazino

Mutsuzluk Zamanlarında Mutluluk

Bir

Bizim evin yakınındaki tek açık hava kafesi her zamanki gibi tıklım tıklım dolu. Zar zor boş bir masa buluyorum. Güneşin feri kaçmış, vakit akşamüstü. Dokuz saatlik bir mesaiden sonra günün ilk güzelliği gibi geliyor kafe bana. Etrafımdaki çoğu insanın da bitkin olduğu her hallerinden belli. Yorgunluktan tükenmiş, sandalyelerine yığılıp kalmış insanları pek bir güzel bulurum. Cılız güneşin altındaki insanlar, başarı ve rekabete dayalı toplumumuzun, mesai sonrası nihayet seyre sunulmuş yaldızlı kenarları gibiler. Bir tek, solumdaki masada oturan genç çiftte yorgunluktan eser yok; bu ikisi, uzun bardaklardaki koyu yeşil bir sıvıyı kamışla emiyor. Bense suskunum, içimde sözcükler arıyorum. İnsanlar tüm yorgunluklarına rağmen birbirleriyle konuşuyorlar. Şimdi yersiz bir merhamete kapılmam üzüyor beni. Genç garsonlara acıyorum mesela. Üniforma benzeri giysilerinin arkasında neleri sipariş verebileceğiniz yazıyor: *Latte macchiato, cafe con leche, tonic, bitter lemon, espresso lungo* vesaire. Bir capuccino söylüyorum. Meydanda paytak paytak yürüyen iki ördeği seyrediyorum bir süre. Beton karolar arasında buldukları solgun kısa otları büyük bir hızla gagalıyorlar. Yarım düzine Rusya Almanı bir otomattan Snickers ve Smarties alıyor. Paketler otomatın altındaki hazneye düştükçe, Rusya Almanları bir kahkaha patlatıyor ve Rusça-Almanca karışımı dillerini konuşuyorlar. Yanımdaki iki plastik poşetin üstündeki tüketim sloganlarından utanç duyuyorum. Sol tarafımdaki genç çift kamışlarına şimdi öyle bir asılıyorlar ki yanlarına gidip şöyle demek geçiyor aklımdan: Bu hörültüyü derhal keserseniz, size beş avro veririm. Yorgunluğumun nahoş tarafı, aşırı duyarlılık. Ama genç çifte gerçekten böyle bir teklifte bulunacak kadar delirmedim henüz. Aksine, onlar adına mahcup olduğumu hissetmek beni daha da utangaçlaştırıyor. Plastik poşetlerimi, üstlerindeki yazıları kimsenin okuyamayacağı şekilde masanın altına itiyorum. İçinde bulunduğumuz koşullara maalesef hiç güvenmiyorum. Kendi geleceklerinin neye benzeyeceğini daha şimdiden hissetsinler diye bitkinliğimi göstermek istiyorum genç çifte. Bu his genel bir his haline gelebilseydi, daha hoş bir dünyada yaşardık. Sağ tarafımdaki masada oturan birinin söylediğini duyduğum cümleyi ben söylemiş olmak isterdim: Her zamanki gibi, beni benden başka umursamayan yok. Genç bir garson önüme cappuccino’yu bıraktıktan sonra yazılı sırtını bana dönüyor.

En aşina olduğum huzursuzluğa kapılıveriyorum: Hayatım bu şekilde devam edemez. Ne grotesktir ki halimizden memnunum aslında, yani oturduğum daireden, gelirimden, evlilik benzeri ilişkimden, yani hayat arkadaşım Traudelden. Yine de benim izlenimim, ortada katlanılmaz bir durum olduğu: Hayatım. Hayatımın seyrini tamamen değiştirme arzusu son iki ayda iyice arttı. Değişiklik yapma arzusunun üzerimde yarattığı baskı adeta elimi kolumu bağlıyor çünkü nasıl ve ne türlü bir değişiklik yapabileceğim konusunda en ufak bir fikrim yok. Tam öyle de değil aslında. Zaman zaman içimde çakıveren ufacık bir umut ışığı geride bir tür pırıltı bırakıyor. Traudel şiddetle karşı çıkıyor benim bu değişiklik yapma arzuma. Yaşadığım hayattan ve kendimden hoşnut olmam için bir sürü neden olduğunu söyleyip duruyor. Senin durumundaki bir insanın böyle saçma sapan şeyler düşünmesi affedilemez bir şey diyor. Genellikle ona hak veriyor, bir süre sesimi kesiyorum. Kafeye bir trompetçi geliyor, plastik poşetini bir direğe asıyor ve insanların önünde durup çalmaya başlıyor. Beni şaşırtan, trompetçinin, bir, trompete pek hâkim olmadığını, iki, derdinin trompet çalmak değil dilenmek olduğunu bu kadar çabuk açık etmesi. Trompeti bir iki üflüyor, sonra masa masa dolaşıp kafenin müşterilerine elindeki kâğıt bardağı uzatıyor. İnsanların trompetçiye, acınası performansına rağmen, bol bahşiş vermesine hayret ediyorum. Onlara gerçeğin kasvetini anlatma dürtüsüne kapılsam da son kertede susuyorum. Ama sonra, her şeyin ne kadar acınası olduğunu, herkesin zaten bildiğini fark ediyorum. Ardından diğerlerinin mahrem bilgilerini kasten mi gizledikleri yoksa bunları bambaşka nedenlerden ötürü mü anlatmadıkları meselesine kafa yoruyorum. En sonunda da uluorta yaşanan zavallılıklarla nasıl bu kadar iyi baş edebildiğimizi soruyorum kendime. Trompetçiyi kınayarak izlediğim halde, ben bile 50 sent atıyorum bardağa. Adam teşekkür edip önümde hafifçe eğiliyor. Az sonra, hayatın tuhaflığı karşısında bir dilsizlik musallat oluyor içime. Artık tek duyduğum şey, umarsız ruhumun yakınmaları. Mütemadiyen gerçekliğe mecburen abone olmak değil, inceliğine yaraşan bir şeyler yaşamak istiyor ruhum. Ruhumu yatıştırıyor, ikame deneyimler yaşamak için etrafıma bakmıyorum. Ama gerçeklik pek cimri, ruhumun arzusunu geri çeviriyor. Trompetçi plastik poşetinin yanına dönüyor, trompetini poşete tıkıyor ve az ilerideki büfeye gidiyor. Büfede, karton bardağın içindekileri sol eline boşaltıp küçük bir şişe konyak satın alıyor. Dilenmenin böyle sonuçlanmasına şiddetle ama

boş yere isyan eden ruhum bir an çok zorlanıyor. Beton karolara tesadüfen gözüm ilişince, yerde birkaç kanatlı karınca görüyorum. Kanatları olsa da havalanamıyor karıncalar. Kanatları, o minicik gövdeleri için fazla uzun ve ağır muhtemelen. Bu manzarayla ruhumu teselli etmeyi başarıyorum. Şu küçük varlıklara bak, diyorum ruhuma, trompet çalmıyorlar, dilenmiyorlar, büfede konyak içtikleri bile yok. İşe yaramaz kanatlarını her yere taşıyıp durdukları halde hiç yakınmıyorlar!

Hesabı ödeyip eve gideceğim. Bu kadar çok insanın gelip geçmesine, kalkıp gitmesine ya da gelip oturmasına zor katlanıyorum zaten. Garson ıslak bir fişi fincanımın altına ittiriyor. Fincanımı kaldırırken fış fincanın altına yapışıyor. O sırada, bu civarda sık sık gördüğüm o zavallı deli kadının çıkageldiğini görüyorum. Kadın bir süre kafenin önünde volta atıyor. Giysileri delik deşik, saçı keçe gibi: sokakta yatıp kalkıyor herhalde. Kaskatı adımlarından bile belli ağır bir rahatsızlığının olduğu. Kadını izlemek hoşuma gidiyor, voltasını atarken kendime yakın hissediyorum onu. Kadın altı yedi kere gidip geldikten sonra birdenbire dönüyor, yumruğunu tehditkâr bir biçimde sallayıp sağa sola küfürler savuruyor. Ağır, vurgulu bir konuşması var ama konuşmaktan ziyade sesler çıkarıyor. Daha birkaç ay öncesine kadar anlaşılır sözcükler haykırabiliyordu bu kadın. Bir keresinde, bütün çocuk doktorlarının, kentteki bütün çocuk doktorlarının çok yakında elektrikli testerelerle teker teker paramparça edilecekleri tehdidini savurduğunu anımsıyorum. Tek bir kişinin çılgınlığının canlandırıcı, mucizevi bir tarafı var. Kafenin pek çok müşterisi kendi eksikliklerinin derinliklerinden izliyor ruh hastası kadını. Kadının deliliği yarı ölü insanlara nüfuz ediyor ve onların zavallılığını ortadan kaldırıyor. Biçare kadın bende de bir dönüşüm yaratıyor. Bitkinlik duygusundan bu kadar çabuk sıyrılacağımı hiç düşünmezdim. Cappuccino'mun parasını ödüyorum, poşetlerimi masamın altından çıkarıp tüyüyorum. Kafeden eve kadar aşağı yukarı yirmi dakika yürümem gerekiyor. Ellerinde bira şişeleriyle böğüren bir grup adam geçiyor yanımdan. Bir bahçe çitinin direğine takılmış çocuk eldiveni kimseyi duygulandırmıyor. Rüzgâr dalların uçlarını evlerin duvarlarına doğru eğerken hafif bir hışırtı duyuluyor. Toz etrafa çökmekle kalmıyor, yaşlı ve kekremsi de kokuyor. Park etmiş bir arabanın tavanının üstünde kenarından ısırılmış bir kek görüyorum. Yırtık ambalajı akşam güneşinde hafifçe parlayan kekin park edilmiş arabanın sahibine ait olduğunu sanmıyorum.

Öyle olsaydı, arabada oturup rahatça yerdi kekini. Birinin keki yolda yürürken yediği sırada aniden bir aksilikle karşılaştığını tahmin ediyorum. Bu kişi elindeki keki önüne gelen ilk arabanın tavanına bırakıp tüymek zorunda kaldığına göre, önemli bir terslik çıkmış olmalı. Bu nedenle, kek yiyicisinin kekine geri döneceğini düşünüyorum. Bir yere saklanmıştır ve geri dönmek için fırsat kolluyordur. O güzelim yarım keki bir arabanın tavanına öylece bırakıp gitmeye gönlü elvermez. Şimdi de adamın keki muhtemelen çaldığını ama sonra takip edildiğini ve keki mideye indirirken suçüstü yakalanmaktan kurtulduğunu geçiriyorum aklımdan. Alçak bir çöp kutusunun kenarına oturup park edilmiş bir kamyonetin arkasına saklanıyor ve kek yiyicisinin geri dönmesini bekliyorum. Şunu da belirtmem gerekir ki, mistik olaylarla ilgili hiçbir deneyimim yok. Ama gözlemcilik hayatım boyunca tespit edebildiğim kadarıyla, beni hem büyüleyen hem de teselli eden ve yatıştıran, yarı yarıya dünya dışı hadiseler var. Fazla beklememe gerek kalmadan gerçekleşiyor kurgusal ümidim. Karşı kaldırımdan geçen heyecanlı bir delikanlı arabanın tavanında duran keki alıp yemeye başlıyor. Keki, tam da hırsızlıktan yakalanmaktan kurtulduğu yerde yemek belli ki çok hoşuna gidiyor. Keki nasıl da dişlediğine bakılırsa, bu keki daima, hele hele de kaçma ve suçlanma anlarında kendi malı olarak gördüğü kesin. Gözlemlerim bana beklediğim mutluluğu bahşediyor. Hatta adamın yanına gidip ona şöyle demek istiyorum: Sizin kekiniz ve benim mutluluğum ayrılmaz bir bütün. Ama adam bunu anlamazdı, tam tersine, belki de kendini yine takip altında hissederdi. Ben adamı gözlemlerken, bir kadın manavın da beni gözlemlediği gözümden kaçmıyor ve bu durum mutluluğumu karmaşıklaştırdığı gibi daha da artırıyor. Kadın manav arkamdaki dökük dükkânında işini yaparken, benim burada sadece kek yiyicisini gözlemlediğimin farkında değil muhtemelen. Benim bir şeyler çalmayı ya da başka bir küçük suç işlemeyi planladığımı sandığını hissediyorum. Olayların böyle üst üste gelmesinden belli bir heyecan duyuyorum. Ben bir kek hırsızını gözlemlerken, biri de benim meyve çalmayı planladığımdan kuşkulanıyor; dolayısıyla, bilinmeyen olaylar arasında bağlantı kuran ve bana anlatılmaz bir paye veren veya yücelten veyahut başka bir gerçekliğe götüren bir bakış zincirinin mucidi olarak görebilirim kendimi şu an. Bir dakika boyunca yaşadığım coşkuyu kelimelere dökmem mümkün değil. Keşke Traudel de yanımda olsaydı. O zaman bu imgeleri ona da göstererek bu başka gerçekliğe onu da katabilir,

beni tanımanın insanı zenginleştirdiği fikrine kapılmasını sağlardım. Oysa bu coşkumu ona daha sonra anlattığımda imgeler soluklaşmış ve canlılıklarını yitirmiş olacaklar. Traudel'in en sevdiği cümlelerinden biri şu: İki kişiyken yalnız olmak istemiyorum. Bu sözler, haftada hiç olmazsa bir kere benim tarafımdan canlandırılma talebini ifade ediyor. Bu cümle söylendiği zaman ben genellikle susuyorum, Traudel de suskunluğumu zaman zaman suçumu kabullenmem olarak yorumluyor. O zaman da yine susuyorum çünkü her insanın kendi içinde yalnız olduğunu, ayrıca bu yalnızlığın kötü bir şey olmadığını söyleyemiyorum. Kendi içlerinde yalnız olduklarını şiddetle inkâr eden bir sürü insan olduğunu biliyorum, onlardan biri de Traudel.

Kek yiyicisi ayaküstü yediği keki bitiriyor, ben kamyonetin arkasındaki yerimden ayrılıyorum, kadın manav dükkânında gözden kayboluyor. Yeniden gerçekliğe dönüyorum, yani bakış zinciri icat etmenin nasıl bir faaliyet olarak görülebileceğine kafa patlatıyorum. Bir filozof muyum ben yoksa bir estet mi, sessiz sedasız bir iletişimci miyim yoksa kavramsal sanatçı mı? Ve bu eylemlerden birini, beni az çok geçindirecek ve anlamlı bir hayatı yaşadığımdan nihayet emin olmamı sağlayacak bir mesleğe dönüştürmeyi nasıl başarabilirim? Mutsuzluğumun özü de bu soruda yatıyor bir anlamda. Yolu daha fazla uzatmadan hızlı adımlarla eve doğru yürüyorum. 41 yaşındayım, adım Gerhard Warlich ve büyük bir çamaşırhanede organizasyon müdürü olarak çalışıyorum. Görevim, bir yandan iş hacmini artırmak, yıkama tesislerini ve çalışanların mesai saatlerini düzenlemek, diğer yandan işletmemizin taşıtları ile dağıtım şoförlerinin mesai saatlerini tüm kapasitemizin etkin bir biçimde kullanılacağı şekilde koordine ederek müşterilerimizin olabildiğince memnun edilmesini ya da memnuniyetlerinin devamını sağlamak. Oteller, restoranlar, hastaneler, doktor muayenehaneleri ve kirli çamaşır üretimi yüksek kamusal kurumlar için çalışıyoruz. Bu işletmede tam on dört yıl önce, 27 yaşındayken, dağıtım şoförü olarak işe başladım. Felsefe öğrenimimi yeni tamamlamıştım ve eğitim düzeyime uygun bir işi ne üniversitede ne de üniversite dışında bulabilmiştim; ama para kazanmam gerekiyordu, hem de bir an önce; çünkü sekiz yıl boyunca aldığım öğrenim kredisini eğitimimi tamamlar tamamlamaz geri ödemeye mecburdum. Bu durumda ne tür bir iş yaptığım pek de umurumda değildi. Bugün müdürü olduğum işletmede tabiri caizse zoraki bir neşeyle şoför olarak işe

başladım. O zamanlar beni işe alan adam çamaşırhanenin sahibiydi ve ne üniversitelerde yaşanan krizden ne de eğitim sayesinde kariyer yapmanın artık boş bir hayal olduğundan haberdardı. İyi de siz doktora yapmış birisiniz, diye hayretler içinde kalmış, beni fazla kalifiye bulduğu için işe almak istememişti. Tabii ki fazla kalifiyeyim bu iş için, demiştim; ama bu benim beceriksiz olduğum anlamına gelmez. İşinde devamlı yükselmiş olan ve yükselmeye de devam eden adamın sonunda aklı buna yatmıştı. Bir deneyelim bakalım, demişti. Pişman da olmadı nitekim. Mükemmel bir dağıtım şoförü olmakla kalmadım. Çok geçmeden dağıtım şoförleriyle ilgili etkili birkaç rasyonelleştirme önerisinde de bulununca, çamaşırhanenin sahibi, Heidegger üzerine doktora yapmış birinin kendi işletmesinde bile işe yaradığını şaşkınlıkla tespit etmişti. Bu nedenle, işe girdikten bir sene sonra, önce dağıtım planlama (işletmede kısaca “Planlama” denir) şefi, sonra da tüm çamaşırhanenin ve sevkiyatla ilgili bütün işlerin müdürü oldum, hâlâ da öyleyim.

Traudel ve ben yedi kiracılı sakin bir apartmanın üç buçuk odalı bir dairesinde oturuyoruz. Apartmanın merdivenlerine ayak basar basmaz, en üst kattaki kiracıların leş gibi kokan spor ayakkabılarının kokusu burnuma vuruyor yine. Muhtemelen üniversite öğrencisi olan bu dört genç, ucuz spor ayakkabılarını akşamüzerleri daire kapısının önüne koyuyor, saatlerce giyilmiş lastiğin ayak teriyle birleşince katlanılmaz bir koku yaptığının ve bu kokunun zemin kata kadar indiğinin farkında bile değiller herhalde. En üst katın kiracılarından bu alışkanlıklarını değiştirmelerini rica etmeme engel olan tek şey, beni kapıcı zannetmelerinden korkmam. Aşağı yukarı on yıldır yaşadığımız daireye girdiğimde saat 17.00ye gelmek üzere. Traudel benden önce de başka bir adamla, bir banka memuruyla, oturuyordu burada. O zamanlar Traudel de banka memuruydu, halen de öyle. Onunla tanıştığımda, stajını yeni tamamlamıştı ve şehir merkezindeki küçük bir şubede çalışıyordu. Birkaç sene sonra banka ona bir teklifte bulundu: İsterse şube müdürü olabilirdi ama ancak taşrada çalışmayı kabul ederse. Traudel biraz düşündükten sonra teklifi kabul etti. O yüzden her gün arabayla seksen kilometre yol yapıp Hingen adındaki sıkıcı bir kasabaya gidiyor ve akşam yine eve dönüyor. Şehir merkezinde çalıştığım için, arabayı onun kullanmasını, benimse iş yerime yürüyerek gidip gelmemi kararlaştırdık. İlk başta hiç işime gelmedi bu; ama şimdi başka türlüsünü düşünemiyorum

bile. Yürümek beni dinlendiriyor, hatta sükûnet ve huzurla dolduruyor içimi.

Uzun zaman önce kurulmuş bir avuntu vahası gibi karşılıyor ev beni. Bu vakitte hep klasik müzik konseri yayını yapan radyoyu açıyorum. Gömleğimi ve pantolonumu çıkarıp kanepeye uzanıyorum ve Traudel'in bir Noel'de bana hediye ettiği kaşmir battaniyeyi üstüme örtüyorum. Daimi huzuru bulmuş bir adamın yüz ifadesiyle kanepede yatıp biraz kestirmem Traudel'in hoşuna gidecektir. Traudel'in, sekiz saatlik bir mesaiden ve hemen hemen bir saat süren araba yolculuğundan sonra alışverişle, ev işleri ve akşam yemeğiyle ilgilenecek gücü nereden bulduğu bir muamma benim için. Fakat Traudel'in her şeye el atma dürtüsü o kadar kuvvetli ki, zaman zaman ben de bunun kurbanı oluyorum. Birlikte yaşamaya karar verdiğimizde, Traudel'in eski eşyalarımın hemen hemen hiçbirini ortak evimize koymak istemeyişi bugün bile hâlâ rahatsız eder beni. Ne yaptı etti, yalnızca hurdacıya telefon açmamı değil, yıllarca içinde yaşadığım mobilyalarımın tamamının iki adam tarafından büyük bir kamyona yüklenmesine, sonra da bir atık yakma tesisinde yok edilmesine seyirci kalmamı da başardı. Özellikle de böyle anlarda, mobilyalarımın yok edildiğini anımsadığımda, kek yiyicisi ve manav bakış zincirini icat ettiğime şükrediyorum. Benim için bu bakış zinciri, birinci gerçekliğin ardında benim de dahil olduğum ikinci ve üçüncü bir gerçekliğin olduğuna ve eğer şansım yaver giderse, bir gün bunu mesleğim haline getireceğime işaret ediyor. Maalesef bunun henüz çok uzağındayım. Şimdiye kadar ancak Neredeyse-Sanatçı olabildim; kolaj yapıyorum, resim çiziyorum, film çekiyorum, nonsens tarzı şiirler yazıyorum ama hiçbirini layığıyla yapmıyorum; demek istediğim, tutkuyla, yani umarsızca yapmıyorum ve kendime (şimdi de olduğu gibi) iki üç haftada bir benim gerçek yeteneğimin ne olduğunu sormak zorunda kalıyorum. Tam zamanında ölememiş bir yaban arısının ağır ağır uçarak duvarlara çarpmasını seyrediyorum. Yaban arısının sendeleyerek uçmasının benim geleceğimin habercisi olduğuna hemen inanıyorum tabii. İkindi vaktinde park etmiş bir kamyonetin arkasında durup kek yiyicisinin dönmesini beklemek, sonra da onunla ve manav kadınla anlamlı bakışmalar kurgulamaktan nasıl bir meslek çıkar ki? Yanıtsız kaldığım bu anların utancının gelip geçici olmasını umut ediyorum. Radyoda bariton Heinrich Schlusnus, Brahms'ın bir şarkısını seslendiriyor. Schlusnus ismi iç dünyama harikulade bir biçimde nüfuz ediyor ve bir an,

beni tüm endişelerden kurtarıyor. Yaklaşık dört dakika, yani şarkı sürdüğü sürece, Heinrich Schlusnus isminin bende uyandırdığı duyguların tadını çıkarabilirim artık, üstelik de bundan herhangi bir sonuç beklemeden. Şarkı bittikten sonra spiker, kalın sesli ciddi bir kadın, yeniden söz alıyor; kadının adı sahiden de Astrid Redlich. Astrid Redlich, Heinrich Schlusnus'u uğurluyor! Bu gizli komedi ve hayatın evrensel uyumu karşısında sevinçten haykırasım geliyor. Gerçekte, kanepede yatıyor, parçalanmaya yüz tutmuş fanilama bakıyorum. Jilet gibi gömleğimin altına iyice eprimiş bir fanila giymek hoşuma gidiyor. Hayatta er ya da geç yaşanan ıstırapların bir simgesi fanila. Ayrıca (aslında) benim sanatçılık geleceğime işaret ediyor. Bir giysi sanatçısı olmayı (böyle bir şey varsa eğer), hatta bir çürüme sanatçısı olmayı çok isterdim. Çözünüp ayrışmaya başlamış giysiler giymeyi seviyorum. Giysilerin epriyip yıpranması sayesinde kişi (hızlıca ve kabaca düşünürsek) kendi yok oluşuna da aşina olur, giderek epriyen giysileriyle üstünde taşıdığı yok oluşu, adım adım hayatına girer. İnsanların eskimiş giysilerini atmaya bu kadar hevesli olması, lime lime olmuş giysilerin işaret ettiği o süreçleri inkâr etmelerinin bir göstergesi bana göre.

Traudel odada delik deşik bir fanilayla dolaştığımı ya da uzandığımı görünce dehşete kapılmıyor (ya da şöyle diyelim: dehşete kapıldığını belli etmiyor). İkide bir şu ya da bu paçavrayı Tanrı aşkına çöpe atmamı söylüyor gerçi; ama bu serzenişlerinde çok ısrarlı değil. Bana ara sıra aldığı yeni fanilaları, yeni külotları da giyiyorum. Ama çürümeye yüz tutmuş numuneleri çöpe atmamı yeni fanilalar da sağlamıyor. Eriyen fanilalarımı, külotlarımı da giymeye devam ediyorum ve onları tenimde hisseder, onlara bakarken, hayata karşı duyduğum dehşeti savuşturuyorum. Kendi faniliğimi bu sayede kavradığımı iddia edemem tabii. Ama en azından şunu söyleyebilirim: Ölümümle adeta dirsek teması içindeyim. Bir kitap yazabilseydim başlıca tezi şu olurdu: İnsan felaketleri ancak izleyebilir, kavrayamaz. Küçük, iğrenç bir huzursuzluk uykuya dalmama engel oluyor. Traudel'in eve geleceği andan biraz korkuyorum galiba. Sittin senedir birlikte yaşamamıza rağmen, bir başka insanın varlığına aslında devamlı katlanamayacağını korkusundan kurtulamıyorum. Bu aslında her şeyin özü zaten! Bir çamaşırhanenin yöneticisiyim ama aslında bambaşka şeyler yapmak istiyorum. Büyük, pis bir kentte yaşıyorum ama aslında bambaşka bir yerde olmak istiyorum. Traudel'le birlikte yaşıyorum ama aslında...

hayır, bu düşünceyi düşünmeye cesaret edemem. Oysa düşündüm bile. Ve işte yine oluverdi: Bir felaketi anlamadan izlemek zorundayım.

Yaban arısı bana yaklaşıyor, belli ki elime konmak istiyor. Önce irkiliyor, sonra elimi olduğu yerde bırakıyorum, yaban arısı dikkatle elimin üzerine konuyor. Hayvanın elimin tersinin ortalarına kadar ilerlememesine dikkat etmem yeterli. Tabii ki Traudel'le ilgili bir sıkıntım yok. Sadece, devamlı ona göre davranmak benim baş edemediğim bir durum. Bu bana, maalesef zor bir insan olduğumu hatırlatıp duruyor. Yaban arısı elimin tersinin ortalarına geldiğinde oradaki kıllara takılabilir ve paniğe kapılıp elimi sokabilir. Ama yaban arısı tehlikeli bölgeyi algılayacak kadar akıllı olduğu için kıllardan uzak duruyor. Az sonra da havalanıp uçuyor ve cama tosluyor. Ya bak, sen zavallı hayvan bile benliğin isterisine kapılmak zorundasın. Traudel'in eve dönüşü her zamanki gibi olur. Kanepenin yanında diz çöker, elini yırtık pırtık fanilamın altına sokar ve beni öper. Olsa olsa, neden uyumadığımı sorar bana, ben de geçiştiririm: Yok bir şey, genel bir huzursuzluk işte. Ve öpüşürken, ne kadar da sağlam bir çift olduğumuzu düşünüp gururlanırız yine.

İki

Yine de birkaç aydan beri can sıkıcı, şimdiye kadar pek konuşmadığımız görüş ayrılıklarından mustaribiz. Sorun şu: Traudel artık evlenmemizi istiyor. Hemen değil ama bir ara. Birlikteliğimizin başlarında, “nikâh kıydırmaya” (ne kelime ama!) imkânsız gözüyle bakmadığımı kabul ediyorum. Ama Traudel’in evlenme isteğinin zamanla geçeceğini düşünmüştüm. Tam tersi oldu. İlk başlarda uyguladığım savunma stratejisi, evlenmeye uygun biri olmadığımı göstermekti. Bir kadının benim gibi biriyle evlenmek istemesinin benim için bir muamma olduğunu söyleyip durdum. Hem apaçık görülebilen hem de gizli dağınıklığımdan söz ettim; sorumluluk almaktan çekindiğimi, tamirat işlerinden hiç anlamadığımı, tatil planlaması, bodrumun arada bir temizlenmesi, arabanın bakımı gibi işlerle ilgilenmeye hiç hevesli olmadığımı anlattım. Ama Traudel’in bunlara verdiği tek yanıt, eksik yönlerimi epeydir bildiği ama bunların benimle evlenmek istememesi için bir neden teşkil etmediği. Bunun üzerine, inceliğinden emin olduğum bir argüman öne sürdüm. Evliliğin beni çok kısıtlayacağını söyledim, fiilen değil de ütopik olarak kısıtlayacaktı; ama ütopik bir kısıtlama gerçek bir kısıtlamadan çok daha fenaydı. Sonra da evli kadınların kendilerini daha güvende hissetmesinin tamamen bir hayal, hatta bir kuruntu olduğunu söyledim. Evet, dedi Traudel, evli kadınların kendini güvende hissetmesi bir kuruntu ama senin ütopik kısıtlanmandan daha büyük bir kuruntu değil.

Bunun üzerine diyecek bir şey bulamadım artık.

Her ikimiz de vazgeçelim mi kuruntularımızdan, diye sordu Traudel, sen kısıtlanma kuruntundan, ben de güvence kuruntumdan.

Hatamı fark edip bir süre ağzımı açmadım. Eşler kuruntuya dayalı stratejilerinden de vazgeçerlerse, evlilikten geriye ne kalacağını sordum sonra.

Traudel uzun süre sustu. Şimdi, akşam yemeğinde, diyor ki: Evliliği anlamlı kılan bir sürü pratik neden de var. Şu örneği veriyor: Düşünsene, sana bir şey oluyor, bir yerde başına bir kaza geliyor. Diyelim ki tramvaydasın ve tramvay maalesef raydan çıkıyor, ağır yaralanıyorsun, kasabanın birinde bir hastaneye kaldırılıyorsun. Benim bundan ancak haberleri dinlerken haberim oluyor, yanına gelmek için derhal arabaya koşuyorum. Hangi hastanede olduğunu öğrenip yola çıkıyorum, iki saat

sonra oradayım ama beni hastaneye almıyorlar. Kapıdaki görevli, yaralının akrabası mısınız, diye soruyor. Hayır, niye ki, diyorum. O zaman, içeri girmenize izin veremem, diyor görevli. Sadece eşler, çocuklar ve anne babalar yaralıları görebilir. Ben de salak gibi kalakalıyorum. Seninle evli olmadığım için yanına gelemiyorum! Bu tür kurallar olduğunu biliyor muydun?

Hayır, diyorum süklüm püklüm. Şimdi kendimi (nasıl söylesem) mat edilmiş hissediyorum tabii. Ama evliliğe karşı direncim daha da artmış durumda. Hastanelerdeki bürokrasiye takılmamak için evlenmek zorunda mı insan?

Traudel'in tam da bu konuşmanın üstüne bana gülünç bir serzenişte bulunması ne aptalca. Pantolonumu sandalyenin üzerine öyle gelişigüzel atmamalıymışım. En az bir gece balkonda kalıp iyice havalanması için balkona bir kez olsun doğru düzgün asamaz mısın pantolonunu?

İster istemez susuyorum ama şu evlilik konusunun en azından şimdilik kapanmasından memnunum. Melankolik yabanileşme dediğim şey başlıyor içimde. Kendime acıyıp içten içe sızlanıyorum, Alplerde bir köpek kulübesinde yaşasaydım benim için daha iyi olurdu, diye düşünüyor, bu eski kanaatime sarılıyorum; ama hayır, öyle de yapmaz, güzel, hırslı bir kadının eteğine tutunursan, olacağı budur.

Kendine yeni bir pantolon almanın zamanı geldi artık! Bir de yeni bir ceket! diyor Traudel. Seni başka giysiler içinde de görmek istiyorum!

Kılık kıyafetle pek ilgilenmem, diyorum giderek zayıflayan bir sesle.

Bunun da farkındayım, diyor Traudel; ama akşam akşam kavga çıkmasını istemediği için sesini biraz alçaltıyor. Henüz usul usul kavga etmekteyiz. Traudel, başka bir konuya geçmeye hazır olduğunu göstermek için bugün aldığı peyniri övmeye başlıyor. Ve peynircinin maalesef benim de sık sık dinlemek zorunda kaldığım tiradını yineliyor: Keçi peyniri Pireneler'deki bir mağarada on sekiz ay boyunca olgunlaştırılır. Peynir sanayisinin sloganlarını duymak istemiyorum, diye bağırmak geliyor içimden ama yeni bir gerginlik çıkmasından ben de kaçınıyorum. Yine de giderek sessizleşmeme, en sonunda da içime kapanmama engel olamıyorum. Orada kendime üzülmeyi en iyi ben bilirim. Traudel'in yanında otururken giderek suskunlaşmam ve yok olmam beni de rahatsız ediyor. Akşamları, hep akşam olmasına, dışarıdaki karanlığın evimize de girmesine zorlukla tahammül ettiğim bir ruh hali içindeyim. Traudel'in

pantolonumun sefilliğini fark etmesi ama duvardaki rafta bir vazonun içinde günlerdir kendi kendilerine çürüyüp duran güllerin sefilliğini fark etmemesi ne garip. Güller önce matlaşıyor, sonra sararıp kırışıyor, en sonunda da soluyorlar. Traudel güllerin büzülüp solma sürecini romantik ve güzel buluyor. Bense, başlarını eğen gülleri gördükçe mezarlar ve mezarlıkları hatırlıyorum oysa evdeyken bunları hatırlamak istemiyorum. Fakat işleri bitmiş gülleri atmama izin yok tabii, sadece Traudel bu hakka sahip. Traudel çürümeyi hep bir gün daha, sonra bir gün daha seyretmek, bu esnada kiç ya da şiirsel ruh hallerini yaşamak ister. Bu kiç ancak pis pis kokmaya başladığında harekete geçer. O zamana, en az iki gün daha var.

Akşam yemeği bitti, (işbirliğine hazır olmamın bir başka işareti olarak) tabakları, ekmeği ve bardakları mutfağa götürüyor, dünden kalan bulaşıkları ve bugününkileri yıkıyorum. Traudel banyoya giriyor, soyunurken onu seyredebilmem için her zamanki gibi kapıyı açık bırakıyor. Nedeni, en az on yıl önce böyle bir ricada bulunmuş olmam. Takılarını çıkarıp kaloriferin yanındaki cam kâseye koyuyor. Giysilerini kapının arkasındaki üç askıya asıyor. Geceleri Traudel'in bedeninin kokusunu içime çekmek istediğimde bazen eteğini yüzüme bastırırım ama Traudel bunu bilmiyor. Eviyenin üzerine eğilirken aklıma bir fikir geliyor: Traudel'in güllerin solmasını günlerce izlediği gibi, ben de balkondaki pantolonumun eprimesini izleyeceğim. Pantolonu balkona asacağım ama onu oradan bir daha (ya da uzun bir süre) almayacağım; çünkü pantolonun havanın, iklimin ve tozun etkisiyle yavaş yavaş çözündüğünü, sonra da (öyle hayal ediyorum) yine doğanın bir parçası haline geldiğini görmek istiyorum. Bu süreci anlatan bir yıpranma günlüğü tutacağım. Bunları Traudel'e anlatmıyorum tabii. Kapısı açık banyoya doğru sesleniyorum: Traudel! Yarın ya da öbür gün şehre gidip bana yeni bir pantolon alabilir miyiz?

Çünkü Traudel ben kendime kıyafet alırken yanımda olmaktan hoşlanır; hevesimin çabucak kaçmasını, sonra da gidip ucuz şeyler almamı engellemek ister.

Noldu? Fikrini mi değiştirdin? Böyle birdenbire? diye soruyor yavaş sesle.

Aklım başıma geldi, diyorum.

Traudel gülüyor, bana inanmıyor.

Elbet vardır bunun bir nedeni, diyor.

Nedenini sonra söylerim, diyorum.

Çok kötüsün, diyor.

Evet, diyorum, çok kötüyüm.

Traudel gülüyor.

Anlayan beri gelsin, diye alay ediyor.

Ben de anlamıyorum zaten, diyorum.

Ertesi gece tuhaf bir rüya görüyorum. Rüyamda vatmanmışım (çocukken gerçekten çok istemiştim vatman olmayı). Ama benim tramvayım boşmuş. Duraklardaki insanları görüyormuşum. Onlar da tramvayın durmasını bekliyorlarmış. Ama ben durmuyor, bekleyen insanların yanından geçip gidiyormuşum. Uyanıyorum ama tam değil. Traudel yanımda sakin sakin uyuyor. Rüyam üzerine düşünmek istiyorum ama bir türlü tam olarak uyanamadığımdan düşünemiyorum. Ayrıca cinsel organımın yarı yarıya sertleştiğini fark ettiğimden, rüyam arka plana itiliyor. Kendime şöyle bir dokunuyorum, ereksiyonum çabucak artıyor. Traudel'in çörek sıcaklığındaki bedenine sokuluyorum. Takatsizim, biraz da kararsız; Traudel'in yana kaymış memesini kavrayıp yukarı kaldırıyorum ve meme ucunu çocuk gibi ağzıma sokuyorum. Traudel uyanıyor, zaten uyanıktı belki de. Benim izlenimim (ki bu ayrıntı üzerinde hiç konuşmadık), sevişirken çocuksu davranmamdan Traudel'in hoşlandığı. İç içe olduğumuzda ve spermim fışkırdığında, zor anlarında yanında olunması gereken bir çocukmuşum gibi başımı okşuyor. Geceleri onu sıkıştırmama bir itirazı olmadığını defalarca söyledi zaten. Eskiden gece uyurken beni gafil avlamanı istediğim bile oldu çünkü o zaman pek utanmıyorum, demişti bir keresinde. Traudel'in baldırlarını güzel bir bahçe kapısının iki kanadı gibi aralıyorum. Kadınlarda dudakların, meme başlarının ve cinsel organın derisinin aynı yapıda olması tesadüf olmasa gerek. Bunlardan birini öpen bir erkek, diğerlerini de öpmek ister. Şöyle de düşünülebilir: Kadının en önemli yerleri, bütün bedene dağılmış iki dudak. Sevişirken çok çaba göstermiyoruz, gecenin bir vakti ve hâlâ tam uyanmış değiliz. Ve böyle özensiz davrandığımız için daha sonra birbirimize sitem etmeyeceğimizi biliyoruz, en güzeli de bu belki. Gece vakti yakınlığa duyduğum bu arzu sessiz bir ricadan, küçük bir yalvarıştan başka bir şey değil, kısa bir ziyaret gibi. Traudel'e bacaklarını belime dolamasını fısıldıyorum, sarılıp sarmalanmak istiyorum. İlk deneme başarısız. Traudel bacaklarını kaldırıyor gerçi ama sonra yine yanlara düşürüyor, onun da güçsüz olması hoşuma gidiyor. Aşk, güçsüzlüğün başka bir adı zaten. İkinci deneme

başarılı; çünkü Traudel bacaklarını belime dolamakla kalmıyor, beni kucaklayıp göğsüne bastırıyor. Korktuğum çocuk sanki benmişim gibi. Karanlığa ve kimsenin düşüncelerimi okuyamamasına şükrediyorum. Hamilelikten korunma yöntemlerimize yöntem denemez aslında. Traudel bazen dikkat etmemizi söylüyor, bazen de hiçbir şey demiyor. Bazen prezervatif kullanıyorum, bazen geri çekiliyorum, bazen de hiçbir önlem almıyor, bunun üzerinde konuşmuyoruz bile. Cinsel ilişki esnasında, ölmüş anne babamı düşünüyorum. Çocukken annem babama sık sık şöyle derdi: Bir kadının çocuk istemesi dünyanın en doğal şeyi. Babam buna diyecek bir şey bulamazdı. Sonra annem derdi ki: Kadının belirli bir erkekten çocuk istemesi çok doğal. Babam buna da bir şey diyemezdi. Sonunda üç çocukları oldu, en büyükleri bendim ve babamın suskunluğunun üç çocuğa karşı bir tavır olduğu izlenimini edindim yavaş yavaş. Bu düşünceler ve anıların cinsel ilişki esnasında aklıma gelmesini pek doğru bulmuyorum. Aslında ne isteyip ne istemediğimizi Traudel'le netleştirmek için cesaretimi toplamalıyım bir ara. Oysa babam gibi davranıyorum. En önemli soruları ancak çok geç olduğunda soruyorum. Spermim boşalırken şöyle düşünüyorum: Hayatın artık bir gizem oluşturmadığı şekilde yaşamak istiyorum. Bu düşüncenin yeni bir gizeme harika bir kapı araladığı kesin. Traudel gebe kalmaya müsait olup olmadığına dair tek laf etmedi. Bana arkasını dönüyor, ben de onu okşuyor, sırtını öpüyorum. Normalde Traudel ilişkiden sonra hemen uyur, ben de öyle.

Traudel'in omzunun üzerinden fısıldıyorum: Canın mı sıkıldı?

Hiç de bile, diyor.

Konuşmak ister misin?

Şart değil, diyor.

Hımm, diyorum.

Sen konuşmak ister misin?

Hımm, diyorum yine.

Yani evet, diyor Traudel ve bana dönüyor.

Cesaretimi topluyorum: Bir süre önce evlenmek istediğini söylemiştin ya hani.

Üzüldün mü buna?

Bir anlamda evet, diyorum.

O zaman rahatlatayım seni. Evlenmemizi isteyen ille de ben değilim. Annem istiyor evlenmemi.

Annen, diye göğüs geçiriyorum.

Annemi bilirsin. Bana baskı yapıyor. Ablam da öyle. Evli olup olmamak benim umurumda değil. Benim istediğim başka bir şey.

Bir daire satın almak istiyorsun.

Traudel gülüyor.

Yanlış mı? diye soruyorum.

Tamamen yanlış, diyor Traudel.

Daire yetmez sana. Müstakil ev istiyorsun.

Külliyen yanlış, diyor Traudel, çocuk istiyorum.

Tahmin etmiştim gerçi ama şimdi ne diyeceğimi bilemiyorum.

Korktun mu?

Evet, diye itiraf ediyorum.

Eğer hiç istemiyorsan, unutalım gitsin. Öylesine bir duygu dalgalanması sadece, bir titreşim; geçer nasılsa.

Bir planın var mı? diye soruyorum.

Planım, bir planımın olmaması.

Gülüyoruz.

Ama çocuk yapacaksam evli olmam hiç fena olmaz diyor annem.

Annene çocuk istediğini mi söyledin?

Evet, diyor Traudel.

Anneni memnun etmek için seninle evlenmem mi lazım?

Onun gençliğinde çocuk yapan kadınlar evli kadınlardı.

O dönem epey geride kaldı, diyorum.

Evlenmemiş çocuklu kadınlara o zamanlar bekâr anneler denirdi, aşağılayıcı bir ifadeydi bu. O yüzden annem genç kızken bir an önce evlenmek istemiş. Sadece çocuk meselesi de değilmiş. Kadınlar kocalarının kendilerine bakmasını istiyormuş. Meslek sahibi olan kadın yok denecek kadar azmış. Annemin de bir mesleği yokmuş, hâlâ yok ama en azından anne ve eş olmuş, tek çıkış yolu buymuş.

Peki bu durumda benim neye hazırlıklı olmam gerekiyor?

Hamile kalabileceğime. Ya da belki de kalmayacağıma. Otuz sekiz yaşındayım, zaman daralıyor. Ama eskiden çocuk yapmak gibi bir isteğim yoktu, diyor Traudel.

Şimdi sen... şey... gerçekten... şey... çocuk mu istiyorsun?

Deli gibi istediğim söylenemez, diyor Traudel, şu aralar, nasıl desem, aşkımı tutamıyorum, ne demek istediğimi anlıyor musun?

Gülüyoruz.

Hamileliğe ve çocuk odasına falan çok istekli olduğum söylenemez ama dikkat etmeye de hevesli değilim; olursa olur, olmazsa olmaz.

Hımm, diyorum.

Bunlardan pek hazzetmiyorsun, değil mi? diye soruyor Traudel.

Eh, pek sayılmaz. Neden korkuyorsun?

Neden korktuğumu söyleyeyim sana, bu kadar güzel yürüyen ilişkimizin mahvolmasından korkuyorum.

Çocuk yüzünden mi?

Kadınlar hep daha da mutlu olmak ister, diyorum, huzur vermedikleri için ellerindeki mutluluğu da kaybederler.

Bütün erkeklerin korkusu budur, diyor Traudel, kadının bir aşk nesnesi olarak hiç değişmemesi gerekir.

Tanrım, diyorum.

Doğru değil mi yani?

Kesebilir miyiz bu... şey... gevezeliği?

Neden?

Bir yere götürmüyor da ondan.

Önemli ama.

Aramızda bir sessizlik oluyor. Yatış pozisyonumuzu değiştiriyoruz, yorgan hışırdıyor. Başlattığımız tartışma içimde, öncekinden de şiddetli bir biçimde devam ediyor. Traudel'le bu tür konuşmalar yapmaya alışık değilim. Ayrıca gerçekten korkuyorum. Bana göre, bu konuşma bile, çok korktuğum yıkımın gizlice başladığının bir işareti. Ama bunu kendime saklamak istiyorum. Traudel'in korkumu gerçekdışı bulduğunu, önemsemediğini hissediyorum. Oysa Traudel'in de haklı olduğunun farkındayım. Bunu ona söylemek isterdim ama dilim tutulmuş gibi. İlle de çocuk isteyen karılarını kurban eden pek çok erkek olduğunu biliyorum. Kadının cinsel doğası ne pahasına olursa olsun korunmak zorunda. Cinsiyet odaklı o sert erkeklerden olmadığımı Traudel'e söylemeyi çok isterdim. Artık tamamen uyanmış vaziyetteyim, Traudel de öyle muhtemelen. Şimdi biraz kafa dağıtmayı çok isterdim ama cinsel birleşmeden sonra televizyonu açmayı ikimiz de kaba buluruz. Fakat burada böyle karanlıkta yatıp duramam da. Yalnızlık normal de birdenbire ortaya çıkması öyle iğrenç ki.

Birkaç dakika daha bekledikten sonra yataktan kalkıp mutfağa gidiyorum. Mutfak dolabının çekmecelerinde, beni oyalayabilecek küçük

bir nesne arıyorum. Dışarıda, pencerenin önünde hafif bir fırtına var. Geceleri böyle uykumun kaçması hiç hoşuma gitmez. Mutfak dolabındaki küçük aynaya bakıp şöyle düşünüyorum: Yüzün tam bir kepazelik. Bu düşünce de -buna bir düşünce denebilirse- gayet aşina bana. Hayatı çok az kavradığıma dair o berbat duyguya kapılıyorum yine. Daha iyi düşünebilmek için kendime bir kahve yapacağım. Kahve makinesine iki fincan su dolduruyorum, filtreye kahve koyuyorum ve makinenin düğmesine basıyorum. Kahve makinesinin hırıltısını duyunca, aniden, şimdiye kadar ilk kez, annemin ölüm döşeğindeki hırıltılı nefesi aklıma geliyor. Bir anda kolum kanadım kırılıyor ve beş saniye içinde ağlamamak için zor tutuyorum kendimi. Kahve makinesini kapatıyorum ve su damlalarının yavaş yavaş kesilmesini seyrediyorum. Son yıllarda, neden bilmiyorum, gözlerimin eskisine göre daha çabuk yaşardığı dikkatimden kaçmıyor. Ağlama nedenlerimin çoğu çok eski yıllarda kaldı ve aslında ağlanacak bir şey de kalmadı (ya da ağlayarak bitirildi); ama ağlama nedenlerim son zamanlarda güçlü bir biçimde geri dönüyor, hatta yeni gözyaşlarına da yol açıyorlar. Gece sersemliğinin bir yönü de insanın sık sık düşündüğü bir şeyi bir kez daha düşünmesi. Sokakta dolaşan açık renk takım elbiseli proleter gençler bir bara girmeden önce güneş gözlüklerini takıyorlar. Gençlerin kıyafet konusundaki zevksizlikleri ilginç çünkü bu kiç, hayatın kalpazanlık arzusunu gösteriyor. Bu saatte bile böyle akıllı akıllı düşünmem sinirime dokunuyor biraz. Gerçekte, ben artık zeki falan olmak istemiyorum; her şey çok gülünç, özellikle de geceleri. Sonra nihayet dikkatimi dağıtıp beni oyalayacak bir şey buluyorum. Bir çekmecede, üzerine damgalanmamış bir pul yapıştırılmış bir mektup zarfı keşfediyorum. Kız kardeşimden gelen bu mektup en az üç aydan beri yanıtlanmayı bekliyor. Kız kardeşim bir inşaat mühendisiyle evli, iki de çocuğu var. Tatile gittiğinde tatil mektupları, Noel'de Noel mektupları, doğum günlerinde de doğum günü mektupları yazar bana. Zarfın, damgalanmamış pulun olduğu sağ üst köşesini makasla kesip alıyorum, küçük bir tabağa su koyuyorum, kestiğim parçayı suya bırakıyorum ve pulun kâğıttan ayrılmasını bekliyorum. Tam bir gece uğraşı bu. Hatta kız kardeşime bir mektup yazmayı, zarfın üzerine de suda kâğıttan ayrılan pulu yapıştırmayı bile düşünüyorum. Kız kardeşimin hoşuna giderdi bu. Kocasına derdi ki: Kardeşim ona gönderdiğim mektubun pulunu kullanmış. Kocası hiçbir şey söylemeden başını sallar, kız kardeşime yazdığım

mektubu okumazdı; Traudel'in de kız kardeşimin bana yazdığı mektupları okumadığı gibi. Mutfak masasının üzerine bir mektup kâğıdı koyup kurşunkalem aranıyorum. Ama kız kardeşime mektup yazmak kolay değil. Orada öylece oturup düşünürken ve suda kâğıttan ayrılan pula bakarken, aklıma yine Traudel geliyor. Mektuba şöyle başlamam ne güzel olurdu: Sevgili Elisabeth (kız kardeşimin adı bu), mütemadiyen Traudel'i düşündüğüm halde, sana mektup yazıyorum. Birkaç yıl önce Traudel'in sevişme sorunu vardı ve biz yatmadan önce ferç dudaklarına bebe yağı damlatmayı âdet edinmişti. Bebe yağı sayesinde ferç dudakları yumuşacık oluyordu ve ben kolayca içine girebiliyordum. Traudel'in o zamanlar genellikle kupkuru olan cinsel organının sevişmeye ve belki de bana karşı (ya da sadece bana karşı) bir tür direnç geliştirdiği çok sonra aklıma geldi. Neyse ki o zamanlar bütün bunları anlamamıştım. O zamanlar, Traudel'in sadece hayatımı kolaylaştırmaya çalıştığını sanıyordum. Ferç dudaklarına bebe yağı! Ne kadar basit ama etkili bir fikir! Traudel'in o dönemdeki direncine neyin sebep olduğunu ve bu direncin nasıl ortadan kalktığını hiç öğrenemedim.

Bu muhteşem fikri hatırlamak içimi aniden minnettarlıkla dolduruyor; ben böyleyim işte. Bu arada pul kâğıttan ayrıldı. Mektubum, Sevgili Elisabeth! başlığının ötesine geçemedi. Gecenin kalan yarısını masanın başında geçirsem bile aklıma başka bir şey gelmeyeceğini biliyorum. Pulu sudan çıkarıyorum ve çabuk kuruması için tabağın kenarına koyuyorum. Elisabeth'e tamamen kafadan uydurarak yazdığım ilk mektup olmazdı bu; demek istiyorum ki: Tamamen kafadan uydurduğum olayları yazmışlığım vardır ona. Arada sırada şirkette de yapıyorum bunu. Sessizlikten iyice bunalmaya başlayınca, başıma hiç gelmemiş özel şeyler anlatmaya başlıyorum. Sıkıntı, aslında kimsenin görmek istemediği kadar açık davranmaya zorlar bizi. Traudel günler önce, buzdolabının kapanmaya hafiften direndiğini söylemişti. Buzdolabını açıyorum ve kapının lastiğinin azıcık yerinden oynadığını görüyorum. Bu direnci ortadan kaldırmak çok kolay. Traudel'e karşı duyduğum derin bağlılık sayesinde kendimi gündüz olduğumdan daha sahici hissediyorum. Pulu tabağın kenarından alıp havada sağa sola sallıyorum. Tam o sırada Traudel mutfağa geliyor, bana ve nasıl oyalandığıma bakıyor. Yatağa gelmeyecek misin, diyor, ben de peşinden gidiyorum.

Üç

İki gün sonra Eigendorff saat dokuzda beni bürosuna çağırıyor ve yeni bir kampanyanın ayrıntılarını konuşuyoruz. Çok yakında müşterilere bir-günde-teslimat teklifini sunacağız. Çamaşırlarını (miktar ne olursa olsun) bize öğlen on ikiye kadar getirenler ya da aldırtanlar, ertesi gün öğlen on ikiye kadar temizlenmiş, yıkanmış, kolalanmış ya da ütülenmiş olarak geri alabilecek, teslimat da ücretsiz olacak. Eigendorff kilo başına ücreti de azıcık düşürmek istiyor. Bense bu teklifi gereksiz ve riskli buluyorum. Kampanyanın nedeni çok açık: Yeni müşterilere ihtiyacımız var ve onları işletmeye bağlamak istiyoruz. Eigendorff, yıkama tesislerimizin tam kapasite çalışmadığından dem vuruyor yine. Kampanyamızın ardında yatan gerçek nedenin düşük verimlilik olduğundan emin değilim ben. Eigendorff içten içe (her gün değil ama zaman zaman), çalışanlarının çoğu zaman işlerini yapmadıklarını, yapar gibi göründüklerine inanıyor. Adamlarının çoğunun, onun sırtından geçinen sosyal asalaklar olduğunu düşünüyor. Sabahları işletmeyi dolaşırken, günaydın sizi sahtekârlar, dediği de oluyor. Bunu şakayla karışık söylüyor ama dünya âlemin onu dolandırdığı duygusuyla gece yine ıstırap çektiğini anlıyoruz biz. En çok da çamaşır dağıtım şoförlerinden şüpheleniyor. Çoğu şoförün zamandan çalarak yolu uzattığından ve kaçak mola verdiğinden emin. Görevlerimden biri de arada bir şoförleri gözlemlemek, yani onları arabayla takip edip araçlarını nereye park ettiklerini, ikinci bir kahvaltı yapıp yapmadıklarını ya da mesai saatlerinde özel işlerini halledip halletmediklerini tespit etmek. Bu takip işini istemeye istemeye yapıyorum çünkü şoförler (ve diğer iş arkadaşlarım) zaten fazlaca kontrol edildikleri duygusu içindeler.

Eigendorff kampanya için birkaç reklam sloganı bulmakla görevlendiriyor beni, ayrıca gazete ilanlarının metinlerini ve müşterilere gönderilecek coşkulu reklam broşürlerini de benim hazırlamamı istiyor. Ben bu işe uygun değilim ama Eigendorff reklam ajanslarındaki uzmanların da sahtekâr olduğu görüşünde, ayrıca bu paradan da tasarruf etmek istiyor. Yardımcım Bayan Weiss’tan beklenen, özellikle de başında bir kadın olan, yani Bayan Weiss’ın “kadın kadına konuşabileceği” (bu ifade Eigendorff’a ait) şirketleri müşteri olarak kazanması. Bayan Weiss söylenenleri not alıyor, belli belirsiz iç geçiriyor ve pencereden dışarıya bakıyor. Bayan Weiss çok yakında 46 yaşına girecek ve göğüslerinin giderek irileşmesinden

mustarip. Göğüslerini iyice sıkıştırarak küçük göstermek istediği için fazla dar sutyenler giyiyor ama bu sefer de memeleri sutyeninin üstünden taşıyor ve sanki memelerinin üzerinde iki meme daha varmış gibi görünüyor. Eigendorff'un da çifte gerdanı var ve bundan rahatsız olmaması tuhaf aslında; oysa çifte gerdan, giderek gelişen çifte memeden daha az dikkat çekici değil. Benim tahminim, erkeklerin daha melankolik olması ve fiziksel bozulmaları, yitip giden gençliklerinin yasını gereğinden fazla tutan kadınlardan daha kolay kabullenmeleri. Bayan Weiss'ın, gençliğinde ceylan gibi olduğunu ancak kırk yaşından sonra "böyle dolgunlaştığını" (onun ifadesi), halbuki rejim yaptığını, hatta haftada bir yüzmeye gittiğini söylemediği kimse kalmamıştır şirkette. Oysa Eigendorff, otuz yaşından sonra çifte gerdanlı olduğunu bugüne kadar kimseye söylemiş değil; melankoli konusunda antrenmanlı bir erkek böyle bir şey demez zaten.

Toplantıdan sonra haftalık görev çizelgesini oluştururken, 7 numaralı şoför (Lubitschke) ile 11 numaralı şoförün (Kottka) güzergâhlarını nasıl daha iyi koordine edebileceğimi düşünüyorum. Koordinasyon sözcüğünün kontrol sözcüğünün başka bir ifadesi olduğunun ve Lubitschke'ye de Kottka'ya da hiç oyun alanı bırakmadığımın farkındayım. Öğleye doğru, yemek molasından yarım saat önce, ortalığı kolaçan etme bahanesiyle yıkama tesislerinde avare avare dolaşıyorum. Cihaz operatörleri ve ütücü kadınlarla ayaküstü konuşuyor, işlerin nasıl gittiğini ve değiştirilmesi gerektiğini düşündükleri bir şey olup olmadığını soruyorum. Ama insanların keyfi yerinde (en azından öyleymiş gibi yapıyorlar) ve çenelerini tutuyorlar. Muhasebede çalışan Bayan Schölderle, Rheingau'daki Traube Oteli meselesini açıyor ve otelin defalarca uyarılmasına rağmen son üç çamaşır faturasını ödemediğini anlatıyor. Dosyayı yanıma alıyorum ve avukatımızı devreye sokacağımızı söylüyorum. Nitekim öyle yapıyoruz ama bu tür vakaların nasıl sonuçlandığını hepimiz biliyoruz: Son bir ihtar, iflas açıklaması, amortisman, haciz, zarar. Bayan Schweter'in hamileliği artık gözle görülür bir biçimde ilerlemiş. Muhtemelen altıncı ayında. Kabul etmem gerekir ki, hamilelik Bayan Schweter e yakışmış. İçimde klasik koruma içgüdülerini uyandıran Bayan Schweter'in hamileliğini çekici bulmam, şu sıralardaki ruh halimden ötürü garibime gidiyor. Bayan Schweter hamile değilken, onunla gereğinden fazla yakınlaşma arzusunu hiç duymamıştım. Oysa şimdi, o küçük sevimli karnına baktığımda, Bayan Schweter'i hamile bırakmak güzeldir herhalde, diye düşünüyorum. Bayan

Schweter doğum yaptıktan sonra bu tür heveslerimin geçeceğini tahmin ediyorum. Kendime pedagojik telkinde bulunmaya başlıyorum: Traudel'in çocuk istemesini ve bunun doğuracağı sonuçları erkekçe bir sükûnetle karşılamaksın. Ama sükûnetten eser yok bende. Tam tersine, gerginim ve normalde görmezden geldiğim ayrıntılara takılıyorum. Eigendorff'un asistanı Bayan Dr. Beerlage kurşunkalemini açarken, kalemtıraştan taşan tahta parçacıklarının, hatta kurşunkalem içinin ufacık kırıntılarının kokusunu bile alıyorum. Bay Walz'in yuvarlak kafası ve etli kulakları şu an katlanılmaz geliyor bana. Bay Walz güldüğünde (şu an olduğu gibi), bir karikatür figürünün tombalak suratına benziyor yüzü. Terk edilmiş değilim ama kendimi neden yapayalnız hissediyorum? Yaşadığı hayatı yeterli bulmayan pek çok insandan biri de Bayan Weiss. Bu nedenle kendimi ona çoğu zaman yakın hissediyorum. Bayan Weiss geçen gece kötü bir film izlemiştir herhalde ve bu nahoş yaşantıyı kimselere anlatamayacağını önceden de biliyordur. Zaman zaman yanına gittiği o müphem fotoğrafçının derdinin onun fotoğrafını çekmek değil, bir tarafını ellemek olduğunu da biliyor. Bir bacağı kesilmiş biriyle yatıyor çünkü bacağı kesilmiş biriyle yatmanın nasıl bir şey olduğunu bilmek istiyor. Belki de yarıya yarıya uydurulmuş hikâyelerdir bunlar ama Bayan Weiss'ın sergilediği zavallılığa çok iyi uydukları için herkes bunlara seve seve inanıyor. Üç yazı masası arasında, sokak dilencilerine para vermenin anlamlı olup olmadığına dair bir sohbet başlıyor. Bir kere bir şey vermeyegörün, tekrar tekrar geliyorlar, diyor Bay Walz. Öyle olacak tabii, diyor Bayan Schweter, dilenciler de kalıcı ilişkileri sever. Herkes hayatı anlıyormuş gibi yapıyor yine. İnanılmaz! Kıstırılmışlık duygusu yoğunlaşıyor. Hemen de bıkıveriyorum maalesef. Önce epey bir süre durgunlaşıyorum, sonra epey bir süre canım sıkılıyor, sonra müthiş bir bıkkınlığa kapılıyor ve kaçıp kurtulmak istiyorum. O nedenle Eigendorff un öğleden sonra masama gelip benden Wrede ve Ehrlicher adlı şoförlerin güzergâhlarını kontrol etmemi istemesi benim için küçük bir kurtuluş. Eigendorff bir süreden beri kafayı Wrede ile Ehrlichere takmış durumda. İkisinin birbirine yakın güzergâhlardan hemen hemen aynı anda geçmesi ve hemen hemen aynı anda şirkete dönmesi biraz kuşku uyandırıyor.

Daha ayağa kalkarken bile, ortadan toz olabilmenin rahatlatıcılığını duyuyorum. Arabanın anahtarlarını alıp ceketimi giyiyorum. Kaçış halinde olmak iyi bir durum çünkü kaçışın nedenleri daha kaçarken bile

kendiliğinden ortadan kalkıyor. Bir hedefe vardığım zaman, kaçmanın aslında lüzumsuz olduğunu anlamak garip bir biçimde duygulandırır beni. Wrede kamyonetiyle Sandheim, Waldburg, Almendorf gibi dış mahallelerden geçerek Buchendorf'a, oradan da Brunnenhaus'a gider. Ehrlicher ise upuzun Friedrich Karl Caddesinden aşağıya iner, cadde üstündeki Rosenthal Otelinin ve Palais Theresia'nın çamaşırlarını teslim ettikten sonra Röntgen Sokağına sapar, Heiligenstadt Mahallesindeki teslimatları halleder, sonra da Wrede'nin güzergâhına doğru yola çıkar. Arabaya biniyor, Eigendorff Çamaşırhanesinin bu saatte sakin olan otoparkından çıkıyorum. On beş dakika sonra banliyölerin ucuz keşmekeşinin içindeyim. Bu civardaki dış mahallelerin kendine özgü bir çehresi yoktur, daha da beteri: Hepsinin çehresi aynıdır. Sıra sıra sokaklar itici ve biçimsiz de olsalar, kendimi özgür hissediyorum. Bir şeye sırt çevirebildiğim zaman adeta canlanıyorum. Park edilmiş arabalar sokağın kenarında sakin sakin duruyorlar, çöp bidonları güzelce yan yana dizilmiş, pencerelerin ardındaki perdeler hoş bir külrenginde, genç anneler bebeklerini dikkatle pusete oturtuyorlar. Mahalleye seslenmek istiyorum: Burada ne dolaplar dönüyor öyle? Kimse bana bir şey söylemiyor tabii. Arabayla kısa bir süre daha gittikten sonra, güçlükle bir arada tutulduğu, ilk fırsatta çökeceği hemen belli olan yamru yumru bir mahalleye varıyorum. Yabancıların burada konaklamak istemesi, bu yüzden otellerin de olması ne garip. Sokaklar bakımsız kalmış bir hayvanat bahçesini andırıyor. İnsanlar yaşıyorlar gerçi ama kafeslerindeki üzgün hayvanat bahçesi hayvanları gibi, bir zamanlar yurtları neresiydi, unutmuş gibiler. Dolup taşan çöp kutularına, süpürülüp toplanmamış, geçen sonbahardan kalma çürük yapraklara, büyük mağazaların girişlerinde yatan evsizlere ve savrulup gelen yersiz yurtsuzlara, plastik sandaletlerin, plastik güllerin, samandan perukaların satıldığı, sayıları giderek artan Çin pazarlarına takılıyor insanın gözü. Üç küçük çocuklu bir kadın görüyorum. Çocuklardan biri pusete oturtulmuş, diğer ikisi pusetin yanında ağır ağır yürüyor. Babaları bisikletle arkalarından geliyor. Adamın arkalarından savurduğu okkalı küfürlere çoktan alışmış ailesi. Eşofmanlı emekliler evlerinin ağır kokusunu sokaklara taşıyorlar. Tam o sırada, Eigendorff Çamaşırhanesinin sokağın kenarına güzelce park edilmiş kamyonetini görüyorum. Kamyonetin üstünde No.6 yazdığına göre, Wrede'nin aracı bu. Kafasına göre mola vermiş olmalı. Şirket arabasını park edecek bir yer arıyorum. Sol tarafımda

uzanan belediye parkı bir sürü insanın dinlenme yeri olsa gerek. Adam boyundaki mürver çalılıklarının arkasına elimden geldiğince saklanıyorum. Benim tahminim şu: Wrede belediye parkında oturuyor ve peşine düşmüş olabileceğim aklının ucundan bile geçmiyor. Belediye parkı iyice yükünü tutmuş olsa da pusetli anneler ve yaşlı insanlar parka gelmeye devam ediyorlar. Hafif bir rüzgâr yerlerdeki çiçek yapraklarını yolun kenarına savurarak solgun bir kenar örüveriyor. Şu anda kimse bana kötü bir şey yapmasa da kendimi suiistimal edilmiş hissediyorum. Kimse beni suiistimal etmese de zaten hep suiistimal edildiğimi ve bu suiistimallerin artık farkına bile varmadığımı düşünüyorum. Saniyeler sonra fark ediyorum ki, şu anda da resmen suiistimal ediliyorum: Şirket için hafiyelik yapıyorum. Eigendorff'un bana verdiği bu gözetleme görevini reddedebilir miydim, diye düşünüyorum. Bir gün iş arkadaşlarımı gözetlemek için pusuya yatacağım yazmıyor iş sözleşmemde. Şöyle de diyemezdim ama: Bay Eigendorff, bu kadarı da fazla artık. Koşulların özgürlüğü giderek kısıtlamasına, karmaşa deniyor. Çatışmalarını çözemeyen insanlar, bu çatışmaları hiç sorgulayamadan, bir tür metafizik dehşet olarak yaşıyorlar. Birkaç saniyeden beri biliyorum ki, dehşete düşmüş bu insanlardan biriyim ben de. Ben şimdi dehşete düşmüş bir insan olarak yaşamaya devam ediyorum. Küçük bir zafiyet geçirerek hafifçe inliyorum. Aynı zamanda da en azından (hâlâ) düşünebildiğim için seviniyorum. Geçenlerde radyoda Bach'ın bir çello sonatını (Bach Eserleri Kataloğu No. 1008) dinlemiştim. Şimdi yaşadığım dehşete, beni bu sonat hazırlamış meğer. Şu dakikaları Bach'ın bir çello sonatı gibi yaşıyorum: Hiçbir yere bağlanmadan, askıda, ezgin, muğlak, her insanın hemen kavramasına rağmen, özünde anlaşılmaz. Zafiyete rağmen, mürver çalılıklarının arkasında ilerleyerek Wrede'ye bakmıyorum.

Belediye parkının öbür tarafından küçük bir panayırın gürültüsü geliyor. Lunapark oyuncaklarının vızıltısı ve tangırtısı duyuluyor ve de harcıâlem bir müziğin iniltisi. Panayırın arkasında uzanan manevra istasyonunda yük vagonları birleştirilmekte. Etraftaki tek doğal ses, demir vagonların birbirine kenetlenme sesi. Belediye parkına umutsuzluk parkı demem, kendimi bir an iyi hissetmemi sağlıyor. Ön tarafta bir adam tırmıkla yolu süpürüyor. Sincaplar ve güvercinler çöpleri hışırdatıyor. Onca güneşli günden sonra otlar kurumuş, kısmen yanmışlar. Belediye parkı bunun için yanlış yer olsa da tamı tamına doğru bir şey yapma arzusunu duyuyorum.

Derin dekolteli genç bir kadın üzüm yiyor. Kadının göğüslerinin ve üzümlerin harikulade bir uyum içinde olduğunu görünce, bir mutluluk ve huzursuzluk hissediyorum. Belediye parkının kuzey ucunda bir tür lokanta görünüyor. Şoförleri bulma hevesim azalıyor. Can sıkıntısından pantolonumun cebindeki bozuk paralarla oynuyorum. Pantolonumun ceplerinde bozuk para birikmesi hoşuma gider. Ama fazla da birikmemesi gerekir çünkü bozuk paraların hayat mücadelesinde kendimi kanıtlayacağımı gösterdiğini düşünürüm o zaman. İçimde hep ağır şeyler kıpırdanıyor. Zira bir felaketi önceden hisseden ama bunu ifade edemeyen bir adam oldum ben hep. Sorunlu bir ruh haline kaymamam için sıradan bir şeylerin olması gerekirdi şimdi. Yakınlarda bir şarküteri olsaydı, şimdi gidip kendime ekmek arası sıcak sosis alırdım. Ekmek dilimini yemez, cüzdanıma tıkardım ve ilk fırsatta cebimden cüzdan yerine ekmek dilimini çıkaracağımı, birine banknot yerine ekmek dilimini uzatacağımı hayal ederdim. Sırf bunu düşünmek bile neşelendiriyor beni. Önünden geçtiğim mağazanın girişine indirimli ürünlerle dolu bir iki sandık konmuş. İnsanlar yığının içinden, her zamanki gibi, yeşil pantolonları, limon sarısı tişörtleri, yeşil-mavi çizgili çorapları, mavi-beyaz çubuklu plaj çantalarını, kırmızı-beyaz kareli banyo havlularını bulup çıkarıyorlar. Renklerin, gündelik hayatlarına nihayet bir canlılık katacağını sanıyorlar; inanılmaz bir şey. Gökyüzünde üç martının çığlıkları yankılanıyor. Yukarıya bakıyor, kuşların gümüş-beyaz bedenlerini zevkle seyrediyorum. Gökyüzünde çığlıkların yankılanması hoşuma gidiyor. Yukarısı da aşağıdan daha iyi değil. Beni sık sık zamanı boşa harcamakla itham eden ölmüş annem geliyor aklıma. Bütün hayatını boşa harcayan ve bunun farkına bile varmayan annem söylüyordu bunu bana. O sırada bahçede bir masada şoför Wrede'nin oturduğunu görüyorum. Az sonra da şoför Ehrlicher'i. Önlerinde büyük bira bardakları var, birlikte susuyorlar. Eigendorff'un o kadar korktuğu şeyi yapıyorlar işte: Parası onun cebinden çıkan mesai saatlerini şahsi zevkleri için boşa harcıyorlar. Ehrlicher'in aracını nereye park ettiğini gidip öğrenebilirim şimdi. Ama saklandığım yerde (hâlâ mürver çalılıklarının arkasındayım) kalmam daha önemli. İki kafadarı ne zaman gördüğümü not ediyorum: Saat 16.15'te. Hafif bir heyecan kaplıyor içimi. Yarınki görevim, bu keşfimi Eigendorff'a anlatmak. Wrede ile Ehrlicher'in işi ciddi tehlikede. Ama eğer gözlemlerimi kendime saklarsam ve biri bu olanları görmüşse, okkanın altına giden ben olurum. Ehrlicher bir bira daha söylüyor. Güneş şimdi

ağaçların tepesine kadar alçaldı. Wrede ile Ehrlicher'e arkadan vuruyor güneş. Martıların çığlıkları kulağa şimdi şöyle geliyor: Hiç - hiç - hiç! Olmazsın onlar gibi! Hiç - hiç - hiç! Benim izlenimim, iki şoförün biraz saf olduğu. Daha zeki olabilselerdi, daha zekice davranırlardı. Ama öyle davranamıyorlar, o yüzden onlara acımak lazım. Bu zarif açımlamayla, Wrede ile Ehrlicher'in biraz aptal olduğunu söylemekten kaçınıyorum; günümüzde böyle şeyler söylenmez zaten. Tam o sırada balkondaki pantolonum aklıma geliyor. Pantolonumun nasıl göründüğünü hayal ederken (rüzgârda usulca sağa sola sallanıyor), bir hoşnutluk duyuyorum. Benim yerime pantolonum aşınıyor ve bu sayede acılardan güzelce arınmış bir yazgı umursamazlığına itiyor beni. Pantolonun belki de sonsuza kadar, her halükârda çok uzun bir süre balkonda asılı kalacağını Traudel'e anlatmak zor olacak. Acilen yeni bir pantolon, hatta en iyisi iki pantolon satın alayım da Traudel kendimi ihmal ettiğimi düşünmesin bari. Hiçbir şeyin farkında olmayan şoförler hemen hemen saat 17.00'ye kadar bahçe lokantasında oturduktan sonra kalkıyorlar, ağır ağır yürüyüp gidiyorlar. Ezik ezik sıvıştıklarını görünce içimde merhamet uyanıyor. Az sonra araçlarına binecekler ve saat 17.30'a doğru çamaşırhanenin avlusunda olacaklar. Yarım saat fazla mesai yapmışlar gibi görünecek. Şimdi kendimi de zavallı hissetmemin, iki şoförü o halde görmemle ilgili olup olmadığını bilmiyorum. Akşam bastırınca, kendimi genelde eksik ve tatminsiz hissederim. Buna bulduğum çare şu: Eksikliğim cinsellikle ilgiliymiş gibi yapıyorum. Fakat Traudel'in yine üstüne atlamamam gerektiğinin de farkındayım. Öyle yaparsam, benim gibi kültürlü bir insanın, basit denebilecek bu zevklere bu kadar düşkün olmasına hiç ihtimal vermemiş olduğunu söyler yine. Mürver çalılıklarının arkasındaki yerimden ayrılıp şirket arabasına gidiyorum. Traudel benim eğitim ve kültürümü gözünde fazla büyütüyor. Doktora unvanım gözlerini kamaştırıyor, uzadıkça uzayan bir üniversite öğreniminden sonra saçma birkaç kültür kırıntısının üstüne atlayıp bunlar üzerine doktora yapan benim gibi binlerce uzman olduğunu -bunu ona defalarca sezdirmeye çalışmama rağmen- bilmiyor. Üniversiteler bu vasat fanatikleri çok isteseler de geri çeviremiyorlar. Zamanında doktora hocam şakayla karışık uyarmıştı beni: Bizdeki koşullarda bu kültür yaldızının -doktoramı kastediyordu - bile faydası yok. Kültür yaldızım sayesinde (diye cevap vermek isterdim şimdi) büyük bir çamaşırhanenin müdürü oldum en azından. Aklıma böyle aptalca düşüncelerin gelmesi,

çaresizlik duygumun arttığını gösteriyor. Gerçekte, üniversitedeki eğitimlerinden gözleri kamaşan pek çok insandan biriyim ben de. Gadamer'in *Hakikat ve Yöntem*'ini, Wittgenstein'ın *Felsefi İncelemeler*'ini okudum diye, bu kitapların düzeyinde düşünebildiğimi sanıyordum. Özel olduğum duygusu adeta sınırsız boyutlara ulaşmıştı. Kibrimin doruklarından inmem yıllarımı aldı. Hayatın böyle tuhaf bir seyir izlemesine karşıyım ben! Kırmızı ışıkta arabayı durduruyorum. Sağ tarafımda bataklığa dönmüş küçük bir çayır var. Tavşanlar, ördekler ve sincaplar dolanıyor etrafta. İnsanlar için bu kadar nahoş olan bir ortamın bunca hayvanı çekmesi ne garip. En çok da aşırı kilolu insanlar gibi iki yana devrile devrile yürüyen bir iki iri karga hoşuma gidiyor. Trafik lambası yeşil yanınca, Traudel'in daha o zamanlar, cinsel organına bebe yağı (Tanrım, bebe yağı!) damlattığı dönemde, hamile kalmak istediği aklıma geliyor. Ve ben bunun farkına bile varmadım çünkü aramızda sadece benim de istediğim şeylerin olacağından çok emindim. Bir şeyleri çok geç anlamaktan, o yüzden de gülünç duruma düşmekten öyle nefret ediyorum ki. Şimdi buralarda pusetle dolaşmama ramak kalmış meğer. Şirket arabasını yarın sabah da teslim edebilirim. Saat 18.30 a doğru eve varıyorum. Günlerden beri apartmanın girişinde eski bir televizyon duruyor. İnsanların kurtulmak istedikleri eşyaları bir yerlere bırakıvermeleri giderek moda haline geldi. Televizyonu alıp dışarıdaki çöp bidonlarının oraya taşıyorum. Saat 19.00'a doğru Traudel eve geliyor. Belli ki yorgun ama enerjisi yok değil. Akşam yemeğinde bana uzun uzadıya, bankanın bir müşterisine, evli bir alkoliğe, küçük bir kredi vermeyi reddetmek zorunda kaldığını anlatıyor. Dağıtım şoförlerini gözetlediğimi anlatsam mı, diye düşünürken, Traudel şarap kadehini alıyor, üstünü çıkarıyor ve iç çamaşırlarıma televizyonun karşısına geçiyor. Bu akşam senin IQ'nun düzeyine çıkamayacağım için kusura bakmazsın umarım, diyor Traudel. Biz gülüşürken ekrana Peter Maffay çıkıyor ve hemen şarkıya girişiyor. Televizyonun eğlence makinesi bana berberimi hatırlatıyor. Berber de dükkânına gelen insanları çok istemesine rağmen eğlendiremiyor. Ama her ikisi de -berber de televizyon da- bu eğlendirememe işinden vazgeçmiyor. Bu yüzden, berberimle benim aramda olabilecek en büyük yalnızlık oluşuyor. Traudel'in neşeli alayları olmasa, şimdi de öyle hissederdim. Koltuklardan birini Traudel'in koltuğunun yanına itip şarap kadehimi alıyorum. Dalga geçerek birbirimizi yenilemeye kararlıyız. Yirmi dakika

sonra Traudel’in koltuğunun önünde diz çöküp sağ elimi külotunun içine sokuyorum. Traudel’in televizyonu kapatmasını bekliyorum ama o yorgun gözlerini kapatmakla yetiniyor. Bedenini koltukta öne doğru çekip külotunu yere kayana kadar aşağıya indiriyor ve bacaklarını aralıyorum. Böyle bir cinsel temasa kendi özel dilimizde ziyaret diyoruz. Bu tür ziyaretler uzun ya da kısa olabilir, doğal sonucuna ulaşabilir ya da hiçbir yere varmayabilir. O andaki yalnızlığımızı gidermeye ve açıklanamayan eksikliğimizi azaltmaya yönelik bu ziyaretler. Bir ziyaretten sonra her şeyin biraz daha düzeldiğini, sonrasında birbirimize daha sevecen davranmamızdan anlıyoruz. Ama bu kez bir hata yapıyorum. Traudel’in koltuğunun döşemesinin kenarında her zamanki gibi bir prezervatif buluyorum, prezervatifi ambalajından çıkarıp takıyorum. Buna bozulan Traudel bacaklarını kapatıyor, gözlerini açıp çaresizlikle bana bakıyor. Benimse çocuksuz bir gelecek hayalimden vazgeçmeve niyetim yok ve bunun için olanca gücümü devreye sokuyorum, yani Traudel’in kapalı bacaklarını ellerimle iki yana bastırıp açıyorum. Bizi susturan ve buruklaştıran bir mücadele yaşanıyor aramızda. İçine girmeme ramak kala, Traudel yanında duran televizyon dergisini alıyor, abartılı bir şiddetle olmasa da doğrudan kafama indiriyor. Aramızda daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı. Traudel’i bırakıp prezervatifi çıkarıyorum, fanilamı ve külotumu giyip mutfağa gidiyorum. Ne yapacağımı bilmediğimden, pencerenin kenarına oturup sokağa bakıyorum. Hava hâlâ aydınlık sayılır. Geceleri etrafta dolanıp çöp bidonlarında boş şişe arayan yoksul adamlar türedi son zamanlarda. Onlardan birini seyrediyorum şimdi ve adam hiç utanmıyor gibi. Ellerine plastik eldiven geçirmiş, çöp bidonlarının içini ürkütücü bir titizlikle inceliyor. Bitişikteki oturma odamızdan bir Amerikan aşk filminin gürültüsü geliyor. Karşıdaki evden genç bir kadın taşmıyor. Evin önüne park ettiği Opel’ine kucak kucak Leitz dosya taşıyor önce. Sonra koli koli ayakkabı, kap kaçak, biblo. Erkek arkadaşı pencerenin ardında durmuş, kız arkadaşının çekip gitmesini seyrediyor. Tepesinde yanan bir avize var, yanı başında da bir çamaşır kurutma makinesi. Sonra kadın giysilerini de dışarıya taşıyor, kuru temizlemeden yeni gelmiş, hepsi plastik kılıflar içinde, hepsi askılara takılı bir sürü giysi. Tümünü Opel’in bagajına yerleştiriyor. En sonunda (uçuşan sarı saçlarla) koca koca poşetler taşıyor dışarıya, yine hepsi ayakkabılarla, dikiş malzemesiyle, eldivenlerle, berelerle, kaşkollerle dolu. Son olarak da mutfaktan taşıdığı gıda maddeleriyle dolu birkaç poşet. Aşağı yukarı on beş dakika sonra taşınma

işlemi tamamlanıyor. Kadın saçlarını savurup direksiyonun başına geçiyor. Terk edilen adama son bir kez daha bakmadan basıp gidiyor. Adam kurutma makinesinden çamaşırları çıkarıp avizeyi söndürüyor. Teselli ve isyan karışımı garip bir ruh hali içindeyim. Bir an nasıl bir gaye peşinde olduğumu bilmiyorum, hâlâ bir gayem olup olmadığını da bilmiyorum. İnsan ölmeden çok önce yaşar ölümlülüğün evrelerini. O esnada ne yaşadığınızı anlatmak istemezsiniz ama bir hastane yatağının duvara ittirilmesini andırır biraz. Mutfak penceresinden ve mutfaktan ayrılıyor, yatak odasına gidip yatağa uzanıyorum. Işığı söndürüyorum, uyumak istiyor ama uyuyamıyorum.

Dört

Şirket müdürüyüm gerçi ama şu sıralardaki gibi bir reklam kampanyası yürüttüğümüzde, aynı zamanda da mümessilim; ya da şu andaki işimin adını lafı dolandırmadan söylersem, pazarlama elemanıyım. Pazarlama elemanı olan birinin de bir şeyi, yani sunduğumuz yeni hizmeti övmesi lazım, bir şeyi övmek isteyenin de bu dünyada bana en yabancı olan tarzda konuşması lazım. Şoförlerimiz Wrede ve Ehrlicher ile ilgili gözlem raporumu geçen gün Eigendorff'un sekreterine teslim ettim. Eigendorff'un nasıl bir tepki vereceğini merak ediyorum, hayır, merak etmiyorum. Sadece iki olasılık var zaten: Uyarı ya da işten çıkarma. Şirket arabasına biniyor, dört beş gün sürecek programıma başlamak üzere yola koyuluyorum: Teklif sunduğumuz otuz kadar orta ölçekli otelle görüşeceğim. Özel işletmeler olan bu oteller çok sert bir rekabetle karşı karşıya değiller; çünkü (fuarlar, havaalanı, Opel fabrikası, Hoechst kimya fabrikası, petrol rafinerisi ve nükleer santral nedeniyle) ziyaretçi akınına uğrayan Ren-Main bölgesinde hâlâ otel açığı var. Otel zincirlerine teklif götürmek daha en başından anlamsız bir iş çünkü zincirlerin ya kendi çamaşırhaneleri var ya da çamaşırhane zincirleri tarafından bağlanmışlar.

Teklif mektubu gönderdiğimiz otellerin birinden bile yanıt gelmedi. Bu demektir ki, ipini koparmış biri gibi otellerin lobisine girmem ve ezberimdeki zırvaları sıralamam gerekiyor. Üç günden beri otelleri turluyorum ve teklif sunduğumuz otuz otelden sadece dördü bir kez de Eigendorff Çamaşırhanesi'ni denemeye razı. Bu çok az. Sabahleyin görüştüğüm dört otelin dördünde de başarısızlığa uğradım. Bu yüzden belli bir gerginlik hissediyorum ve kafa dağıtacak yaşantılara muhtaç bir kıvama geliyorum yavaş yavaş. Şimdi havaalanının yakınlarındaki Sunshine Otelinin önüne park ederken gördüklerim, bu ihtiyacıma cevap vermekten çok uzak ama. Bu dünyada önünüzde birdenbire duran ve içinden altmış civarında emeklinin sallana sallana indiği bir tur otobüsünden daha moral bozucu bir şey yoktur herhalde. Uzayıp giden bu sahne tam da benim gözümün önünde cereyan ediyor. Teklifimizin akıbetini öğrenmem gereken otele gidiyor emekliler. Arabadan inip otele doğru yürüyorum. Yani emekliler arasına karışıyor, emeklimsi oluyorum ben de. Daha bu sabah başarısızlığa uğramasaydım, şimdi gerisin geriye dönüp başka bir yere

giderdim. Ama bu acil çıkışı kullanamam artık. Burada olan biten her şeyin aşağılık olduğu kanaatiyle karışık bir gerçeklik tiksintisi kaplıyor içimi.

Neyse ki lobiye girer girmez otelin müdiresi Bavan Loibl'le karşılaşıyorum. Ama ezberimdeki zırvaları sıralamaya fırsat bulamıyorum. Bayan Loibl sözümü kesiyor, lobide dolaşan emeklileri işaret ediyor ve bir yere oturmamı, yarım saat sonra şansımı tekrar denememi söylüyor. Göttingen'den gelen bu tur grubunun Teneriffe uçağı yarına ertelenmiş. Seyahat acentesi emeklilere tazminat olarak otelde bir gün armağan etmiş. Emeklilerin bu kadar neşeli olmasının nedeni bu. Teneriffe ya da Ren-Main bölgesinde olmalarının bir önemi yok onlar için: önemli olan, bir şeylere bedavadan konmak. Birkaç kez yutkunuyorum ve yutkunurken, bu yabancı şeylerin beni yıldırmasının ne kadar onur kırıcı olduğunu hissediyorum. Gerçekten de bir tarafım felç olmuş gibi. Emekliler kervanının o sırada çeşitli yönlere dağılmasını izliyorum. Büyük bir grup iğrenç bir sevinçle açık büfeye saldırırken, başka gruplar da asansör ve tuvaletleri arıyor. Benden beklenen, duruma uyum sağlamam ve fırsat kollamam. Bayan Loibl emeklileri otele yerleştirirken çok yorulmuştur, daha sonra benimle, sakin, makul bir insanla, samimiyetle konuşacaktır, diye telkinde bulunuyorum kendime. Hepten reddedilmiş değilsin, sadece özel bir durumla karşı karşıyasın. Reddedilmiş falan da değilsin, sadece bekletiliyorsun. Bu yatıştırıcı düşüncelerle lobinin köşesindeki kafe bara gidiyorum, küçük bavulumu yüksek taburelerden birinin üzerine koyup genç bir kadına bir sütlü kahve ve büyük bir dilim haşhaşlı pasta siparişi veriyorum. Şu anda en büyük derdimle, dışlanma duygusuyla baş etmeye çalıştığımı aklımdan geçen düşüncelerin türünden anlıyorum. Bu duygunun bana aniden baskın yapmasının sorumlusu emekli grubu hiç kuşkusuz. Bu istilacılar ortaya çıkmasalardı, kendimi harika hissederdim şimdi. Otel müdiresiyle karşılıklı oturur, ona kuruluşumuzun ekonomik fiyat listesini sunardım. Oysa şimdi dikkatimi emeklilerden başka tarafa yöneltmeyi başaramadığımı görüyorum. Şu anda on beş kadar emekli, kocaman bedeniyle resepsiyonun yan tarafına uzanmış, uyuyor görünen bir köpeğin etrafına dizilmiş. Yarı uykulu köpeğin tam o sırada hapşırıvermesi emeklileri çok eğlendiriyor. Tıpkı kocam gibi hapşırdı, diyor şişman bir kadın. Yükselen kahkahalar köpeği uykusundan uyandırıyor. Hayvan şaşkınlıkla yerinden kalkıyor ve harikulade köpeksi bir çaresizlikle etrafına bakmıyor. Bu insanların onun huzurunu kaçırmasına rağmen ne havlıyor ne de huysuzlanıyor. Arkasını

dönüp resepsiyonun yan tarafında, muhtemelen mutfakta gözden kayboluyor. Normalde bu tür gözlemler dışlanmışlık duygumu azaltır ya da başka bir şeye dönüştürür. Rahatsız edilen biriyle (bu bir köpek de olabilir) özdeşleşmemle, dışlanmışlardan oluşan ve benim de dahil oluverdiğim bir gizli kulüp kurulur. Oysa şimdi köpeğin emekliler karşısında yenik düşmesi ve çekip gitmesi yüzünden, içimde gizli bir aidiyet duygusu oluşmadı, tam tersine, kendi içimde köpeğin suretine bürünüyor, bizzat benim de yerimden edileceğimden endişeleniyorum. Eğer havlayabilseydim, havlardım şimdi, etrafa hırlar, gırtlağımdan tehditkâr sesler çıkarırdım. Ama bunların hiçbirini yapamıyorum. Haşhaşlı pastamın başında üzgün üzgün oturuyor, pasta çatalını tutan elim titrerken, tekerlekli sandalyesiyle lobide ittirilen bir engelliye bakıyorum. Az ötemdeki masada çocuğuyla birlikte oturan bir baba dikkatimi çekiyor. Çocuk makarna istemiş; ama garson makarnayı getirince, hamur köftesi ve eti tercih ettiğini söylüyor. Babası, makarna istedin, şimdi lütfen makarnanı ye, diyor. Çocuk, annem evde hamur köftesi ve et yapmıştı, diyor. Baba, evde değiliz ama hem sen makarna söylemiştin, diyor. Çocuk yemeğine dokunmadan banka uzanıyor. Baba çocuğun makarna tabağını kendi önüne çekip yemeye başlıyor.

Tam o sırada dirseğimle çarptığım haşhaşlı pasta, tabağıyla birlikte yere düşüyor. Tabak kırılırken, pasta da paramparça oluyor. Daha doğrusu, büyücek bir pasta parçası lobide epey yuvarlanıyor. Az önce köpeğin ardından bakan emeklilerin çoğu başlarını benden yana çeviriyor. Pasta parçalarıyla benim aramda gidip gelen bakışlarına zorlukla katlanıyorum. Dikkatli olmalıyım, her şeyden daha gerçekçi olduğunu dayatan bir delilik duygusuna kapılmak üzereyim. Yabancılaşma ve dışlanma yüzünden tehdit altında olduğum duygusuna kapıldığımda, beni o anda tehdit eden olayın aslında yıllar önce olup bittiğini düşünmeye çalışırım (normalde), şansım varsa eskide kalmış o kafa karışıklığına güler geçerim. Böylelikle bana nüfuz etmekte olan bir olayı, çok geride kalmış bir olaya dönüştürmeyi genellikle başarırım. Ama bu sefer bu dönüşümü gerçekleştiremiyor gibiyim. Otelin önündeki şişe kumbaralarını boşaltan özel bir aracın çıkardığı ses hoşuma gidiyor. Kırılan camlar bir römorka sel gibi akıyor. Tüm dünyayı bir duvara fırlatsam aşağı yukarı böyle bir ses çıkardı. Ama işe yaramıyor. Kırılan camın gürültüsü bana yardım etmiyor. Genç bir kadın gözlerini bana dikiyor. Titremesinden anlıyorum ki, benden bir şey istemiyor, o da kendince bir gerginlik yaşıyor. Daha az önce hamur köftesi

ve et diye tutturan çocuk şimdi makarna yemek istiyor. Babası, makarnayı ben yedim, diyor. Bu anlamsız olay bana çok sahici geliyor. Pastanın büyücek parçalarını elimle toplayıp kalan kırıntıları da süpürmek için resepsiyondan süpürge ve faraş istersem, bu korkunç duruma bir son verebilirim. Ama bir yüzleşme isteyen kuvvetli bir anafor var içimde. Benden beklenen her şeyi yapmadığımı göstermek için şiddetli bir arzu duyuyorum. Sonra olan oluyor. Bar taburesinden aşağıya kayıyor ve yere düşen pasta parçalarını ayağımla eziyorum. Emeklilerin ve bir iki otel çalışanının dehşet içindeki suratlarını görüyorum. Genç bir adam resepsiyondan bana doğru geliyor.

Çok özür dilerim, diyorum, üzgünüm, temizlik masrafını karşılarım.

Az kalsın şunu da ekleyeceğim: Bu gibi durumlara karşı müthiş hazırlıklı olan Eigendorff Çamaşırhanesi'nden geliyorum ben.

Neyse ki, çenemi tutmayı başarıyorum.

Genç adam beni lobiden dışarıya çıkarıyor.

Her şey yolunda mı? diye soruyor.

Evet, diyorum.

Doktor çağırayım mı? diye soruyor.

Hayır, hayır, teşekkür ederim, diyorum.

Neyse ki adam kimliğimi görmek ya da başka bir şey öğrenmek istemiyor. Ucuz kurtuldum. Temizlik masrafını bile üstlenmeme gerek yok belli ki. Sütlü kahvenin ve pastanın parasını da ödemek zorunda değilim. Genç adam, bunu iyilik olsun diye yapmadığını hissettiriyor bana. Benden kurtulduklarına seviniyorlar.

Caddeyi hızlı adımlarla geçip devasa bir otoparka giriyorum. Şirket arabasını nereye park ettiğim hemen aklıma gelmiyor. Ben de otelden kurtulduğuma memnunum. Geri çekilme beni sakinleştirip silikleştiriyor. Bir arabanın bagajını açıp bagajdan önce ekmek, sonra bıçak çıkaran bir adama bakıyorum. Tereyağı, salam, peynir ve domates de çıkaran adam açık bagajın önünde durup ayakta atıştırıyor. Arabadan aldığı dosyayı açıyor ve lokmasını çiğnerken beyaz sayfaların üzerine eğiliyor. Maalesef adam çok hızlı yiyor. İki dilim ekmeği yalayıp yuttu bile, sırada domates var, onu da üç ısırıkta bitiriyor. Kafamı dağıtmaya şiddetle ihtiyacım var. Etrafıma bakmıyorum ama burada durup uzun süre izleyebileceğim bir şey yok gibi. İnsanlar eskisi gibi sokaklara değil, çöp tenekelerine tükürüyor artık. Başka da bir şey olduğu yok burada. Tıkman adam yiyeceklerini ve

dosyasını arabaya koyuyor ve basıp gidiyor. Gözüm yaşarıyor. Normal bir insan olarak normal dünyaya dönebildiğim için mutluluk gözyaşları olsa gerek bunlar. Büyük bir otoparkta biraz ağlamanın bir sakıncası yok, kimsenin dikkatini çekmez ve bir şeyin kimsenin dikkatini çekmemesi hoş bir duygu. Şu cümle aklımdan geçiyor: Bu topraklardan yaz geçti ve bereketli ışığını çiçeklere ve çayırlara boca etti. Eski bir okul kompozisyonundan alınmış bir cümle gibi! Aşağıya inen bir merdivenin etrafı demir korkuluklarla çevrili. Parmaklıklı kapının üzerinde bir tabela asılı: Yanlış alarmdan doğacak masraflar mesulüne aittir. Yalnız biri olduğum için günde birkaç kez (yine şimdi de olduğu gibi) özür dilemek gelir içimden. Halbuki gerçekten yalnız bir insan değilim, bunun için suçluluk da duymuyorum. Yalnızlığın giderek hoşuma gitmesidir belki doğru olmayan. Oysa bütün herkes yalnız, etraftaki nesneler bile yalnız, en yalnız olanlar da park edilmiş arabaların içine kapatılmış hayvanlar. Tam o sırada, üniversiteden sınıf arkadaşım Gerd Angermann'ın, Dr. Gerd Angermann'ın az önce yanından geçtiğim merdivenlerden yukarı çıktığını görüyorum. Beni hemen tanıyor, ben de onu. Birkaç sene önce neredeyse arkadaş olacaktık. O bana, ben ona dönüyorum, gülüyoruz, seviniyoruz, el sıkışıyoruz.

Ne o? Otopark bekçisi mi oldun! diyor yüksek sesle.

Böyle kaba bir selam karşısında bir an afallıyorum. Konuşmak istiyordum ama suskunluğa bürünüyorum. Gerd'in omuzları çökmüş biraz (sol omzu sağ omzundan net bir biçimde daha kalın ve kambur) ama yüzü aydınlık ve dostane ve cesaret verici.

Fazla vaktim yok, diyor, karımı karşılamam lazım, Brezilyadaki bir eğitim gezisinden dönüyor.

Aa! diyorum, sesime hayran, biraz da kıskanç bir tını katarak.

Sen neler yapıyorsun? diye soruyor.

Birkaç yıldan beri müdür olsam da hâlâ Eigendorff Çamaşırhanesinde çalıştığımı (ki bunu biliyor) utana sıkıla itiraf ediyorum. Gerd gülüyor. İlk başta Wittgenstein üzerine doktora yapmak istemiş ama sonra Nietzsche'de karar kılmıştı. "Nietzsche'deki Kendilik Kavramının Pedagojisi"ydi tezinin adı, tezini o zamanlar ben de okumuştum.

Ben şimdi Hessen Halk Eğitim Okulları'nın medya sorumlusuyum, diyor Gerd, çok sık seyahate çıkıp acayip bilgiç konferanslar veriyorum.

Ben de çok yakında bir Yatıştırma Okulu açacağım, diyorum, bir sürü insanın öğrenmek istediğini nihayet öğreten bir akşam okulu.

Oo! diyor Gerd, kulağa güzel geliyor.

Bence de, diyorum, yankısı iyi.

Ne zaman başlıyorsun? diye soruyor Gerd.

Muhtemelen önümüzdeki senenin başında, diyorum deneyimli ve bıçkın bir tavırla, biraz da ne zaman yer tahsis edileceğine ve belediyenin maddi desteğine bağlı.

Vay be! diye şaşırıyor Gerd.

Şimdi onun da etkilendiğini fark edip rahatlıyorum.

Gitmem lazım, diyor Gerd yoksa karım havaalanında beni bekleyip duracak!

Bu arada, birkaç eğitmen daha arıyorum, kadroya sen de katılmak istemez misin? diye soruyorum.

Çok isterim, diyor Gerd ve uzaklaşıp giderken tekrar dönüp geliyor.

Beni ara lütfen ya da dosyaları gönder bana! diyor ve kartvizitini uzatıyor.

Tamamdır! diye sesleniyorum arkasından, sonra Gerd arabaların arasında gözden kayboluyor.

Böyle yalanlar uydurmak pek de rahatsız etmedi beni. Kendi içimdeki tuhaf hayal mahsullerine alışığım ben. Yeni olan, bu kez bu mahsullerin birazının dışarıya da sızması ama Gerd üniversiteden sınıf arkadaşım sonuçta. Bu hikâye yüzünden zor duruma düşecek olursam, geç kalmış bir öğrenci şakasıydı diye yutturabilirim.

Öğlen olmak üzere. Şirket arabasını, otopark bekçisinin bilet kulübesinin yakınlarında buluyorum. Günün ilk yorgunluğuma cebelleşirken, hemen şirkete dönsem mi, diye düşünüyorum. Aa, evet... şirket. Sonra bir otelle daha görüşmeye karar veriyorum. Beni neyin yorduğunu bilmiyorum. Gönülsüzlük, vır vır konuşmalar, dünkü alkol, kafa karışıklığı. Rheintraube Oteli buradan on iki kilometre uzaklıkta, Wiesbaden tarafında. Arabada rahatça yol alsam da çok yorucu bir işgünü geçirmiş gibi hissediyorum. İnsanların (benim) gücünün günün ancak ilk yarısına yettiğini keşfediyorum yine. Elimde olsa, “yarım gün yaşam” projesini icat ederdim. Günün ikinci yarısında birinci yarısının yorgunluğunu atmak her insanın hakkı olmalı. Bu ütopya hakkında sadece bir iki dakika fantezi kuruyorum ve yüreğim ısınıveriyor. Otobanda

karşıdan gelen sürücülerin yüzüne bakıyorum. Hepsi de desteklerdi bu projemi. Rheintraube Oteli, otobanın Wallau çıkışından sonra. Tepelerin üzerinde inci dizileri gibi sıralanmış asma kütüklerini görünce dehşetle irkiliyorum. Gerd'in beni otopark bekçisi sanması karşısında gecikmeli olarak kapıldığım dehşet bu. Bu kadar sıradan bir aşağılamanın beni hâlâ etkileyebilmesine hayret ediyorum. Devamlı bir "dehşete kapılma hali" içinde yaşıyorum. "Sürekli dehşet" benim "her şeye karşı hazırlıklı olma" isteğimden kaynaklanıyor. Sanki bütün dehşetleri zaten yaşamışım da her birine ayrı ayrı tepki vermeme gerek kalmamış gibi davranıyorum. Bu nedenle dehşete düşürüldüğüm zaman pek dehşete kapılmıyorum artık. Birinin beni dehşete düşürdüğünü (şimdi olduğu gibi) ancak sonradan fark ediyorum. Bir görünüp bir kaybolan bir dehşet silsilesi içinde yaşamaya başlamam böyle oldu. Ayrıca bu kişisel dehşetlerin birbirine çok benzediğini tespit ettim. Bunlar çoğunlukla bir aşağılanmadan kaynaklanıyor. Aralarındaki benzerliğin iyi bir yanı da etkilerini çabucak yitirmeleri. Şimdi de öyle oluyor. Gerd'in sözlerinin uyandırdığı dehşet azalmaya başladı bile.

Rheintraube Otelinin lobisi büyük ve aydınlık. Günübirlik müşteriler çoktan ayrılmışlar, yine de ortalık koyu renk takım elbiseli genç beylerden ve siyah döpiyesli, beyaz bluzlu genç hanımlardan geçilmiyor. Lobinin sol tarafında büyük bir açık büfe uzanıyor. Yanlış günde geldim, bir tür sempozyum var burada. Katılımcıların kırmızı-beyaz-kırmızı çizgili broşür dosyalarından, sempozyumun Avusturya'yla ilgili olduğu anlaşılıyor. Orta yaşlı sevimli ve tombul bir kadın yanıma geliyor ve seyahat acentesi uzmanlarından biri olup olmadığımı soruyor.

Hayır, diyorum ve ezberimdeki zırvaları sıralıyorum.

Ve şansım yaver gidiyor. Otelin müdiresi Bayan Bechtle tesadüf yanımızdan geçiyor ve benimle hemen konuşmaya başlıyor. Çamaşırhanemizin şimdiye kadarki performansından memnun değil. Çamaşırların arasına ikide bir başkalarınınki karışıyor, ayrıca teslimat servisi de güvenilir değil, diyor. Bayan Bechtle beni resepsiyonun arkasındaki bölmeye götürüp bir koltuğa buyur ediyor. Kendi otelinin çamaşırları arasında başka otellerin nevresimlerine ne çok rastladığını ve çamaşırhanelere şikâyette bulunmanın ne kadar anlamsız olduğunu, evet, çamaşırhanelerin müşterilerden gelen şikâyetler karşısında ölü numarası yaptıklarını, insana kafadan kontakmış gibi davrandıklarını anlatıyor; artık

burama kadar geldi, anlıyor musunuz, diyor, umarım siz de ölü numarası yapmazsınız.

Bayan Bechtle'nin bu son cümlesine gülüyoruz ama bana biraz dokunuyor; çünkü hayatta kalabilmek için sık sık ölü numarası yaptığımı biliyorum, hatta ölü numarası yapmanın benim başlıca hayatta kalma tekniğim olduğunu söyleyebilirim. Tabii bunun hakkında şakacıktan da olsa tek laf etmiyor, Bayan Bechtle'ye teklifimizi sunuyorum, o da kabul ediyor. Gelecek hafta yapılacak ilk çamaşır teslimatı için gün ve saati de tespit ettikten sonra görüşmeyi noktalıyoruz. Belki biraz fazla abartılı bir biçimde teşekkür ediyor ve Bayan Bechtle'yi hayal kırıklığına uğratmayacağımızı temin ediyorum vs. Tam o sırada büyük bir salonun kanatlı kapısı açılıyor ve gayet memnun görünen yüz elli kadar hanım ve bey salondan dışarıya akın ediyor. Avusturya Turizm Federasyonunun tatil ülkesi Avusturya'nın tanıtımını yaptığı seyahat acentelerinin yöneticileri ve departman şefleri bunlar (Bayan Bechtle'den öğrendim). Hanımlara ve beylere deriden yapılmış yazı takımları, Avusturya'daki tatil beldelerinin broşürleriyle dolu kocaman açık mavi poşetler hediye edilmiş. İnsanlar açık büfeye ve şampanya ve portakal suyu servisi yapan bir iki garsonun başına üşüşüyor. Tepesindeki levhada TİROL KÖYLÜ TEZGÂHI yazan ve acenteciler arasında büyük beğeni toplayan açık büfenin önündeki keyifli kalabalıkla birlikte ben de sıraya giriyorum. Mis gibi köy ekmeği, Alpler yöresinin sütü, bira peyniri, Tirol dağ pastırması, Tirol keçi peyniri ve Tirol kornişonu var açık büfede. Seyahat acentesi uzmanı olan ve yazı takımını sol yanağına aşkla bastıran gencecik bir kadının beyaz tenli yüzüne bakıyorum. İnce bluzunun altından parlayan beyaz omuzları bana Traudel'in beyaz omuzlarını hatırlatıyor.

Kimse bana bir şey sormuyor, kimse benden bir şey istemiyor; yarım dilim köylü ekmeğiyle bir parça Tirol pastırmasını çiğnerken, önümüzdeki hafta sonunu düşünüp keyifleniyorum. Traudel ve ben yatakta sabah keyfi yaparız ve şehirdeki bir festivale mi, Traudel'in iş arkadaşlarının mangal partisine mi yoksa bir Ürdün lokantasındaki Arap göbek dansını izlemeye mi gideceğimizi konuşuruz. Ay ışığında Main Nehri kıyısında bir gece yürüyüşü de yapabiliriz ya da bir sanat sinemasında ancak nadiren görülebilen bir Amerikan polisiyesi de izleyebiliriz. Ama muhtemelen bunların hiçbirini yapmayız. Traudel bana çocukluğunu anlatır, ben de dibine uzanıp onu dinlerken memelerine bakarım. Yıllarca, Traudel'in

memelerine bakmakla bir şey olmaz sandım. Baştan çıktığım falan yok artık, sırf fiziksel cazibeden ötürü bir yakınlaşma olmaz aramızda çünkü Traudel'in memelerini çok uzun zamandır tanıyorum. Ama çok daha derin bir şey oluyor: Bir aidiyet hâlâ daha artarak tescilleniyor. Traudel'in memeleri ve ben, biz birbirimize aitiz. Hem de sadece yıllarca seyretmenin gizemi sayesinde! O anlarda, Traudel'in memelerini, Bavyera yöresel kıyafetlerindekine benzer şekilde, dekoltede buket gibi toplandıklarında mı yoksa yatakta sere serpe yayılarak, Traudel'in hareketleriyle sağa sola yuvarlandıklarında mı daha çok beğendiğim şeklinde anlamsız sorular sorarım kendime. İkametgâh yerim olarak şunu söyleyebilirim aslında: Traudel'in memelerinin kiracısıyım. Sempozyum katılımcıları yavaş yavaş dağılmaya başladılar. Pek çoğu, açık mavi poşetlerini öylece atıvermiş ya da sağa sola bırakıvermiş. Poşetlerden birini alıyorum ve Tirol pastırmalarından birini, yaşanacağı muhakkak olan zor zamanlar için yürütsem mi, diye düşünüyorum. İki dakika durup aklımı başıma toplamak için biraz kenara çekiliyorum. İleride fakirleşeceğim korkusunun beni neden ara sıra böyle allak bullak ettiğini bilmiyorum. Günlerin gereğinden uzun sürdüğü kesin. O uzayıp giden saatlerde bir sürü kuruntu üşüşüyor insanın aklına. Aklıma yine "yarım gün yaşam" projem geliyor. Bu proje şimdiden gerçekleşseydi, şu an odama çekilebilir, öğle öncesinin aptalca düşüncelerini gözden geçirebilirdim. Oysa şimdi, içimde yeşeren tehlikeli planın başını ezmek ve pastırma yumuşaklığında sözlerle kendime şöyle demek zorundayım: Bütün bir Tirol pastırman olmasını hiçbir zaman gerçekten istemedin. Açık büfe boşaldıkça boşalıyor. Upuzun masanın önüne gidiyor ve çeşit çeşit Tirol pastırmasına neyse ki hiç arzu duymadan bakıyorum. Çocukluk hayalim aklıma geliyor: kimsenin asla söz söylemediği bir tavşan olarak hoplaya zıplaya yaşamayı hayal ederdim. Gözlerim mi yaşarıyor ne? Yaşamak için ihtiyacım olan inceliğin birazını sadece melankolimde bulabiliyorum. Açık büfenin önünde bir dakika daha durup otelden çıkıyorum; pastırmasız, poşetsiz, gözyaşsız. Bayan Bechtle, müdire, beni görüyor ve peşimden el sallıyor; duygulanıyorum, ben de ona el sallıyorum. Bağnaz bankacı döpiyescikleri içindeki kadınlar dışarıda, otelin içinde olduğundan çok daha hoş görünüyorlar gözüme. Bir kadının diğer bir kadına, ağzının çok küçük olduğunu söylediğini duyuyorum. Ne için çok küçük? diye sormak isterken, son anda kendime hâkim oluyorum.

Beş

Bu akşam Traudel'le ben tiyatroya gidiyoruz. Amerikalı yazar Eugene O'Neill'ın *Günden Geceye* adlı oyununu izleyeceğiz. Traudel oyuna gitmeyi iple çekerken, ben pek de meraklı değilim. Traudel, Amerikan tiyatro yazarlarının (örneğin Tennessee Williams, Arthur Miller, Edward Albee'nin) sağlam aile dramlarını şunun şurasında bir iki yıldan beri beğeniyle izliyor, bense daha gençliğimde bıktım bunları seyretmekten. O'Neill'ın bu oyununu yirmi beşimde, üniversite öğrencisiyken görmüştüm. Bu tekstlerde (basitleştirerek söylemek gerekirse) hep aynı konu işlenir: Bir baba, bir koca ya da bir oğul fazla alkol, fazla kadın ya da fazla hezimet yüzünden yoldan çıkar ve kendisiyle birlikte ailesini de felakete sürükler. Yine de akşam çıkacağımız için seviniyorum çünkü tiyatrodan neredeyse tamamen koptuk, ayrıca Traudel'le nihayet farklı bir gece geçireceğiz.

Tiyatrodan sonra yemeğe gitmek istiyoruz, o nedenle, sözümona kaliteli bir restoranda rezervasyon yaptırdık. Önceden ayırttığım tiyatro biletlerini gişeden az önce aldım. Traudel bankada mesai gününün son dakikasına kadar çalışmak zorunda maalesef. Eğer yolda trafik tıkanmazsa, saat 19.30'a doğru tiyatronun fuayesinde olur. Oyun saat 20.00'de başlayacak, şu an saat 18.30. Traudel gelinceye kadar program kitapçığını mı okusam yoksa tiyatronun barında önden bir kadeh şarap mı içsem, diye düşünüyorum. Ama tiyatro program kitapçıklarını okumaya katlanamıyorum artık. Bu kitapçıklarda-ki yazılar, birini bu akşam izleyeceğimiz oyunlar kadar bildik şeyler. Tiyatronun barına bir göz atıp geri dönüyorum. Uzun bar tezgâhında, küçük burjuva oldukları her hallerinden belli olan fazla şık hanımlar ve beyler oturuyor. Traudel de şık bir kıyafetle gelecek. Banka kapandıktan sonra eve gidip üstünü değiştirecek. Benim Traudel'in gece kıyafetiyle dalga geçmem, Traudel'in de benim gündelik kılığımla alay etmesi yasak. Anlaşmamız böyle, bu sayede iyi kötü idare ediyoruz.

Tiyatronun etrafındaki yan sokaklardan birinde köpeğinin tüylerini tarayan küçük bir kız görüyorum. Köpek hiç kıpırdamadan dururken, etrafında cıvıldaşan serçeleri seyrediyor. Kızın taraktan çıkarıp yere attığı küçük tüy yumaklarının peşinde serçeler. Karmakarışık tüy yumaklarının üstüne üşüşüp onlarla birlikte uçup gidiyorlar, herhalde yuva yapmakta kullanacaklar bunları. Azıcık oturmak isterdim ama burada ne bir bank var

ne de oturulabilecek başka bir şey. Köpeğin giderek güzelleşmesinin hoşuma gittiğini fark eden kız, köpeğini bir de benim için tarıyor. Dürüst olmama izin verilseydi, kızın gösterisinin benim için yeterli bir akşam programı olduğunu söylerdim. Fakat yarım saat sonra Traudel'i gördüğümde, eski zamanlardaki gibi heyecanlanıyorum. Çok güzel görünüyor Traudel. Ona bakarken bile arzuyla ürperiyorum. Derin dekolteli yeni bir ipek elbise var üstünde, elbisenin geniş kumaş kemeri bedenini arkadan öne doğru saran bir fiyonk gibi. O'Neill'ın oyununu köhne bulduğumu söyleyemem tabii. O zaman Traudel, benim de en az o kadar köhnemiş kötümserliğimi dayattığımı söyler ve gecemiz daha başlamadan berbat olurdu. O yüzden çenemi tutar, bayatlamış bir oyuna sessiz sedasız katlanırım daha iyi. Ama sonra tiyatroda, garip bir dönüşüm yaşanıyor. Ana karakterin sızlanmalarını giderek artan bir ilgiyle dinlerken, babamın da benzer şikâyetlerde bulunduğu aklıma geliyor. Oyundaki bu karakter gibi babam da kendi seçtiği hayata küskündü. Babam da bir mesleği, bir evi, bir karısı ve çocukları olduğu gerçeğiyle baş edememişti. Sanırım çoğu erkek, bir aile sahibi olduğunu kavrayamıyor. Erkeklerin ıstırabı, bir kadını sevmeleriyle başlıyor. Bu ıstırap akıllarına bir nebze yatıyor çünkü onlara haz veriyor ve tatmin de ediyor. Daha sonra erkekler sevdikleri kadınla evleniyorlar. O kadar kolay olmasa da bunu da hâlâ anlayabiliyorlar. Sonra kadın iki ya da ikiden fazla çocuk doğuruyor. Erkekler bu süreçten sonrasını artık anlayamıyorlar. Zira şimdi sofraya dört, beş kişi oturuluyor, kalabalık akşam yemekleri yeniyor. Çocukların bir süre sonra onlara baba demesini yadırgıyor erkekler. Sonra karılarını suçlamaya, çocuklarını korkutmaya başlıyorlar. Tiyatro oyununun kahramanı giderek daha çok konuşuyor, giderek daha çok içiyor ve ailesini giderek daha az anlıyor. Oyunu izlerken annemle babamın evlenmeden önce ne kadar mutlu olduklarını ansızın anladığım o ânı hatırlıyorum. On üç yaşındaydım ve annemle birlikte eski aile fotoğraflarına bakıyorduk. Evliliklerinden önce annemle babam, bira bahçelerinde, kır lokantalarında oturan, geleceğe umutla bakan neşeli gençlerdi. Hemen hemen herkes gibi onlar da kendi güçlerini gözlerinde fazla büyütmüş, evlenip çocuk sahibi olmuşlardı. Sonraki fotoğraflarda annemle babamın yüzü endişeli ve bıkkın görünüyordu. Eski aile fotoğraflarına bakarken birdenbire anlamıştım ki, annemle babam mutluluklarını (birbirlerine yetmelerini) ve yeni tutsaklığı (evliliği) birleştirmeye çalışmanın bedelini, bir daha sonu gelmeyen bir kederle

ödemişti. Şu köhnemiş ama yine de olağanüstü tiyatro oyunu sadece anne babamla değil, benim hayatımla da ilintiliymiş meğer. Traudel'in sadece bir değil, en az iki, muhtemelen üç çocuk istediğinden bir anda emin oluyorum. Karanlık bir mekânda bulunduğuma ve konuşmak zorunda olmadığıma memnunum. Hiçbir şey olduğu yok aslında, Traudel'le tiyatrodayım işte ama beni korkunç bir yazgının beklediği sezgisine kapılıyorum. Belli ki Traudel banka şubesi müdiresi olarak sürdürdüğü sıkıcı hayattan bıkmış, kendine yeni bir mutluluk alanı açmak istiyor. Hayatı geri kazanmak için kuvvetli birkaç tatlandırıcıya, çocuklara ihtiyaç duyuyor. İki saniye sonra, o zamana kadar hiç bilmediğim bir korkuya kapılıyor, hemen ardından da içim felç olmuş gibi hissediyorum. Birinin gelip beni bu korkunun içinden çekip çıkarması lazım. Ama her zamanki gibi kimse gelmiyor. Kim gelecekti ki zaten? Birini bir felcin içinden çekip almak insanlara yabancı bir jest. Arada sırada göz ucuyla Traudel'e bakıyorum. Kocaman açtığı gözler ve kupkuru dudaklarla sahnede olan biteni izliyor. Tam o sırada, babasına çeken Jamie'nin de parasını fahişelere ve içkiye yatırdığı ortaya çıkıyor. Şu anda fenalaştığımı hiç kimsenin fark etmemesine şükrediyorum. Şokun nedeni, annemle babamın yazgısının Traudel ve benimkinde tekrarlanacağından aniden emin olmam. Traudel mutluluk cihadından vazgeçmezse, kendimi alkole verebilirim ben de. Dolayısıyla önümde oynanan tiyatro oyunu hayatımın en güncel oyunu. Korkularımdan gizli bir haz da almam doğru gelmiyor bana. Traudel'in gayesini gerçekleştirmesi benim suiistimal edilmemem anlamına gelse de onun durumunu da anlıyorum elbette. Traudel'in, bir aile babası olarak beni bekleyen yazgı hakkında benimle konuşmaması çok tipik. Yeni bir yazgıya maruz bırakılan kişi, bu durumun oturulup konuşulacağı kişi olamıyor haliyle. Durumu daima insanın hiç seçme şansı kalmamış gibi göstermek gerekiyor. Başa gelen her şey ancak böyle alınyazısı olabiliyor. Bıkmadan usanmadan ortaya koyduğum alçakgönüllülüğümle sanmıştım ki birlikte çocuk yapmak isteyen iki insan günlerden bir gün oturup konuşur ve mutluluktan ne anladıklarını birbirlerine anlatır. Bunun yerine, aşk ilişkilerinin uygunsuz partneri olarak benim şimdi bir şekilde faka bastırılmam gerekiyor çünkü başka çare yok.

Tiyatro salonunda sessiz sedasız dal budak salıyor melankolik yabaniliğim. Çünkü Traudel, ki bundan hiç şüphem yok, çocuk doğurma isteğini bana rağmen gerçekleştirecek. Duruma uyum sağlamadığım

takdirde, çocuk doğduktan sonra beni kapının önüne koyması da olası. Bir erkekten döllenmekten başka bir şey istemeyen kadınların giderek arttığı yazıyor gazetelerde, ondan sonra da adama yol veriyorlarmış. Karanlık salonda anlamsız bir hiddete kapılırken, kendimi evden kovdurmayacağımı düşünüyorum. Kapının önüne konan, çocuğunu annesi istemediği için göremeyen bir baba konumuna düşmek korkunç bir şey olurdu benim için. Bunları düşünürken önümde cereyan eden oyundan kopuyorum. Korkum kendi koyu karanlığına sarıp sarmaladı beni. Şu anda kendimi geçmişe gömülmüş bir tiyatro oyununun ana karakteri gibi hissediyorum, hayır, şöyle: Asla geçmişe gömülmeyen bir tiyatro oyununun işi bitmiş ana karakteri gibi. Traudel ise oyunda bizim çıkmazımızı görmüşe benzemiyor. En azından, yüzünde bir rahatsızlık ya da sarsılmışlık izi göremiyorum. Dördüncü perdenin sonunda coşkuyla alkışlıyor ve çok uzun zamandır böyle etkileyici bir tiyatro gecesi yaşamadığını fısıldıyor kulağıma. Bir kadın hayattan hoşlandığı zaman daha da güzelleşir. Traudel pırıltılı ipek ceketini giyiyor ve ayakta alkışlamaya devam ediyor. Oyuncular tam altı kere sahneye geliyorlar, sonra alkışlar yavaş yavaş diniyor. Masa ayırttığımız restoran tiyatroya on dakikalık yürüme mesafesinde. Hava ılık, neredeyse boğucu. Rayların ve asfalt taşlarının arasındaki katran sıcaktan o kadar yumuşamış ki, insan sokakta adeta halının üstünde yürüyor gibi. Restorana yürürken Traudel ısrarlı bir sesle, bundan sonra tiyatroya mutlaka daha sık gitmemiz gerektiğini söylüyor.

Daha önce de kaç kere niyetlendik buna, diyorum.

Neden yapmıyoruz o zaman?

Geç vakitlere kadar çalıştığımız için aklımıza estiğinde tiyatroya gidemiyoruz, diyorum, bu akşam bir iş randevum daha olsaydı, tiyatroya tek başına gitmek zorunda kalırdın.

Tek başıma gitmezdim, diyor Traudel.

Neden?

Ben ancak sen yanımda olduğunda ve sevincimi paylaştığında gerçekten mutlu oluyorum. Tek başımayken, kahrolası bir egoist olduğum duygusundan kurtulamıyorum.

Gülüyoruz.

Gizli stratejim, Traudel'in anne olduğunda tiyatroya daha da nadiren gideceğini birdenbire kavramasını sağlamak. Ama stratejim işe yaramıyor, muhtemelen doğru cümleleri bulamıyorum.

Ama kahrolası bir egoist değilsin ki sen, diyorum, bunu sen de biliyorsun.

Biliyorum, diyor Traudel ama yine de suçlu hissediyorum.

Ne kadar karmaşık birisin, diyorum.

Senin böyle çelişkilerin yok mu?

Olmaz olur mu! Benim çelişkilerim çok daha uç boyutlarda.

Müsterih olabilirim yani, diyor Traudel.

Çelişkilerimize bir kez daha gülerken, rezervasyon yaptırdığımız restorana giriyoruz. Hemen hemen bütün masalar dolu. Bazı çiftleri tiyatrodan gözüm ısırıyor. İyi kazanan, muhtemelen çocuksuz çiftler bunlar: üst orta sınıf. Hafta boyunca çok çalışıyorlar, az içki içiyorlar, sigaradan uzak duruyorlar ve ertesi gün yine formda olmak için erkenden yatıyorlar. Bizim de bu tabakadan olmamız hoşuma gitmiyor. Ampirik olarak saptanmış bir grubun parçası olmak istemiyorum. Şef garson bizi karşı duvardaki küçük bir masaya götürüyor ve yapay deriyle ciltlenmiş iki menü uzatıyor. Traudel'in keyfi yerinde, menüyü incelemeye başlıyor. Gösteriş yapma gecemizde olsak da 18 avronun altındaki menüleri seçeceğiz. Geceleri de yükselebilen orta sınıf insanları olarak çizmeyi aşmıyoruz. Şef garson bize ısıtılmış İtalyan ekmeği ve küçük bir kâse siyah zeytin getiriyor. Traudel, rezene yatağında dilbalığı sarmasında karar kılıyor, bense lokma patatesli dana bonfile seçiyorum, iki kadeh de Bordeaux şarabı ve bir şişe maden suyu siparişi veriyorum. Traudel neşeyle çene çalıyor, bana, bazen de etrafımızdaki insanlara gülücükler dağıtıyor. Oyun hakkında anlaşılmaz ama coşkulu şeyler anlatıyor. Eugene O'Neill'ın uzun yıllar ne yapacağını bilmediğini, devamlı iş değiştirdiğini ve tam karaya oturacakken, tiyatro yazarlığına yeteneği olduğunu keşfettiğini söylüyorum. Traudel benim böyle rahat bir tavırla sergilediğim kültürüme hayran kalıyor. Kadehini kaldırıyor, kadeh tokuşturuyoruz, Traudel hoşsohbet ve edebiyat uzmanı oluşumu övüyor. Şef garson siparişlerimizi getiriyor, Traudel dilbalığına bile gülümseyerek bakıyor. Eğer yanılmıyorsam, Traudel'in şu andaki yaşam duygusu çok iyi, ara ara kuşkuya kapılmış olsa da doğru adamla birlikte yaşadığını düşünüyor. İki küçük kız restoranda koşuştururken, çocuk terinin tatlımsı kokusunu saçıyorlar etrafa. Yan masadaki adam hepimizin özgürlüğünden söz ederken, böyle bir şeyin olmadığını anlatıyor. Uygun fiyatta bir ev bulmanın, daha iyi bir işe geçmenin, hatta şehirden ayrılmanın imkânsız olduğunu herkes biliyor, diyor adam yanındaki kadına.

Traudel ve ben yemeğimizi nezih ortama uygun bir yavaşlıkta yiyoruz. Ara ara başımızı kaldırıp havaya bakmamız şu anlama geliyor: Yan masadaki gibi yorucu bir özgürlük muhabbetine ihtiyacımız yok. İki çocuk tay gibi sıçrıyor, bir bacakları havada olduğundan, şaha kalkmış minik atlar gibiler. Yan masadaki adam, insanlar eylem özgürlüğüne değil, sadece konuşma ve tasavvur etme özgürlüğüne sahip olduğumuzun farkında değiller herhalde, diyor. Yan masadaki adama içten içe hak verdiğim halde bunu kendime saklamak zorunda kalmamı bir sorun olarak görüyorum herhalde. Çünkü birdenbire kendimi tutamıyor ve Traudel'e tamamen gereksiz bir cümle söylüyorum: Bir bebeğin olduğunda, restoranda böyle rahat rahat oturamayız artık.

Traudel şaşırıyor. Bunu niçin söylüyorsun? diye soruyor.

Kendimi maalesef frenleyemiyor, tehdit altındaki özgürlüğümün avukatlığına soyunuyorum. Ben sadece bazı uyuşmazlıklara işaret ediyorum, diyorum aptal aptal.

Uyuşmazlıklar... ne gibi uyuşmazlıklar?

Yani... şey işte... çocuk, diyorum.

Ne çocuğu, diyor Traudel.

Şimdi konuşmayı kesmem veya tatil planlarımızdan veyahut başka bir şeyden söz etmem gerekir ama devam ediyorum: Acaba şube müdiresi olarak yaptığın işten... artık hoşlanmıyor olabilir misin?

Bunu da nereden çıkardın? Tam tersine, büyük bir ihtimalle gelecek yıl şehirde çok daha kalabalık bir şubenin başına geçeceğim.

İşinden ayrılmayacaksın yani.

Niye ayrılayım ki işimden?

Ama çocuk da istiyorsun, öyle değil mi?

Günümüzde kadınların çocuk yüzünden hayatlarını değiştirmesi gerekmiyor artık, diyor Traudel.

Bu, diyorum, kadın dergilerinin propagandası.

Traudel'in şaşkınlıktan dilinin nasıl tutulduğunu yüzünde an an görebiliyorum. Öyle olsun, diyor, sonra başka da bir şey demiyor.

Bir süre susuyorum, yemeğimi fazla hızlı yiyorum, fazla hızlı içiyor, hızlı hızlı soluyorum.

Sonra diyorum ki: Annem evliliğinden bıkınca, bahçeli bir evi olsun istedi; ne ev ne de bahçe sahibi olamayınca, iki çocuk yaptı, kız kardeşimi ve beni.

Bütün bunları inceden inceye analiz ettin, öyle mi?

Hayır, diyorum, annem anlattı.

Annenle ne alakam var benim?

Ona benzeyen tarafların var, diyorum, annem gibi senin de hayatla ilgili planlarını değiştirmenden korkuyorum.

Gecemi berbat ediyorsun, diyor Traudel.

Özür dilemek istiyorum ama artık çok geç.

Şey..., diyorum, affedersin.

Senin tavsiyelerine ihtiyacım yok benim, diyor Traudel, hâlâ toysun sen.

Traudel el çantasını alıp ayağa kalkıyor ve masayı ve restoranı terk ediyor. Daha önce de sık sık terk edildim ama bir restoranda yemek yerken hiç terk edilmemiştim. Köşedeki kauçuk ağacından tek bir yaprak düşüyor yere. Traudel'in yarısını yediği dilbalığına dikiyorum gözümü ve birkaç yudum şarap içiyorum. Etrafımdaki insanlar bana bakıyor. Ya, diye düşünüyorum, kader kapıya vurmaz, kader paldır küldür içeri girer. Traudel'in olsa olsa eve gideceğini kavramam biraz zaman alıyor. Dramatik olan sadece böyle çekip gitmek, eve dönüş her zamanki gibi normal olacak. İçsel yavaşlığım aslında sakinleştiriyor beni. Pek az şeyi anladığımı ve yeni bir şey bilmek istemediğimi yavaşlığımla sindiririm ben. Anlamamak yavaşlıkta muhafaza edilir, yavaşlık da anlamamakta. Yan masadaki adam görünüşüme çoktan alıştı, özgürlük hakkında atıp tutmaya devam ediyor ama ben onu dinlemiyorum artık. Bir dehşetten artakalan o garip soğukta üçüncü fileto dilimini tıkmıyor, yanında şarap içiyorum. Ter içinde kalan iki küçük kız masama geliyor. Gitmelerini söylemiyorum. Yemeğimi rahat rahat bitireceğim, sonra hesabı ödeyip ben de eve gideceğim. Traudel kendinden çok benim için endişeleniyordur herhalde. Şef garson masaya geliyor ve Traudel'in bırakıp gittiği tabağını kaldırıp kaldırmayacağını soruyor. Başımı evet anlamında sallıyorum. Şef garson Traudel'in yarı yarıya dolu kadehini de götürmeye yeltenince, sakin bir sesle, kadeh kalsın lütfen, diyorum. Şef garson kısaca özür diliyor ve Traudel'in şarap kadehini masaya geri koyuyor. Bir korku duyup duymadığımı anlamaya çalışıyorum. Ama korku duyup duymadığım üzerinde düşünebiliyorsam, bu korku gerçek bir korku olamaz. Önce kendi kadehimi içip bitiriyorum, sonra da Traudel'inkini. Ne tuhaf, diyor korku, Traudel çekip gitti ama gerçekten gitmedi. Birazdan benim de döneceğim eve tek başına gitti. Biraz ürkütücü

ama dönüp dolaşıp yine bu eve gidiyoruz. Hesabı istiyor, ödüyorum. Boş kalan masamdaki iki kız peşimden üzgün üzgün bakıyor.

Dışarıda sağ taraftan esen bir rüzgâr, ağaçların yapraklarının açık yeşil üst kısımları görünmeyecek, gümüş yeşil alt kısımları parlayacak şekilde eğiyor dalları. Evlerin çoğu tamamen karanlığa gömülmüş. Işık yanan bir pencere yok gibi. Arabalar o kadar dip dibe park edilmiş ki pantolonumun paçalarını kirletmeden aralarından geçemiyorum. Birkaç araba öteden evsiz bir kadın bana bakıyor. Bira kutusunu kafaya diktikten sonra iki eliyle yamyassı ediyor. Ön taraftan bir köpek geliyor, arka taraftan bir motosiklet. Köpeğin hiç sesi çıkmıyor, motosiklet korkunç bir gürültü çıkarıyor.

Altı

Kültür Dairesi caddenin karşı tarafında. Oraya gitmem gerekiyor. Sosyal Yardım Dairesi (2. kat) ve Hukuk Dairesi de (1. kat) aynı binada; 3. katta hangi kurumun olduğunu bilmiyorum; ama Kültür Dairesi en üstte, 4. katta. Dr. Heilmeier kendisine telefon açıp konuyu anlattığımda söyledi bunu. Bu kadar sıcak davranmasını beklemiyordum, lafı dolandırmadan beni Kültür Dairesi'ne çağırmasına şaşırdım ki az sonra oraya gideceğim zaten. Şu anda Kültür Dairesi'nin karşısında bulunan kocaman, karmakarışık, salaş bir kafedeyim. Gürültülü, pis kokulu, çirkin, kalabalık ya da itici demeden buldukları yere oturuyor insanlar. Oturuyorlar ve gürültülü, pis kokulu, çirkin, kalabalık, itici olanı izliyor ya da dinliyorlar. Dr. Heilmeier ile randevuma kendi içimde hazır olabilmek için aşağı yukarı yirmi dakikaya ihtiyacım var. Bir olayı, daha gerçekleşmeden önce kendi içimde yaşamak isterim. Dr. Heilmeier ile görüşmenin yarım saat süreceğini tahmin ediyorum. Sonra hızla çamaşırhaneye dönmem lazım, öğle molasında geldim buraya ama gerekirse molayı biraz uzatabilirim tabii. Ortamın havasını hissetmek için Kültür Dairesinin giriş kapısını gözetlemek iyi bir teknik. Buraya girip çıkan insanlar başka yerlere girip çıkan insanlara benzese de Kültür Dairesinde işi olanların özel insanlar olduğunu düşünüp kendimi rahatlatıyorum. İki ceketimden nispeten daha iyi durumda olanını giydim, diğer ceketim o kadar biçimsiz ve yıpranmış görünüyor ki, Traudel kendimi o ceketle artık hiçbir yerde göstermememi tavsiye etti. Şişmanca bir genç kadını arkadan inceliyorum, kazağı hafifçe yukarı sıyrıldığından, yağlı kalçası görünüyor. Bir emekli sürüsü giriyor kafeye, girişte durup masalardan birinin boşalmasını bekliyorlar. Gariban, bir yarı terk edilmişlik sergilemeleri karşısındaki tepkim, hafif bir varoluşsal titreme oluyor. Capuccino'mun yarısını bir dikişte içiyorum çünkü emeklilerin bende yarattığı kaygıyı hem derinden hissediyorum hem de anlayamıyorum. Yan masadaki genç kadının yağlı kalçasına bakıyorum ki böyle bir şey yapmamam gerekir. Çünkü kemer ile kazak arasındaki et simidinin bana ölmüş annemi hatırlattığını fark ettim ve şu anda annemi hatırlamak istemiyorum. Annenden utanmanın veya şu ya da bu şekilde ona takmanın âlemi yok şimdi, diye uyarıyorum kendimi; çünkü birazdan Kültür Dairesine gideceksin, teklemeden söyleyeceğin bir iki enerjik, kültürel açıdan etkileyici cümle düşünsen iyi olur. Annemin göğsü ile kalçası

arasında, çocukken beni çokça mutlu eden muazzam bir yağ simidi vardı. Annem ona sarılmamdan hoşlanırdı ve coşkulu sarılmalarım esnasında ara sıra memesini ellediğimi, biraz daha büyüdüğümde bile, fark etmezdi. Annemin iki memesinin olması, çocuklara özgü biriktirme dürtümü tatmin ederdi. Çocukken annemin memelerinin sahibinin ben olduğumu sanırdım gerçekten. Annemin, sutyeninden bir şekilde kaymış memelerini yeniden sutyenine yerleştirmek için elini günde birkaç kez dekoltesinden içeri soktuğunu gördükçe sakinleşir, hatta tüm tasalarımı unuturdum. Annem o sırada ona baktığımı fark edince gülümserdi bana.

Emekliler bir yer buldular, cappuccino'mun kalanını da içip hesabı ödüyorum. Dışarıdaki trafiğin gürültüsü, planımın gizemli bir onayı gibi geliyor bana. Bu gürültünün ortasında kararlı adımlarla ilerleyeceksin ve kendine yeni bir hayat kuracaksın. Asansördeki genç kadın bir deste kâğıdı kalçasına dayamış, bana hiç bakmıyor. Kültür Dairesi, sağında ve solunda kapılar bulunan dar bir koridordan ibaret. İlk (açık) kapının önünden geçerken, bir kadın sesi beni durduruyor.

Affedersiniz, kimin geldiğini bildireyim, diye soruyor sekreter.

Dr. Heilmeier'la randevum var, diyorum.

Yine de adınızı sormak zorundayım, diyor kadın.

Warlich, diyorum, Gerhard Warlich.

Biraz beklememi istiyor, sekreter telefonla görüşürken, evrak çantamdan bir dosya çıkarıyorum.

Sol taraftaki en son kapı, diyor sekreter.

Kapıya varmama ramak kala orta yaşlı bir adam koridora çıkıyor. Üstünde açık renk bir takım elbise ve yakası açık bir gömlek var, eliyle beni ofisine buyur ederken konuşmaya başlıyor:

Çok isabetli bir zamanda geliyorsunuz. Belediye ne zamandır bir Pop Akademisi açmaya niyetleniyordu.

Pop Akademisi sözcüğünü duyunca bir an donakalıyorum. Pop Akademisi benim düşündüğüm şeyle taban tabana zıt. Bu kelime ile benim planlarım arasında nasıl bir ilişki kurulduğu hakkında en ufak bir fikrim yok.

İnsanların çok fazla boş zamanının olması ve çoğu insanın bu lüzumsuz zamanda ne yapacağını bilmemesi, diyor Dr. Heilmeier, politikacıların el atması gereken bir konu. Bu noktada bizim yardımımız gerekiyor!

Bu şekilde yanlış anlaşılabileceğimi hiç düşünmemiştim. Herhalde şok geçiriyorum. Kafede kafamda kurduğum tüm cümleler bir anda anlamını yitirdi. Bazı olguları şimdi büyük bir diplomatik maharetle aydınlatmam gerekir herhalde. Ama o kadar afallıyorum ki, her tür mahareti yitiriyorum.

Proje taslağını getirdiniz, değil mi? diye soruyor Dr. Heilmeier.

Evet, buyurun, diyorum ve şu anda bana anlamsız gelen dosyayı uzatıyorum.

Teşekkür ederim, diyor Dr. Heilmeier ve dosyaya göz atar atmaz, yalnız bir şeyi değiştirmeniz şart, diyor. Akademinin adını! Yatıştırma Okulu! Bu ifade, pardon ama kulağa pek çağdaş gelmiyor! Günümüze uygun, enerjik bir isim bulmamız lazım. Sonuçta, gençlere hitap etmek istiyorsunuz, değil mi?

Başımı evet anlamında sallıyorum.

Yatıştırma Okulu hakkında 18 yaşındaki oğlumla da konuştum, diyor Dr. Heilmeier, bana bu işin kesinlikle yürümeyeceğini söyledi, anlıyorsunuz, değil mi? Karım bu ismi beğendi ama o Alman Kızılhaç'ta gönüllü olarak çalışıyor ve pop yıldızı falan olmak da istemiyor.

Dr. Heilmeier gülüyor, onunla birlikte ben de biraz gülüyorum ama Dr. Heilmeier'ı eğlenceli bulduğumdan değil, bir anda hiç beklemediğim bir umuda kapıldığım için. Projemin yanlış anlaşılması bana avantaj sağlayabilir. Pop Akademisi lafının Bay Heilmeier'ı heyecanlandırdığı, desteğini Yatıştırma Okulundan ziyade Pop Akademisinden yana koyacağı ortada. Yine de durumu derhal açıklığa kavuştursam mı, diye düşünüyorum; ortada bir yanlış anlamanın olması benim suçum ne de olsa. Hatta Pop Akademisinin korkunç bir fikir olduğunu düşünen biri varsa, o da benim. Ama Dr. Heilmeier'ın bana gösterdiği ilgiden öyle keyif alıyorum ki, meseleyi açıklığa kavuşturmayı zamana bırakmaya karar veriyorum.

Sadede gelirsek, diyor Dr. Heilmeier, belediye size tahsis edeceği mekânlardan ilk yıl kira bedeli almayacak.

Aa, çok teşekkür ederim, diyorum.

Okulumun genel hatlarını anlatabilmeyi bekliyorum ama Dr. Heilmeier konuşmama fırsat vermiyor.

Şimdi atılacak ilk adım, eğitmenlerinizin bir listesini ve eğitim müfredatınızın taslağını kurumumuza sunmanız.

Muhakkak, diyorum.

En iyisi, resmi evrakları fazla geciktirmeden hazırlayın. Proje taslağını komisyona bir an önce sunayım ki, mekân arayışına hemen başlansın. Ayrıca organizasyonla ilgili diğer adımlar hakkında bana da bilgi verirseniz sevinirim.

Elbette, diyorum.

Kültür Dairesiyle ilk temasım burada sona ermişe benziyor. Nezaketle ayağa kalkıyorum. Dr. Heilmeier hızını alamayıp başka talimatlar da verir mi acaba diye düşünerek birkaç saniye ayakta bekliyorum ama öyle bir şey olmuyor. Yazı masasının üzerinden elimi uzatıyorum fakat Dr. Heilmeier başka bir dosyaya dalıp gitmiş gibi yaparak, biraz hakaretamiz bir ilgisizlikle odadan çıkıp gitmemi bekliyor. İnsanın tıpatıp kendisinden beklenen şeyi yapmak zorunda kalması ne feci! Bir an Yatıştırma Okulunu Kültür Dairesinin duvarında paramparça etmek geliyor içimden. Elimden geldiğince hızlı ve zarif bir biçimde ofisten çıkıp uzun koridoru geçiyorum.

Kendimi, damdan düşer gibi içeri giren ve geldiği gibi giden bir ricacı gibi hissetsem de sokağa çıkınca moralim yerine geliyor. Kültür Dairesindeki ilk sunumum başarılı geçti. Çocuklu ve pusetli genç bir anne görüyorum ve o an biliyorum ki: İçimdeki sevinç çığlıkları bu güzel görüntülerle yankılanmaya devam edecek. Genç annenin üstünde rengârenk çiçek desenli ince bir bluz var. Kadın arabalara, evlere, mağazalara, çocuğuna neşeyle gülümsüyor; inanılmaz bir şey bu. Kadınları güzelleştiren, mutluluk beklentisinin biçimlendirme gücü. Çocuğun da annesi gibi beyaz bir teni var, bir de pusetin kenarına başının hizasına gelecek şekilde bağlanmış açık mavi bir uçan balonu. Yatıştırma Okulu kurulur kurulmaz, mutluluktan uzak ortamlarda mutluluğun inşası hakkında seminerler vereceğim. Bu benim uzmanlık alanım. Olağanüstü şeyleri bizzat yaratmamız gerekiyor yoksa dünyada karşımıza çıkmıyorlar. Ben hep (şimdi olduğu gibi) küçük bir başlangıç mutluluğundan (umut vaat eden sunumum gibi) yola çıkarım ve bunu başka mutlulukların izleyeceğini umut ederim. Yani mutluluk ihtiyacımın tutunacağı bir imge bulana kadar, hızla, maharetle, arayan gözlerle etrafıma bakınırım. Çaresizlikleri aşikâr olan pek çok insan dolanır sokaklarda, onlar benim kenarda durup bakma isteğimi artırır ve (bu yüzden) mutluluk avımı bereketlendirirler. Ve çoğu zaman (şimdi de olduğu gibi) tutunacağım bir görme noktası bulurum. Taraçalı bir İtalyan lokantasının yanından geçerken, masalardan birinde şişman bir kadınla küçük bir oğlan çocuğunun oturduğunu görüyorum. İkisinin de

önünde kocaman bir porsiyon spagetti var, karşılıklı konuşurken spagettilerini büyük bir iştahla yiyorlar.

Tam yoluma devam edecekken kadın ayağa kalkıyor, el çantasını alıyor ve muhtemelen tuvalete gitmek için lokantaya giriyor. Boşalan sandalyesinin üzerinde bir kaşığın durduğunu görüyorum. Meğer kadın deminden beri kaşığın üzerinde oturuyormuş da bunu fark etmemiş. Spagettiyi yemek için kaşığa ihtiyacı yok, çatalının ve koca ağzının spagetti dağının üzerine süzülmesi yeterli. Kıkırdadığımı kimsenin görmemesi, duymaması için yüzümü yana çeviriyorum. Hep biliyordum zaten: Gülünçlük, açığa çıkacağı ânı kollar. Oğlan bir çizgi roman karıştırıyor ve ne benim ne de başka bir şeyin farkında. Kısa süre sonra kadın lokantadan taraçaya dönüyor. Kaşığı fark edecek şimdi! Oğlan kadına sevinçle bakıyor ve çizgi romanı bir kenara bırakıyor. Yanıldım. Kadın sandalyesinin minderini bakışlarıyla teğet geçerek yine kaşığın üzerine oturuyor. Kıçının altında bir şey hissetmesi an meselesi, diye düşünüyorum, o zaman bu masada bir kahkaha kopacak. Yine yanılıyorum. İyi de kadının bir tuhaflık ya da rahatsızlık hissetmesi gerekir. Herhalde yine fazla düşünüyorum, eski huyum işle. Kadın k. çında hiçbir terslik hissetmiyor. Spagettisine yumulup çocukla konuşmaya başladı bile. Çocuk spagettisini usule uygun biçimde çatal ve kaşıkla yiyor. Kadın ikide bir çocuğun tabağına bakıyor ama kendi yemek donanımının yarısının eksik olduğunu bir türlü fark etmiyor. İçimde, hiç ummadık bir gözlemin mutluluğu yükseliyor ve içimi ısıtıyor. Aslolan hayat, gizli hayat. Mutluluk seminerlerim için şimdiden not tutmaya başlayıp gözlemlediğim mutlulukları yazmak ilk kez şimdi aklıma geliyor. Ama şu anda yanımda ne kâğıt var ne de kalem. Pek çok kadın rengârenk elbiseler giymiş ve yürürken erkeklerine sarılıyorlar. Yine annem geliyor aklıma: annem de çoğu zaman çiçekli ve derin dekolteli elbiseler giyerdi ama yürüyüşe çıktığımızda kocasını dekoltesine bakmaktan men etmesi, çocuk yaşta olmama rağmen çok katı bir tutum gibi gelirdi bana. Annem göğüslerine hemen hemen sınırsız erişim hakkını sadece bana tanırdı. Akşamları televizyon seyrederken, akşamın yavanlığıyla ve dilimin üstündeki yavanlıkla baş etmekte zorlandığımda, yanağımı göğsüne dayardım. Hatta bir elim göğsünün üzerinde uyuyakalırdım. Annem aşk, düğün, ilkbahar ve tatil filmlerine bayılırdı. Erkek ile kadın arasındaki aşkın güzel bir tatil esnasında başlayıp harikulade güzel bir doğada evlilikle sonuçlanması, yani bunların hepsinin bir filmde olmasına daha da çok

bayılırdı. Annemin aşk sahnelerini izlerken nasıl gülümsediğini çok gördüm. Onun mutlu olması o kadar hoşuma gidiyordu ki, bir süre sonra filmleri değil, annemin film seyrederkenki ışıl ışıl mutluluğunu izler oldum. Ama zamanla anneme karşı bir güvensizliğe kapıldım, ben büyüdükçe annem de beni göğsünden itmeye başladı. Bu yeni durum için bir açıklama bulamıyordum. Daha sonra, üniversitede felsefe okurken, annemin gülümsemesine (Kant'la beraber) doğal güzellik, televizyona (Hegel'le beraber) gerçeğin görüntüsü, film kahramanlarının aşk mırıltılarına (Heideggerle beraber) varoluşsal gevezelik dedim. Gerçekliği sözcüklerin düzeni içine yerleştirmek yepyeni bir mutluluktu benim için. Bugün (hatta şimdi burada, sokakta bile) o zamanki saflığıma şaşıyorum. O dönemde benim de felsefi bir eser yazabileceğim kuruntusuna kapılmıştım. Kitabın adı *Tereddüt ve Ataklık,* alt başlığı ise bilmem neyin *Fenomenolojisi* olacaktı ama ötesini bilmiyordum. Halbuki çoğu kişi gibi ben de coşkumun tuzağına düşmüştüm, o kadar. Yeni bir pantolon almam gerektiği şimdi nereden aklıma geldi, bilmiyorum. Traudel beni yine tehdit etti, kendimi böyle ihmal etmeyi sürdürürsem, benden ayrılacakmış. Kendimi ihmal ettiğimi düşünmüyorum ben. Traudel'le bu konuda anlaşmamız mümkün değil herhalde. Bu acı gerçeği açıkça görmenin zamanı geldi artık. Ben daha ziyade kanaatkâr olduğumu, hatta kanaatkârlıkla barıştığımı düşünüyorum. Akşamları oturma odasından, balkonda asılı pantolonuma bakmak çok hoşuma gidiyor. Fakat bu görüntüde tam olarak neyin hoşuma gittiğini söylemekte zorlanıyorum. Zamanın geçip gitmesinin somutlaştığı duygusu bu. Hatta bazen orada benim zamanımın geçip gittiğini düşünüyorum. Bu biraz uçuk bir düşünce olsa gerek, o yüzden bunu Traudel'e söylemeye cesaret edemem. İki pantolonumdan biri balkonda asılı olduğundan, fiilen sadece tek bir pantolonum var, her gün onu giyip çıkarıyorum. İkinci pantolonumu yanlışlıkla zaman pantolonum diye düşünmem beni mutlu etti. Ben ve zaman pantolonum! Daha önce iki mağazanın pantolon bölümlerine hızla girip çıktım aslında. Pantolonun rengine, fermuarlı mı dar kesim mi yoksa bol kesim mi olacağına fazla kafa yormak istemiyordum. Pantolon bölümüne dalıp bir iki pantolon denemek, birini satın alıp derhal çıkıp gitmek istiyordum Neden bilmiyorum, planımı uygulayamadım. En başta, tezgâhtar kızların biçare yüzlerinden rahatsız oldum. Dünyanın hiçbir yerinde, bu kadar dar bir alanda bu kadar çok umarsız kadın yoktur. Üstelik de o biçare yüzleri sabahtan akşama kadar

keskin ışıklar altındadır. Ama iyi niyetli olduğumu göstermek için, bu akşam eve en az bir adet ürünle gitmem lazım. Traudel benden yeni bir bere satın almamı da bekliyor. Eski berem gayet iyi durumda ama Traudel'in isteklerini yerine getirmek zorundayım. Üçüncü bir mağazaya girip asansörle dördüncü kata, terk edilmişe benzeyen bere bölümüne çıktığımda, aklıma hem kurtarıcı hem de tehlikeli bir fikir geliyor. Bere bölümünde görünürde benden başka kimse olmadığından, eski beremi yeni bir bereyle değiştiriyorum. Yani, kafama yeni bir bere takıp eski beremi, yeni bir bereymiş gibi yeni berelerin arasına koyuyorum. Bere bölgesinde, soygunumu kimsenin (ark etmediğinden emin olana kadar oyalanıyorum. Ortalıkta herhangi bir tezgâhtar görünmediğinden, basitçe tüyebileceğimi tahmin ediyorum. Ama bere bölümünde çok fazla oyalanmam bir hata (idi); kendimi güvende hissetmemi sağlamadı, tam tersine işkillenmeme yol açtı. Birdenbire, güvenlik ya da kimlik teşhis görevlilerinin burada bıraktığım eski beremden kimliğimi tespit edebilecekleri korkusuna kapılıyorum. Nasıl bilmiyorum ama modern gözetim devleti bu tür gülünç sırları da açığa çıkarıyor. Güvenlikçiler, parasını ödemediğim yeni bereyle asansöre binmemi bekliyor olabilirler. O zaman peşime düşüp beni asansörde kıskıvrak yakalarlar çünkü asansörde kaçacak delik bulamam ve kolayca etkisiz hale getirilebilirim. Dehşet içime saplanıyor ve derhal yeniden kabarıyor. Yoksa içimde kabardıktan sonra mı bedenime saplanıyor? Bu nahoş durumda böyle lüzumsuz sorulara kafa yormak benim için çok tipik maalesef. Gerçekten de değişim mahalline gidiyor, birinin bana bakmadığından emin olduktan sonra eski beremi alıp yeni bereyi yerine bırakıyorum. Asansöre kazasız belasız ulaşıyor, zemin kattaki parfüm bölümünden koşar adımlarla geçerek kendimi sokağa atıyorum. Saçım berenin altından terden ıpıslak tutamlar halinde sarkıyor. Kukla gibi kaskatı halde, yarı yarıya felç olmuş, yavaş yavaş açılan eklemlerle mağazadan uzaklaşıyorum. Arkama bakmaya cesaret edemiyorum. Mağazanın güvenlik görevlilerinin beni gerçekten takip etmediklerinden tam emin değilim hâlâ. Benliğime yabancı anların denizinde boğulup gidecek gibiyim. Fena halde utanıyor, hemen oracıkta ölmeyi bekliyorum. Utancımın nüvesi, hayatımın hissedilir bir biçimde ufalması. Yanıp kömürleşmiş bir çocuk cesedi kadar büzülüyorum kendi içimde. Utancımı tanıyorum ve utancımın daima ölümümü anıştırdığını uzun zamandan beri biliyorum. Yeterince utandığım zaman ölüp kurtulabileceğim. Şimdi o an gelmiş gibi. Yürüdüğüm halde,

parçalanıp dağılıyorum. Bedenim benden parça parça dökülüyor ve yürüyüp giderken parçalarımın geride kaldığını görüyorum. Daha ne kadar ayakta durabileceğimi merak ediyorum. Gizli gizli bir ambulansa bakmıyorum. Korkumun bir işareti de gırtlağımdan sadece benim için anlaşılır bir ses çıkması. Bir gün bu hikâyeden söz edecek olursam, en önemli kısmını, hayatı yeterince anlamadığımı yine saklamak zorunda kalacağım. Sonra ağzındaki lokmayı çiğneyen bir çocuğun görüntüsü kurtarıyor beni. On yaşlarındaki oğlan bir beton saksının üzerine oturmuş, simidini afiyetle yiyor. Bir şey yiyen çocuklar beni hep sakinleştirmiştir. Oğlan bakışlarıyla emrediyor bana: Sen de git kendine yiyecek bir şeyler al da bedenin tekrar toparlansın. Emri derhal yerine getiriyor, bir pastaneye giriyorum. Bir susamlı poğaça lütfen, diyorum. Müşfik bir tezgâhtar kadın, susamlı poğaçayı bir kesekâğıdına koyup tezgâhın üzerinden bana uzatıyor. Daha o anda bile gerginliğimin azaldığını hissediyorum. Pastaneden çıkarken poğaçayı kesekâğıdından alıp yemeye başlıyorum. İyi duygular yavaş yavaş geri dönüyor. Etrafta güvenlik görevlisi olmadığını, yani yakalanmayacağımı görebiliyorum. Banyodaki termosifonumuzdan bazen neden ancak üçüncü denemeden sonra, ara sıra da daha ilk seferde sıcak su aktığını soruyorum kendime. Sorumun müthiş banal olması beni mutlu ediyor. Bundan daha iyi bir zamanlaması olamazdı bu sorunun. Minnettarlığımdan ötürü bir soru daha patlatıyorum: Termosifonumuz birkaç kez (masraflı) tamirden geçtiği halde, neden hâlâ anlaşılmaz biçimde keyfi davranmakta ısrar ediyor? Güvenlik görevlilerinden durduğum korkuyu bastırmama yardım ediyor bu sorular. Bir kuyumcunun vitrinine, camı nefesleriyle buharlandıracak kadar sokulan üç kız da aynı görevi görüyor. Kızlar vitrinin önünden çekilip gidiyorlar ama nefeslerinin izi camın üzerinde üç gri leke bırakıyor. Az sonra kuyumcudan zarif bir tezgâhtar kadın çıkıyor ve lekeleri bir bezle siliyor. Demin deliliğimle temas ettiğimden çok eminim. O anda güvenlik görevlisi kılığına giren deliliğim yakalanmakla korkuttu beni. Biraz hasta olduğumu tahmin ediyorum ama arızamı nerede arayacağımı bilmiyorum. Muhtemelen rahatsızlandığımı kimseyle konuşmuyorum, Traudel'le bile. Hastalıklar hakkında konuşmanın bir anlamı yok. Onlarla yalnızlaşır ve yalnız kalırsınız. Hayattaki en önemli tecrübelerimden biri... Ne korkunç, daha şimdiden hayat tecrübelerim var! Ama hayattaki en önemli tecrübelerimden biri, şimdiye kadar kapıldığım kaygıların hemen hemen hepsinin lüzumsuzluğunun ya da anlamsızlığının

er ya da geç ortaya çıkması. Bu yüzden, hayat tarafından kandırıldığım duygusu içindeyim. Birbiri ardına sökün eden kaygıları hayat tecrübemle savuşturmaya çalıştım bir süre: Defolun gidin adi serseriler, tamamen gereksiz olduğunuzu biliyorum! Ama işe yaramadı, sövüp saymam para etmedi. İstesem de istemesem de endişelenmeyi sürdürdüm. Buradan az ötede, iflasın eşiğinde olan küçük bir saatçi dükkânı var. Daracık vitrin camında cart beyaz renkle şunlar yazılı: TASFİYE EDİYORUZ! % 50 İNDİRİM! Başarısızlığa uğrayan ya da çökmekte olan her şeye neden sempati duyduğumu bilmiyorum. Umarım kötüye işaret değildir bu. Sempatimin ardında, açıkça ortaya çıkmaya cesaret edemeyen başarısızlığıma duyduğum örtük sevgi var muhtemelen. Deliliğimin beni yine terk etmesine o kadar seviniyorum ki, sırf minnettarlıktan yeni bir saat alabilirim. Geçtiğimiz yüzyılda yaygın olan fiksofleks, yani elastik metal kordonlu saatlerden kalmış burada, bu saatler insanın bileğinde uçuk yeşil bir iz bırakır. Kordonun altında yosun büyüyor gibidir. Saatçi yaşlı bir adam, son iki yıldır dükkânına hiç bakmaz olmuştu. Hatta son haftalarda bisikletini bile dükkânın içine koyuyor, yine de dükkâna artık kimsenin adım atmamasına şaşırıyordu. Ama benim ne yeni bir bereye ne de yeni bir saate ihtiyacım var; Traudel bana yeni bir saat almamı söylemediği sürece de saat almayacağım. Susamlı poğaçamı bitirdim. Canım hiç işe dönmek istemiyor. Öğle molasından hemen sonra çoğu şeye karşı ilgimi yitiririm zaten. Bayan Weiss öğle molasında ne yaptığımı sorarsa ne diyebileceğimi düşünüyorum. Bayan Weiss'ın çenesini kapatacak bir mazeret uyduramayacağımı daha şimdiden biliyorum. Manalı manalı gülümseyip susacağım, Bayan Weiss da benim başka bir kadınla buluştuğumu sanacak. Bir keresinde gerçekten de, hadi itiraf edin, yeni bir manitanız var, dedi. Bense gülümsemekle yetindim ya da aptal aptal sırıttım. Lafa bak! Yeni bir manita! Bütün bunlara katlanmak zorunda olmak çok acı. Bayan Weiss aptalca laflar etmeye devam ederse, kendime şöyle fısıldarım: Sakin ol, sıradan hayatın iyi niyetli budalalığıyla karşı karşıyasın. Hiç olmazsa iç dünyamı avutmak için düşünürüm bu cümleyi. Fakat bu sakinleştirme manevrasının beni sakinleştirmeyeceğini daha şimdiden biliyorum. Ne kadar fena ve hain cümleler düşünürseniz düşünün, bir işe yaramıyorlar. İşte tramvayım da geldi.

Yedi

Patron, sulh mahkemesine gidip bir ödeme emri çıkarttırmamı söyledi. Güney Garındaki Transit Otel'in sahibi ve müdürü Bay Pfetsch'in adresine. Otel, faturalarını üç, aslında hemen hemen dört aydır ödemiyor ve Bay Pfetsch üç uyarımızın üçüne de cevap vermedi. Yine de benim tavsiyem, ödeme emrinden vazgeçilmesi.

Düşünsenize, dedim Eigendorff'a, adam dar boğazda ama otelini güçlükle de olsa ayakta tutmaya çalışıyor çünkü bir süre sonra düze çıkacağına aklı kesiyor. Bu durumda otele bir de ödeme emri gelirse, dengeler tamamen alt üst olur.

Borçlularımızla ne kadar da iyi empati kuruyorsunuz, dedi Eigendorff.

Ben sadece otelin kapanmasını engellemek istiyorum. Asıl o zaman avucumuzu yalarız!

Ne yapacağız peki?

Otele gidip ortalığa... şey... bir göz atmayı düşünüyorum.

O zaman paramız ödenecek mi sanki, dedi patron.

Belli mi olur, dedim.

Yumuşak çözümlerin başarısına örnek olarak, lisedeyken bir gün annemin okula geldiğini ve Latince öğretmenimi bana kırık not yerine geçer not vermeye ikna ettiğini anlattım. Bu sayede sınıfı ucu ucuna geçmiştim. Benim silik annem kendisi gibi silik Latince öğretmenimi büyülemiş, istediğini yaptırmıştı. Bu bana ders oldu, dedim.

Madem öyle, siz de silik Bay Pfetsche bir uğrayın bakalım, dedi Eigendorff.

Belki bize borcunu taksitler halinde ödemeyi teklif eder, o zaman hiç olmazsa bir perspektifimiz olur.

Bunun üzerine patron artık bir şey demedi. İki dakika sessizliğe gömüldükten sonra, pekâlâ, otele gidip şansınızı deneyin, dedi.

Güney Garının oradaki Transit Otel yedi katlı, gösterişsiz bir bina. Bina pek bakımlı görünmese de sefil bir izlenim de yaratmıyor. İşletmeyi bir süre dışarıdan inceliyorum. Odaların çoğunun penceresi açık. Saat on bir buçuk, müşterilerin çoğu otelden ayrılmış; şu anda odalarda temizlik yapılıyor, banyolar dezenfekte ediliyor, nevresimler değiştiriliyor. Öyle olduğunu ümit ediyorum en azından. Resepsiyonda gerçekten de silik birine

benzeyen bir adam duruyor. Onu tanımıyorum, otelin iki sahibinden biri herhalde. Bir süre sonra tekerlekli bavullu üç genç adam otelden ayrılıyor. Tek yumurta ikizine benzeyen bildik yöneticiler bunlar. Belli ki daha önceden tanışıyorlar; gülüşüyor, bir süre birlikte yürüyorlar. Biraz daha bekledikten sonra otele giriyorum. Lobinin davetkâr bir havası var, o sırada otelden çıkış yapan kimse yok. Lobinin sol tarafında gösterişsiz bir kadın işini yapıyor.

Adım Warlich diyorum ve her zamanki ezberimi söylüyorum.

Sizin için ne yapabilirim? diye soruyor adam.

Bay Pfetsch'le mi görüşüyorum?

Evet de, diyor adam, burada iki Bay Pfetsch var.

Ya, öyle mi, diyorum ve yanımda getirdiğim son ihtarnamenin üstündeki isme bakıyorum. Ben katlanmış kâğıdı açarken resepsiyondaki adam açıklamada bulunuyor:

Şimdi şöyle, kısa süre öncesine kadar burada iki Bay Pfetsch çalışıyordu, Hermann ve Ulrich. Benim adım Hermann Pfetsch, diğeri ise kardeşim ve artık bu işletmede... şey... yer almıyor; konu nedir, sorabilir miyim?

Meseleyi anlatıyorum.

Tanrım, diyor Bay Hermann Pfetsch, arı kovanına çomak sokmak bu. İhtarnameyi görebilir miyim? Benim bundan haberim bile yok... ardı arkası gelmeyecek mi hiç... şey, evet... üzgünüm... size bir itirafta bulunmam gerekiyor... bir kahve alır mıydınız?

Bay Pfetsch beni yan taraftaki odaya götürüyor ve kadın çalışanlardan birine iki fincan kahve getirmesini söylüyor. İhtarnamelerin birer kopyasını uzatıyorum Bay Pfetsche. Kâğıtları inceledikten sonra derin bir iç geçiriyor:

Haberim yoktu, üzgünüm. Sizden özür dilemem gerekir, kusura bakmayın lütfen, faturalar en kısa zamanda ödenecek.

Bay Pfetsche biraz hayretle bakıyorum herhalde, adam sözlerine devam ediyor:

Şimdi şöyle, kısa zaman öncesine kadar bu oteli kardeşimle ben birlikte işletiyorduk. Fakat iki aydır biliyorum ki, bu yönetim tarzı oteli iflasın eşiğine getirdi. Kardeşim mali işlerden sorumluydu, bense organizasyon, reklam ve personelden. Lafı uzatmayayım. Kardeşim bir sürü faturayı çöpe atıvermiş. Ayrıca kasadan devamlı para alıyormuş.

Gönderdiğiniz faturayı da çöpe atmıştır herhalde. Neyse ki sizin çamaşırhaneye olan borç çok vahim değil, demek istediğim, bizim için.

Pfetsch bir an acı acı gülüyor. İçeri giren bir kailin kahveleri önümüze bırakıyor.

Sizden özür diliyorum, diyor Pfetsch. Faturalar tabii ki ödenecek ama ne yazık ki hemen değil.

Hemen değil mi? diye soruyorum.

Maalesef. Oda hizmetçilerinin parasını vermem lazım yoksa işi bırakıp giderler, diyor Bay Pfetsch. Ayrıca bina görevlisinin maaşını ve elektrik faturalarını da ödemem gerekiyor yoksa otelin kapısına kilit vururlar.

Hiç olmazsa bir fatura ödeyemez misiniz?

Çok sıkışığız, diyor Pfetsch. Rica ederim, bize biraz anlayış gösterin. Neyse ki otelin imajı yıpranmadı. Sizin de gördüğünüz gibi, işler gayet iyi. Borcu kabul ettiğime dair bir yazı hazırlatayım mı? Yoksa taksit senedi mi istersiniz? Ama buna gerek olduğunu sanmıyorum. Faturalarınız en geç üç ay içinde ödenmiş olacak. Rica ederim, o zamana kadar bizi idare edin.

Kahvemin yarısını içiyor, gözümü karşımdaki duvara dikiyorum.

Biliyorum, diyor Pfetsch, bu durum sizi tatmin etmekten uzak ama bana güvenebilirsiniz.

Pfetsch başka bir şey söylemiyor. İşe dönmek zorunda, kalkıp gitmemi bekliyor. Suskunluğuma tahammül etmeye çalışırken, duygularım değişiyor. Pfetsch'in hatırı sayılır bir ödeme yapmasını beklemiştim tabii ki. Pfetsch hayal kırıklığına uğradığımı anlayınca soruyor:

Anlaşmamızı yazıya dökmemi ister misiniz?

Şimdi buna evet demem gerekirdi, o zaman Eigendorff'a vereceğim bir başarı haberi olurdu elimde. Oysa, hayır, teşekkür ederim, gerek yok, diyorum.

Sonra ayağa kalkıyor, masanın üzerinden evraklarımı alıyorum. Şimdi ne yapacağımı bilmediğimden, günün geri kalanı amorflaşıyor. Anlatması çok zor bir durumdayım ve durumumu kendi içimde betimlemek de istemiyor canım. Fazla konuşuyorsun, diye sitem ediyorum kendime, başkalarını fazla dinliyorsun, fazla kahve içiyorsun, yabancı odalarda fazla oturuyorsun, uykuların fazla rahatsız, fazla uyanık kalıyorsun, fazla sığ düşünüyorsun, fazla ümitlisin, kendini fazla teselli ediyorsun.

Otelden dışarıya çıkıyorum ve bu civarda dolaşan insanlara bakıyorum. Etrafım, tahammül etmekte zorlandığım ama yine de bir bağlılık hissettiğim akrabalarla çevriliymiş gibi. Rüzgâr çiçeklerin yapraklarını kaldırımlara savuruyor. Saksağanlar ve kargalar boş sokaklarda zıplıyorlar. Beni kuşatan bir sürü ses var etrafımda ama özellikle de bir sesten, tekerlekli bavulların gürültüsünden rahatsız oluyorum. Herkesin yaptığı şeye karşı bir direnç hissediyorum içimde ama herkesin yaptığı bu şeyin ne olduğunu söyleyemiyorum. İki ördek kafalarını arkaya çevirip kanatlarının arasına gömüyor. Ördeklerin biri bir gözünü açıyor ve acaba... Evet, acaba ne? Şimdi kendimi neden böyle yersiz yurtsuz hissettiğimi anlamıyorum. Etrafımdaki insanların da benzer durumda olduğunu farz ediyorum. Suskunluk, insanlara hükmeden yabancı güçler tarafından dayatılmış sanki. Biliyorum, saçmalık bu ama bu saçmalıktan etkileniyorum. İnsanların yürekleri kabından taşsa da yaşadıkları hayat hakkında artık hiçbir şey söylemek istememeleri gerçek bir ruh yabaniliğine işaret eder. Nereye gitsem ki? Az ötede berbat bir bina, yıkım güllesiyle yerle bir ediliyor. Bu binanın bir zamanlar inşa edilmiş olması bile tuhaf geliyor bana. Daha inşaat esnasında bile binanın ne kadar çirkin olduğunu ve bu çirkinliği yüzünden bir gün yıkılacağını herkesin görmesi gerekirdi. Kepçenin yanına yaklaşıyor, emekli ve çocuklarla birlikte yıkımı seyrediyorum. Güllenin ayakta dımdızlak duran oda duvarlarına, duvarlar parçalanıncaya, sonra da çökünceye kadar vurduğu törensel anlar. Yaşlıca bir çiçekçi kadın geliyor ve gül satmak istiyor ama hiç şansı yok. Kadın yürüyüp giderken arkasından bakıyor, ölmüş annemi hatırlıyorum. Annem aşağı yukarı çiçekçi kadının yaşındayken, mahalledeki ev kadınlarına yumurta satardı. Haftada bir kez Odenwald’den gelen bir çiftçi bir koli taze yumurta getirirdi. Çocuktum ve tanımadığım, yabancı insanların anneme yumurtacı kadın demelerinden hoşlanmazdım. Bir süre sonra annemin de kendine yumurtacı kadın demesini hiç anlayamamıştım. Sonraları annem yumurta dışında bal ve köy ekmeği de sattı. Kazandığı parayı bana verirdi. Onun bu cömertliği, yumurtacı kadın lafına itiraz etmemi engellerdi. Sadece yumurtacı kadın lafına değil, yumurta satmasına da karşıydım. Pazar öğleden sonraları, annemin kazandığı para sayesinde gidebildiğim sinemada karanlıkta otururken bile, annemin yumurta alıp satmasına o kadar içerlerdim ki, filmlere doğru dürüst konsantre olamazdım.

Transit Otel'deki başarısızlıktan sonra üstüme bir bezginlik çöküyor. Küçük bir aydınlanma yaşantısı bana iyi gelirdi şimdi ama ufukta öyle bir şey görünmüyor. Aksine şehir merkezine doğru yürürken garip bir şekilde kaybolmuş, mutsuzluktan donuklaşmış insanlar, mahcup şişe toplayıcıları, yere çöreklenmiş alkolikler, etrafta dolanan genç faşistler, telaşlı broşür dağıtıcıları, üzgün üzgün bakan bekçiler görüyorum. İçimdeki aşırı duyarlılıktan kurtulmak için iyi, yükselen, hatta sıradan insanlara bakmak istiyorum. Bunun yerine, duyarlılığımı daha da tahrik eden şu bitik perişanlar var karşımda. Bazen (şimdi de olduğu gibi) bana aniden baskın yapan aşırı duyarlılıktan öldüğümü hayal ediyorum. O zaman bir acil doktor koşup gelir, yapabileceği tek şey öldüğümü tespit etmek olurdu. Ölüm sebebi olarak da şunu yazardı ölüm raporuna: Aşırı duyarlılık. Bu ölüm sebebiyle ölüyken bile gururlanırdım. Traudel yerel gazeteye bir ölüm ilanı verir, ilanın ilk cümlesi şöyle olurdu: Uzun yıllar mustarip olduğu aşırı duyarlılıktan sonra ani bir vefatla aramızdan ayrılan sevgili hayat arkadaşım... İlerideki Opera Meydanında çok sayıda polis arabası ve küme küme duran polis ekipleri seçiyorum. Ne zaman polis görsem, eskiden sadece okuldaki karne günlerinde duyduğum o derin korkuya neden kapıldığımı anlayabilmiş değilim. Oysa ortalığın polis kaynaması benimle değil, bugün şehirde yaşanan ve yankıları süren dört büyük olayla ilgili: fuar alanında Protestan Kiliseler Günü kutlanıyor, Stadyumda Eintracht Frankfurt-Bayern Münih maçı var, festival Salonunda Rolling Stones gümbürdetiyor ve Kara Blok caddeleri arşınlıyor. Neşeli gene Hıristiyanlar, çakır keyif futbol ahmakları ve itici anarşistler giderek artan bir yabancılaşmayla birbirlerini teğet geçiyorlar. Farklı gruplar arasında bir çatışma çıkacakmış gibi bir hava esiyor zaman zaman ama estiğiyle kalıyor. Polis (şimdilik, kendi şiddetini uygulamıyor, ortadaki şiddet eğilimini bastırıyor. Bu yüzden kent hem kaynayan kazan gibi fokurduyor hem de tetikte bekliyor. Traudel ve ben uzun zamandan sonra ilk kez dün gece yattık yine. Cinsel organımın fizikselliğini hâlâ yadırgarım esasında. Özellikle de bu organın bu kadar tuhaf görünmesini kabullenmekte zorlanırım. En çok da sabahın köründe bir ereksiyonla uyanmaktan rahatsız olurum. Bu ereksiyonlar bende ve benimle oluyor; ama benden bağımsız, ben istemeden, ben bilmeden oldukları için onlara bensiz-ereksiyonlar diyorum. Bu çekincelerimi Traudel'den saklıyorum. O hâlâ her ereksiyonun ona, sadece ona olduğunu sanıyor. Daha doğrusu, son zamanlarda artık

sadece memelerini seyretmek istememle suçluyor beni. Bu siteme bir anlam veremiyorum doğrusu. Traudel, bir erkeğin onca yıldan sonra eşinin memelerinden hâlâ heyecanlanması acınası bir şeymiş gibi davranıyor. Aslında çoğu kadın günbegün iki nüsha halinde ne taşıdığının farkında değilmiş gibi gelir bana. Bedensel gerçeklerle her gün yüz yüze gelmek (bu benim tahminim), bu kadınların kendi memelerini farkında olmadan küçümsemelerine yol açmış. Daha bebekken bile, annemin memelerini annemden daha çok seviyordum sanırım. Annemin nahoş, cırtlak bir sesi vardı ve ben bu sesi onun göğsüne yatar yatmaz unutabiliyordum. İki yaş civarındayken şunu çok iyi anlamıştım: Sükûnet dünyaya kadının göğsünden gelir. Hâlâ inanırım buna. Pişmanlık dolu uzun günlerin sonunda akşam ya da gece Traudel'in göğsünde sükûnet bulacağımı düşünerek sevinirim. Bunu Traudel'e söylemeyi çok isterdim ama korkarım bana inanmaz. Esasında Traudel'e borçlu olduğum bir keyfi sırf bundan hoşlanmayacağını düşündüğüm için onunla konuşamamam (şimdi de olduğu gibi) sinirime dokunuyor. Özellikle de Traudel yatakta yatarken göğsü yassılaşıp uçsuz bucaksızlaştığında o kadar kendimden geçiyorum ki, birdenbire şöyle düşünüyorum: Yine iki yaşındasın ve meme senin cennetteki kum havuzun. Traudel'e, bir erkeğin bir kadın göğsünü, bu göğse ait kadının yüzü olmadan sevemeyeceğini söyledim. Erkek bakışlarını göğüslerden yüze doğru gezdirir, sonra, yüzden göğüse doğru çevirir, sonra da tekrar yüze ve bu hep böyle devam eder. Traudel bu açıklamamdan etkilenmişti galiba ama bana tam olarak inanmadığını anlamıştım. Cinsel organlar gibi, demiştim, bu inançsızlık kırıntısı da cinselliğin bir parçası. Hiç yok olmayan bu bilgisizlik, insanın hep yeni baştan bilmek istemesine yol açar. Önceki gece Traudel uyku mahmurluğuyla vücudunu bana çevirdi ve uykusundan tam uyanmadan, çocuk gibi bir bacağını ve kolunu üstüme attı. Ben de sağ elimi Traudel'in sağ memesinin üstüne koydum. Traudel inledi ve yavaş yavaş uyandı. Bu rüya benzeri dokunuşlar özel bir arzunun ifadesi değil herhalde; bedenler bu dokunuşlarla, bizim birbirimizden hâlâ umutlu olmamızı beklediklerini ifade ediyorlar, o kadar. Aslında bu özel bir şeydir belki de o nedenle az önceki düşüncemi geri alıyorum. Traudel bana (yorganın altında) yarı yarıya kenetlendiği için terlemiş olsam da hiç kıpırdamadım ve Traudel'in bana içgüdüsel olarak sarılmasından mutluluk duydum. Bu yarı baygın bedenselliğin ne kadar çok hoşuma gittiğini anlatamam, hele hele karanlıkta

hiç. Sonra Traudel’in sol elinin organıma uzandığını fark ettim. Bir dakika bile geçmeden iç içeydik. Yaşlanan iki bülbül gibi hıçkırıyorduk birlikte. Traudel’i kollarımla sırtından kavrayıp bedenini var gücümle bedenime bastırdım. Az sonra da hem uluyor hem düzüşüyorduk ya da hem düzüşüyor hem uluyorduk, sonra kıkırdamaya da başladık çünkü her şey inanılmazdı, özellikle de mutluluk duygumuz. Ürkütücü olmaları amaçlansa da polis atları hep cezp etmiştir beni. Siyah Blok’takilerin çoğu gerçekten de siyahlara bürünmüş. Yani siyah deri ceket, siyah çizme ve siyah tişört giymişler. Saçları siyaha boyalı, kadınların dudakları ve göz yuvalarının etrafı da siyah. Bazıları sol elinde siyah bayrak, sağ elinde bira şişesi sallıyor. Birisi bas bas bağırıyor ama kimse onu duymuyor. Anarşistler etrafta dolanıp duruyorlar. Üstelik çoğu da birbirini tanımıyor gibi. Hâlâ çocuk sayılabilecek çok genç bir anarşist bir parça peyniri, ambalajını yırtıp yemeye başlıyor. Saldırgan kalabalığın ortasında, üzerine dev bir müzik seti monte edilmiş bir tür kamyon var. Müzik setiyle, asker pantolonlu ve fanilalı yaşlıca bir adam ilgileniyor. Regülatörün üzerine eğilmiş, ses ayarı yapıyor. Hoparlörlerden yayılan punk rock milleti iyice havaya sokuyor. Gençliğe karşı eskiden beri duyduğum itiraz yükseliyor içimde: Onları coşturmak için uygun müziği çalmak yeterli. Bense mevcut koşulların değiştirilebileceğine artık inanmıyorum. Değiştirilmesi gereken şeyler çok uzun zamandan beri devam ediyor çünkü. Yine de gerçekleşmeseler de hayatta kalmayı başardı benim isteklerim. Bir bira şişesi kırılıyor. Bir sürü kişi bu gürültüyü harekete geçme işareti sanıyor. Ama sadece bira şişesiydi. Müziğin gümbürtüsü pusuda bir tehlike beklediği duygusunu veriyor bana. Polisler TOMA’ların ve polis arabalarının içinde pozisyon alıyorlar. Ya da biraz ötedeki kafenin sandalyelerinde oturup bekliyorlar. Polisin müsamaha ettiği bir anarşist olmanın gülünçlüğünü hissediyorum. Bir polis, simidini yerken kamyonun üzerindeki adamın müzik setinin başından ayrılıp bir kafeye girmesini izliyor. Hoparlörlerden epey uzaklaşınca kaldırımın kenarına oturuyorum. Kaldırımın kenarından ayrılıp sokağa doğru hamle eden ve her şeyden bihaber karşıya geçen karıncayı seyrediyorum. Kendimi birdenbire iyi hissetmemin bir nedeni de bu karınca olsa gerek.

Hiç kimsenin, en azından bir süreliğine, bana ulaşamayacağından eminim. İçimi kaplayan mutluluk duygusu, gözümü üç saniyeliğine küçük bir damla yaşla dolduruyor. Bu gözyaşı, öğle molasından sonra pek bir şeyle ilgilenmemenin doğruluğunun metafizik teyidi. Traudel ara ara iç

dünyamda boy gösterse de bende bir yadırgama yaratmıyor. Futbol fanatiklerinden oluşan büyük bir grup, anarşistlerin bölgesine girince bir kargaşa yaşanıyor. Futbol fanatiklerinin böğürerek yumruklarını havaya kaldırmaları anarşistleri tahrik ediyor. Polisler derhal coplarına davranıyor, telsizlerini ağızlarına götürüyorlar ama bir şey olmuyor. Eskiden tren garlarında ve altgeçitlerde futbol fanatiklerinim bağırış çağırışlarını duyduğumda korkardım. Bugün ise bu böğürtülerin, esaretlerinin yankısını duymak isteyen esirlerin haykırışları olduğunu biliyorum. Dayatmalar hayata öyle şefkatle sokuluyor ki ne futbol fanatikleri ne de anarşistler farkındalar bu şefkatle sokulmanın. Futbol fanatikleri itiş kakış ilerleyerek yürüyen merdivenlere akın ediyor ve mağazaların altında gözden kayboluyorlar. Polis köpekleri kafalarındaki tel kafesle cebelleşiyor, ağızlarındaki engelden kurtulmak için ikide bir silkiniyorlar. Köpeklerden biri bir kafenin sandalyesinin dibinde durmuş, güdük kuyruğunu sandalyenin bacağına vuruyor.

Az ötemde birkaç genç bir müzik seti daha kurmakla meşgul. Gençler onların müziğinden hazzetmediğimi bilselerdi, varlığıma böyle nazikçe katlanmazlardı. Oysa şimdi kaldırımın kenarında sakin sakin otururken, adeta onlardan biri gibiyim. Aidiyetsizliklerini ifade edebildikleri için bir biçimde kıskanıyorum anarşistleri. Benim aidiyetsizliğim hep içseldi ve her tür ifadeyi reddetti. Bazen ofiste yarı yarıya uydurduğum dehşet hikâyeleri anlatmam belki de bu yüzdendir. Bayan Weiss'a, genç kızken annem bombardıman saatinde şehirde telaşla yürürken, yakınlarda bir yere bir zehirli gaz bombası düştüğünü, annemin ölümden kıl payı kurtulduğunu anlatmıştım. Annem bir evin kapısını zorlayarak açmayı ve kendini içeriye atıp kapıyı kapatmayı başardığı için gaz evin içine girememişti. Anlatırken sesim gitmiş, ağlamaklı olmuştum. Ne tuhaf, dedikten sonra da unutuvermiştim küçük hikâyemi. Hayır, tam öyle olmadı. Gözüme dolan sahte gözyaşı (hikâyeyi uydurmuştum) Bayan Weiss'ı sarsmıştı. Yazı masama dönmüş, gereksiz yere yalan attığım için utanmıştım ama o sırada hiç beklenmedik bir şey olmuştu: Sahte gözyaşı gözümü gerçekten yaşartmıştı. Neyse ki bir de bunun hakkında konuşmak zorunda kalmamıştım. Kendime ağlama denemesiydi herhalde. Üzerime bir halsizlik çökmüş, kafam karışmıştı. Neden bazen böyle palavralar uydurduğumu ve bunları bir de anlattığımı sormuştum kendime. Neyse ki yarım saat boyunca kimse masama gelmemişti.

Beyaz tenli ve güzel kaşlı şişmanca bir anarşist kız ban*gerçek annemi hatırlatıyor. Anarşist kızın elinde, üzerinde “kreması alınmış süt” yazan plastik bir bardak var. Annem de sık sık kreması alınmış süt içerdi. Delikanlıyken, annemin teninin beyazlığını böyle korumaya çalıştığını sanırdım. Bütün şehir ölmüş anneme dair hatıralarla dolup taşıyor. Geçenlerde bir ucuz giyim mağazasının önünden geçtim. Askılarda dalgalanan pembe, yarı şeffaf geceliklerden annemin de vardı. Alman ev kadınları bu korkunç gecelikleri giymekten hiç vazgeçmeyecekler mi, diye kendi kendime söylenirken, birden tatlı tatlı ürperdim: Annem, sadece gecelik biçiminde de olsa, birkaç saniyeliğine dirilmişti.

Pişkin otelcinin ödeme yapmadan beni başından savmasına üzüntüm geçti sayılır. Başarısızlık duygusu (şayet başarısızlıkça) giderek dağılıyor ve biçimsiz bir yığın gibi uzayıp giden ikindinin bir parçası haline geliyor. Hilal biçimi kümeler halinde uçan yüzlerce sığırcık etraftaki ağaçlara konuyor, hiç durmadan cıvıldaşıyorlar. Bir yerlere uçup gitmeden önce havaya girmeye çalıştıkları için böyle heyecan içindeler herhalde. İkindinin uçuk pembe ışığına fersizleşen güneşin mat sar. ışınları karışıyor. Bir anarşist kız, bir anarşist oğlanın sırtını kaşıyor. Bu saatin böyle, şu haliyle güzel olduğunu ve kimse tarafından daha da güzelleştirilemeyeceğini hissediyorum. Sığırcıkların bir kısmı ağaçlardan havalanıp başka semtlere doğru uçuyorlar. O sırada Opera Meydanı’ndan geçen üniversiteden sınıf arkadaşım (Dr.) Gerd Angermann bana doğru geliyor. Az önce gözlüğünü kaybetmiş biri gibi çıplak görünüyor biraz.

Rahatsız etmiyorum ya?

Hem de hiç, diyorum.

Dalıp gitmiş gibisin, diyor ve yanıma, kaldırımın kenarına oturuyor.

Öyle zaten, diyorum ama ciddi meselelere kafa yoruyorum.

Mesela?

Ona, belediyenin projemi desteklediğini ve okulun bir dahaki sene ilkbaharda mı yoksa sonbaharda mı açılacağına karar vermem gerektiğini anlatıyorum.

Harika, diyor Angermann.

Ayrıca, benim okulda eğitmenlik yapmak isteyebileceğini düşünüyorum.

Bunun için gerekli vasıflara sahip değilim, diyor Angermann.

Birlikte katıldığımız şu “Modern Dönem Sonrası Özne” seminerini hatırlıyor musun?

Elbette, diyor Angermann.

Profesör neredeyse bir saat boyunca, Ben in iş, üreme, hastalıklar ve ölümle toplumsal idama mahkûm edildiğini ve sonunun geldiğini anlatmıştı. Sen de aniden kulağıma eğilmiş, aşağı yukarı şunları söylemiştin: Profesör, koşulların insanı boğan pençelerinden ürküp kaçmanın, dünyanın kendi kendine yarattığı karanlığın önünden kenara çekilmenin mümkün olduğunu unutuyor.

Angermann gülüyor ve neşeyle bana bakıyor.

Bütün bunları aklında tuttuğuna inanamıyorum, diyor sonra.

İtirazlarından etkilenmiştim o zamanlar, diyorum, bu konuda bir seminer verebilirsin şimdi. Senin dersinin adı, “Dünyanın Kendi Kendine Yarattığı Karanlıktan Kaçmak” olabilir.

Angermann kıs kıs gülüyor.

Beni ciddiye almıyor musun? diye soruyorum.

Tabii ki ciddiye alıyorum seni.

Anarşistlerin güzelliğini ve onları gözetleyen polislerin güzelliğini bir saat daha seyrediyoruz. İkinci saatin sonunda eylemciler yavaş yavaş dağılıyor. Polisler arabalarına binip karakollarına dönüyorlar.

Sohbete bizim evde devam edebiliriz, diyorum.

Angermann kabul ediyor. Traudel işten geldiğinde, eve bir tanıdık getirdiğimi görünce şaşırıp seviniyor. Daha önce beni buna sık sık teşvik etmiş ama ben kulak asmamıştım. Traudel, akşam yemeğine davet ettiği Angermann gibi neşeyle çene çalıyor.

Sekiz

Şirketin gelirleri kategorilere ayrıldığından, “bir günde teslimat” uygulamasının şimdiye kadar ne getirdiğini bulup çıkarabilirim. Bilanço çıkarmak için henüz erken gerçi ama ben umutluyum. Eigendorff yüksek rakamlar duymak istiyor. Ama sorun şu ki, bizim sektörde gerçekten yeni müşteriler yok. Ciroyu artırmak isteyenin rakip firmalardan müşteri çalması lazım, bu da ancak “bir günde teslimat” gibi cazip hizmetlerle mümkün. Genç iş arkadaşlarımızdan Bay Tischer son zamanlarda ofise sırt çantasıyla geliyor. Bu özellikle de onda tuhaf duruyor çünkü sırt çantasının altına daima koyu renk takım elbise ve beyaz gömlek giyiyor. Bay Tischer sırt çantasını masasının yanına bırakır ve mesai bitimine kadar bir daha eline almaz. On buçuğa doğru Bayan Weiss. cep telefonundan kızı arıyor. Kızı, annesinin sandalyenin üzerine koyduğu giysileri giymek istemiyor. Bayan Weiss kızına çıkıştıktan sonra telefonu kapatıyor. Temizlikçi kadınlar bugün daha ikindi olmadan çıkageldiler yoksa işleri bitiremezler. Bayan Kahlert benim yazı masamı silerken geriye yaslanıp bekliyorum. Bayan Kahlert benden yirmi yaş büyük sayılır. Yaşlı başlı bir kadının gencecik bir adamın masasını silmek zorunda kalmasını rezilce bulduğunu seziyorum. Meslektaşı (kadının adını unuttum), bir yandan laflıyor, bir yandan da ofis çöplerini, peşi sıra çektiği kocaman, mavi bir plastik torbaya dolduruyor. Konuşurken sesi plastik poşetin hışırtılarında kaybolduğundan, konuşmasının da çöp olduğu izlenimi doğuyor. Saat 15.00’e doğru Eigendorff beni odasına çağırıyor. Her zamanki ciddi yüz ifadesini takınmış, oturmamı rica ediyor.

Lafı fazla uzatmayacağım, diyor ve bir süre susuyor.

Sonra diyor ki: Perşembe günü önce saat 14.00’te, sonra saat 16.00da bir gösteriye katıldığınız gözlemlendi. Boş zamanlarınızda ne yaptığınız hiç umurumda değil tabii. Ama ben size mesai saatlerinizde şu ya da bu yürüyüşe katılın diye maaş ödemiyorum.

Bir şey söylemeye yelleniyorum ama sözümü kesiyor.

Bunu hiç tartışmayalım, diyor.

Eigendorff bir iki saniye bekliyor. Artık hiçbir şey söylemek istemediğimden, Eigendorff’un masasının üzerindeki cam kâğıt ağırlığına bakıyorum.

Sonra Eigendorff konuşmaya başlıyor: Yarın işe gelmenize gerek yok. İşinize son verildi. İsterseniz hemen gidebilirsiniz. Sekreterim belgeleri evinize gönderir. Bundan sonraki hayatınızda başarılar diliyorum.

Eigendorff başka bir şey demiyor. Ayağa kalkıyorum, tek kelime etmeden odadan çıkıp yerime geçiyorum. Ciddi ciddi, hemen çıkıp gitsem mi yoksa mesai bitimini mi beklesem, diye düşünüyorum. Bir diğer soru, iş arkadaşlarımla vedalaşıp ve dalaşmayacağım. O kadar süklüm püklüm bir halleri var ki, işten atılacağımı epeydir bildiklerini tahmin ediyorum. Yazı masamda, kış günü ayazda kalmış bir karatavuk gibi hiç kıpırdamadan oturuyorum. Bu çamaşırhaneyle aramda hiçbir zaman duygusal bir bağ kurulmadı elbette. Özellikle de benim gibi birinin böyle bir ortamda hayatta kalabilmesi için gözünü hep sımsıkı yumması gerekiyordu. Şimdi iş arkadaşlarımın zannettikleri kadar üzülmememin nedeni bu herhalde. Beni asıl sarsan şey, Eigendorff'la bu son görüşmemiz oldu. Beni böyle şak diye kapının önüne koymasını hiç beklemezdim ondan. Mesai bitimine kadar ofise tahammül etmeye karar veriyorum. O zaman iş arkadaşlarıyla tek tek vedalaşmak zorunda kalmam belki. Fakat daha on dakika geçer geçmez, bu kadar seviyesiz bir başarısızlığı sindirmekte ne kadar zorlandığımı fark ediyorum. İçimdeki aşırı duyarlılık nihayet haklı çıktı ve şimdi ne yapacağını bilmiyor. Pencereden dışarıya bakıyorum ve kafaları yerde, bir binanın dibinden geçen iki köpek görüyorum. Bakışlarımı sol taraftaki araba garajının düz çatısında gezdiriyorum. Rüzgâr bazen çatının üstündeki katranlı mukavvanın içine girer. O zaman çatı mukavvası, dörtte üçü ölü olan ve kanadını son bir kez kaldırdıktan sonra takatsizce indiren bir kuşa benzer. Bunu gördüğüm zaman arada bir şöyle düşünürüm: Bir gün öyle bir duruma düşeceksin ki, şu çatı mukavvası hayatının simgesel tasviri olacak. Şimdi bu klişe gerçekleşti işte, kendimi tutamayıp hafifçe kıkırdıyorum. Şöyle adamakıllı, güçlü bir duyguya itirazım olmazdı, ne de olsa az önce işten kovuldum. Tuhaf olan, hiçbir iş arkadaşımın yanıma gelip benimle konuşmaması. Kovulacağımı önceden bildiklerinden iyice emin oluyorum. Belli ki aralarından biri beni takip etmiş, sonra da patrona gammazlamış. Eigendorff benden de şüphelenince, aralarından birini beni takip etmekle görevlendirmiştir. Ama peşime kimi taktığını bilmek istemiyorum aslında. İşin tuhafı, ben de kimseyle konuşmak istemiyorum. Yazı masamın çekmecesindeki birkaç ıvır zıvırı bir poşete tıkıyorum. Çekmeceye çok uzun zaman önce koyduğum küçük bir zarfın içinde, Traudel'in cinsel

organının tek bir kılını buluyorum. Beni teselli ettiğini bildiğim bu kılı ağzıma sokuyorum. Yine şimdi de tarifsiz bir teselli veren kılı dilimle ağzımın içinde gezdirirken, rüzgârda şaha kalkıp çatıdan aşağı düşen mukavva parçasına bakıyorum. Ağzımdaki kılın hareketleri ile çatı mukavvasının hareketlerinin içimi sabırla, çamaşırhanedeki günün geri kalanına olgunlukla tahammül etmemi sağlayan harikulade bir sabırla doldurması ne kadar şaşırtıcı (değil). Ender görülen bir dakiklikle -saat tam 17.00'de- ayağa kalkıyor, iş arkadaşlarıma başımla kısaca selam veriyor, çekmeceleri boşaltılmış, artık terk edilmiş yazı masama son bir bakış fırlatıyor ve ofisten çıkıp gidiyorum.

Aşağı yukarı yirmi dakika sonra Paulskirche civarında Marlene Poscher'le burun buruna gelmem günün gidişatına cuk oturuyor. Ona selam vermenin bir anlamı yok çünkü Marlene Poscher beni çoktan unutmuştur, o nedenle içim rahat olabilir. Ama beni gerçekten unuttuğundan tam emin değilim ve bu belirsizlik canımı sıkıyor. Bundan yirmi yıl kadar önce Marlene Poscher'e çok kaba davranmıştım. O gün Profesör Schneidereit'in tarih felsefesi dersi vardı. Ben on beş dakika erken gelmiştim; dersi beklerken, daha o zaman da soluk benizli, çirkin, iriyarı, müthiş çekingen biri olan Marlene Poscher sınıfa girmişti. Beni görünce öyle sevimli, öyle hoş bir selam vermişti ki tüm kusurları bir anda silinmişti sanki. Fakat ben o dönemde korkunç bir yılgınlık içindeydim, kendimi çaresiz, hayata yabancı, son derece yeteneksiz ve boş hissediyordum ve felsefe bölümünün en gudubet kızı tutmuş bana selam veriyordu. O an bir buz kütlesine dönüşmüş, selamına karşılık vermemiştim, hatta rahatsız olmuş gibi başımı yana çevirmiştim. Daha sonra Marlene Poscher'in yanına gidip bu hatamı affettirecek gücü kendimde hiç bulamadım maalesef. Neden bilmiyorum, hâlâ özür dilemiş değilim. Marlene Poscher bir daha ne yüzüme baktı ne de selam verdi. Yaklaşık yirmi yıldan beri özür dileme ihtiyacı içindeyim ama zaman geçtikçe özür dilemem de imkânsızlaşıyor. Şimdi gereksiz ve gülünç bir ihtiyaç bu çünkü Bayan Poscher (içimden böyle diyorum ona) beni artık hatırlamıyordun Ya da hatırlıyor ve kendine şöyle diyordur: İşte, şu karşıdan gelen adam koca bir sıfır ve günden güne daha da sıfırlaşıyor; ki işten atıldığım gün böyle düşünmekte haksız sayılmazdı tabii. Bayan Poscher yanımdan geçip gidiyor. Düşündüğüm gibi, tanımadı beni; ya da düşündüğüm gibi, tanıdı. Tepeden tırnağa ürperiyorum. Kendimi teşhis edilmiş, küçük düşürülmüş ve zavallı hissediyorum ama gidip bir gazete

almakla yetiniyorum. Şimdi kimse bana sitem etmediği için kendimi ayrıcalıklı hissediyorum. Kimsenin suçunu alenen göstermek zorunda kalmaması ne harika. Her insanın suçuyla her gün kendi içinde yüzleşmesi ne korkunç. Traudel bu akşam ona işten kovulduğumu anlatınca, bunu mesele yapmaz herhalde. Durumdan fazla etkilenmemem, kaybettiğim işin değersizliğini gösteriyor. Yine de umursamazlığım gerçeği tam yansıtmıyor. Ne de olsa çamaşırhanede kendimi garip bir biçimde güvende hissediyordum ve bu duygu küçümsenmeyi hak etmiyor. Kendimi bir yerde güvende hissetmekte ne kadar zorlandığımı biliyorum çünkü. Tam o esnada yaşanmaya başlayan diğer bir korkunç olayın neden günümü daha da kararttığını bilmiyorum. Yürüyen merdivenin tepesinde yaşlı bir kadın görünüyor. Kadın tökezleyip yere düşüyor. Alışveriş torbası bir metre uzağa fırlıyor, gözlüğü vücudunun altında kalıyor. Yerde yatan kadını ayağa kaldırmak için yanına koşuyorum Telaştan elim ayağıma dolanıyor ve kadının sol eline basıyorum. Kadın bir çığlık atıp ağlamaya başlıyor. Kadını arkadan koltukaltlarından kavrayıp ayağa kaldırmayı başarıyorum Bir başka adam kadının eteğindeki tozu silkeliyor. Bir yeriniz incindi mi, diye iki kere soruyor. Kadın bana karşı gene de anlayışlı davranıyor, taciz ettiğim eli incelemeden, teşekkür ederim diyor adama, neyse ki bir şey olmadı. Adamın bu talihsizlik karşısındaki olgun ve rahat tavrını kıskanıyorum Kadına sakarlığın gizemlerinden bahsederken, bu sözlerin bir kitaba yakışacağını ama şimdi burada, gerçek hayatta yakışık almadığını, hatta küstahça olduğunu fark ediyorum. Kadın da benimle değil, sonradan gelen adamla konuşuyor zaten. Adam kadının gözlüğünü yerden alıyor ve gözlüğün kenarının kırıldığını tespit ediyor. Kadın muhtemelen artık kullanamayacağı gözlüğünü yine diğer adamın uzattığı çantasına koyuyor. Ne gözlüğü ne de çantayı yerden aldığım için kızıyorum kendime. Yardım çabalarımın boşa gitmesi benim için çok tipik bir durum. Bu yüzden kendimi yüzeysel, değersiz, neredeyse paçavra gibi hissediyorum. Çalışmadığım halde bitkin ve yorgun olmak işime gelmiyor. Bu haldeyken eve gitmek istemiyorum ama etrafımdaki ayrıntılar canıma yettiğinden, evin yolunu tutuyorum. Az önce sınıfı geçemeyeceğini öğrenmiş bir öğrencinin ruh hali içine girmeye başlıyorum. Yetişkin biri olarak ancak öğrenci ruh halini yakalayabilmem hoşuma gitmiyor. Kapıyı açıp içeri giriyorum, Traudel henüz eve gelmediği için şanslıyım. Oturma odasına geçince, hâlâ balkonda asılı duran pantolonumu görüveriyorum. Traudel'i, pantolon

deneyime şimdiye kadar hiç karışmadığı için içimden takdir ediyorum. Balkon kapısını açıp pantolonumu içeri alıyorum, banyoda iyice fırçaladıktan sonra gardıroba asıyorum. Traudel eve geldiğinde, ben mutfakta oturmuş, bir armut soyuyorum. Traudel hemen anlıyor bir terslik olduğunu. Herhalde armut soymamdan. Armut soyduğum hiç görülmemiştir.

Traudel, merhaba, dedikten sonra iğneleyici bir ses tonuyla mutfağa sesleniyor: Bir şey mi oldu?

Sessizce inkâr etmeyi deniyorum ama beceremiyorum.

Bir tahminde bulunayım mı? diye soruyor Traudel.

Gerek yok, diyorum, işten atıldım.

Aa, diyor Traudel, daha önce hiç başımıza gelmemişti.

İşten çıkarılmayı elimden geldiğince önemsizmiş gibi göstermeye çalışıyorum ama beceremiyorum.

Üzülüyor musun?

Yo, diyorum, sanki geçici bir işi kaybetmişim gibi.

Ama ömrünün yarısını bu işe verdin, diyor Traudel.

Susuyorum.

Neden kovdular seni?

Bu işe bu kadar uzun süre katlanmamın tek nedeni, arada bir işten kaytarıp kendime zaman ayırabilmekti.

Ve yakalandın, öyle mi?

Evet.

Gösteride aylak aylak dolaştığımı itiraf etmeyeceğim, diye düşünüyorum ama Traudel de daha fazla kurcalamıyor zaten. Alışveriş poşetlerini mutfağa götürüp akşam yemeğini hazırlamaya koyuluyor.

Endişeli misin? diye soruyor.

Pek sayılmaz, diyorum, asıl endişemi saymazsak tabii.

Asıl endişen mi? Bundan hiç söz etmemiştin.

Arada bir Felsefe Bölümü ne gidiyor, herhangi bir yere oturuyorum. Ve akademik kuruldan ya da üniversiteden birinin yanıma gelip bana şöyle demesini bekliyorum: İyi ki geldiniz. Biz de size telefon edecektik zaten. Size hocalık teklif etmek istiyoruz.

Gerçekten mi? diye soruyor Traudel.

Evet.

Bunu bana daha önce hiç söylememiştin.

Utandığım için, diyorum.

Peki, şimdi niye söylüyorsun?

İtiraflarda bulunmanın tam zamanı, diyorum.

Traudel gülüyor ve bana sarılıyor. Aramızdaki gerginlik dağılıveriyor. Gerçeğin en azından bir kısmını itiraf ettiğime memnunum. O kadar çok sorunum var ki, her gün bir itirafta bulunabilirim. Hayat hikâyemin derinlerinde yatan rahatsızlığı, yani felsefe, kültür ve kibrimin beni yanılttığını bugüne kadar hiç konuşmadık Traudel'le. Daha da derinlerdeki sorunumu, kendimi gözümde, şimdi beni kahredecek kadar çok büyütmüş olduğumu dile getirmem hepten imkânsız. Buna ne zaman yeltensem, utançtan boğulacak gibi oluyorum. Traudel'e karşı, önemli bir filozof olabilecekmişim de olamamışım gibi yapıyorum. Traudel'in başarısızlığımı anlayışla karşıladığının ve benim için üzüldüğünün farkındayım. En az bunun kadar canımı sıkan bir diğer sorunum, özünde çok huzursuz biri olmam. Bir yerde, uzun bir süre bir işle meşgul olmak imkânsız benim için. Hiçbir yere fazla kazanamadığımı belli etmemek için bazen büyük çaba sarf ediyorum. Ofise gider gitmez tekrar dışarı çıkmak isterim. Nihayet dışarı çıkınca da bu sefer kapalı bir yere gitmek isterim. Traudel'in yanında o kadar durabilmenin nedeni, çoğu zaman (istemediğim halde) saatlerce televizyon seyretmem. Traudel bana bazen eşlik eder, bazen de etmez. Saatlerce süren her şeyi izlerim: boks maçları, binicilik yarışmaları, tartışma programları. Birçok insanın benzer durumda olduğunu biliyorum. Televizyon insanların çaresizliğini acımasızca sömürüyor. Tutarsızlığım televizyondan iyice nefret ettirdi beni. Eve geleli daha bir saat oldu, üstelik de kendi dört duvarımdayım, yine de huzurevindeymişim gibi hissediyor, kaçmak istiyorum. Az sonra televizyonu açarım herhalde. Huzursuzluğum Traudel'den kaynaklanmıyor, o anda içinde bulunduğum odayla ilgili (muhtemelen). Odalarda beni neyin rahatsız ettiğini anlatabilmeyi çok isterdim ama şimdiye kadar başaramadım bunu. Muhakeme gücüm, bu odaların rahatsız ediciliğini kavramlara dökmeye yetmiyor. İnsanın önemli anlarda dilsizleşen bir filozof olduğunu keşfetmesinden daha korkunç bir şey olamaz. O zaman hiç durmadan gitmek, gitmek için şiddetli bir arzu duyuyorum; oysa biliyorum ki göçebelik hayatı da sadece bir yanılsama. Bütün bunlardan geriye kalan, yıpranmış hayallerin hışırtısı; bu hayaller, çok fazla kullanılmış hediye paketi kâğıdı gibi hışırdıyor kafanın içinde.

Traudel çok güzel ve lezzetli görünen bir salata yapıyor. İki küçük parça biftek de hazırladı, salatayla işi bitince, biftekleri tavaya atacak. Aslında duş almak istiyordum ama şimdi masayı kuruyorum. Masayı kurmam, mahvettiğim iş hayatımı tartışmaktan bu sefer de yırtmanın verdiği gizli bir minnettarlığın ifadesi herhalde. Masayı kurarken aklıma neden çocukluk anılarımın geldiğini bilmiyorum. Birdenbire, o dönemin eski ayakkabı mağazalarına özlem duyuyor, güzel, ahenkli bir çocukluk geçirdiğim duygusuna kapılıyorum. Gerçekte, annem bana yeni ayakkabı alabilmek için önce mağazanın en üst katındaki kredi bölümüne gitmek zorunda kalırdı. Ferdi kredi başvurusunda bulunmak isteyen annemin önüne bir başvuru formu konurdu. Ben az ötede bir sandalyede oturur, anneleri kredi formları dolduran başka çocuklarla birlikte beklerdim. Mağazanın anneme kredi açması için eşinin maaş bordrosunu görmesi gerekiyordu. Kredi servisindeki kadın, annemin yanında getirdiği maaş bordrosunu alır, bilgilerin doğru olup olmadığını kontrol etmek için babamın çalıştığı şirketin muhasebesine telefon açardı. Ama maaş bordrosundaki bilgilerin doğru olması kredi servisindeki kadını tatmin etmezdi. Babamla da konuşmak isterdi; babama, karısının çocuğa bir çift ayakkabı almak için kredi açtırmasını onaylayıp onaylamadığını sorardı. Sekiz ya da dokuz yaşındaydım, olan biteni anlamaz ama ayrıntıları aklımda tutardım. Yani annemin utandığını görürdüm. Bankonun arkasındaki hanım diğer kadınların kredi başvurularını da benzer yöntemlerle incelerdi. Kredi bölümünde grup halinde küçük düşmüş olmak bugün bile tüyler ürpertici ve dehşet verici. Annemle dayanışma içinde olduğumu hisseder, onun utancını paylaşmaya çalışırdım. Bugün düşünüyorum da büyük bir utanca kapıldığım ilk yer kredi servisiydi. Bu kadar çok ayrıntıyı hatırlamamı başka türlü açıklayamıyorum. Mağaza küçük bir kredi açmayı nihayet kabul edince, zemin kattaki çocuk bölümüne inerdik. O zamanlar ayakkabı almak çocuklar için bir tür eğlenceydi. Çoraplı ayağınızı uzatmanız istenen o küçük, öne doğru eğimli taburelere bile bayılırdım. Tezgâhtar kadın bir süre sonra dört beş ayakkabı kartonunu kucaklayıp gelir ve ayakkabı deneme faslı başlardı. Tezgâhtar kadınların kol uzunluğundaki kerataları da çok hoşuma giderdi. Keratalar ve tezgâhtar kadınlar neredeler şimdi? Bugünkü ayakkabı mağazalarında herkes ayakkabısını kendisi bulmak, bir köşede denemek, sonra da görevli kadına, bunu alıyorum, demek zorunda. Eskiden tezgâhtar kadınlar ayakkabının küçük gelip gelmediğini ya da sıkıp

sıkmadığını kontrol etmek için başparmaklarını ayakkabının ucuna bastırırlardı. Lüks ayakkabı mağazalarında, ayağınızı içine soktuğunuzda ayakkabıların tam olarak oturup oturmadığını görmenizi sağlayan röntgen cihazları bile vardı. Kasada zarif bir kadın, ayakkabı kremi, ayakkabı kalıbı, ayakkabı astarı ya da çoraba da ihtiyacınız olup olmadığını sorardı. Ben hep bu tür aksesuarların da alınmasını ümit ederdim ama kasaya giden o kısacık yolda annemin morali bozulurdu. Yeter artık! Başka bir şey almak yok! diye fısıldardı bana. Bana! Sanki ayakkabı almak benim suçummuş gibi! Gerçekten suçlu olduğumu çok sonraları anladım. Ben olmasaydım, annem ayakkabı satın alabilmek için kredi servisinde aşağılanmayı sineye çekmek zorunda kalmazdı. Annem birdenbire hoyratlaşınca, ayakkabı almak, asla hesabı verilemeyecek bir aşırılık, bir ölçüsüzlük gibi gelirdi bana. Annemle empati kurmamla, bugüne kadar gizemini korumuş bir şey yükselirdi içimde: Suçlu bir sevinç. Hayatı kavrayamadığımı saklamak zorundaydım. Suçluluk duymadan sevinebilmek için annemin elini tutar, okşardım. Genellikle işe yarardı bu. Annemin elini tutmamla, onun utancını, hüznünü, hatta öfkesini paylaşmaya hazır olduğum birdenbire alenileşirdi. Annem o kadar duygulanırdı ki, bana yine iyi davranırdı. Sevincim ancak o zaman onaylanmış gibi olur, çocuk mutluluğum onunla benim aramda gürül gürül akardı.

Bugün de bazen hâlâ gürül gürül akıyor. Bunları hatırlamanın moralimi düzelttiği, masadaki kâğıt peçeteleri kaldırıp onların yerine beyaz kumaş peçeteleri yerleştirmemden belli. Masaya iki de şarap kadehi koyuyor, mutfakta bir şişe şarap açıyorum. Traudel’in mutfakta işi henüz bitmediğinden, gidip duş yapıyor, temiz iç çamaşırları giyiyorum. Akşam yemeğinde Traudel’e kredi servisindeki utancı anlatmak istiyorum ama her şey bambaşka bir biçimde seyrediyor. İç çamaşırlarımın üzerine bornozumu geçirmek isterken, yanlışlıkla siyah kış paltomu (gardıropta bornozun yanında asılı duruyor) giyiyor ve o halde sofraya oturuyorum. Traudel bana şaşkınlık ve dehşetle bakakalıyor, sonra soruyor: Dışarı çıkmayı falan mı düşünüyorsun?

Yerimden kalkıyorum, masanın etrafından dolanıp kolumu Traudel’in omzuna atarken, duştan yeni çıksam da masada kışlık paltomla oturduğumu fark ediyorum.

Aa! diyorum bön bön, paltoyu çıkarıp bornozu giyiyorum. Kem küm edip kafa karışıklığından söz ediyorum fakat Traudel (hissediyorum ki)

bana pek inanmıyor.

İnsan böyle bir şeyi nasıl fark etmez, diyor.

Ona hak veriyorum fakat duruma bir açıklama getiremiyorum. Böylece, güzelim soframıza bir gölge düşüyor, hayır, gölge değil, belki de daha kötücül bir şey, ikimizin (herkesin kendi kendine) ayrı ayrı, sessizce üzerinde düşündüğü bir yabancılaşma ânı. Sevimli davranmaya, başıma gelen komik bir olayı anlatmaya çalışıyorum ama o gece masamızdan bir türlü çekilip gitmeyen o hortlağa karşı bir şey yapamıyorum.

Üç gün sonra Traudel bana küçük bir gazete kupürü, bir iş ilanı uzatıyor. Bir konut inşaat şirketi "özel konut, bahçe, bodrum, garaj, kalorifer, avlu temizliği alanları" için bir *allrounder*, yani çok yönlü eleman arıyor. "Bina yönetimi konusunda bilgi sahibi olmak zorunlu olmamakla birlikte, tercih sebebidir." Tam gün yardıma hazır bir elektrikçi ve tesisatçı da mevcut. "İlk etapta 300 civarında konuttan sorumlu olacaksınız, buna yılda yaklaşık 100 konut eklenecek. B sınıfı ehliyet zorunludur. Başvurunuzu iletme adresi..."

Gazete kupürü canımı sıkıyor. Traudel, benim uzun süre işsiz kalmamdan, bunu biraz da onun yeterince para kazanmasına güvenerek kasten yapmamdan korkuyor gibi. Ama içimi karartan belki de şu *allrounder* sözcüğü. *Allrounder*, eskiden kapıcı denen bina görevlilerini çağrıştırıyor ki kaderin bana sunacağı en basit çözüm olurdu bu. Gazete kupürünü cebime koyup avluya bakan odamızın penceresinin önüne dikiliyorum. Tek istediğim, küçük bir böceğin pencerenin camında yukarıdan aşağıya yavaş yavaş ilerlemesini izlemek. Böcek pencerenin sağ alt köşesine gelince çerçevenin kenarından hiç ayrılmadan tekrar yukarıya tırmanıyor. Pencerenin üst köşesine ulaşınca da hiç kıpırdamadan duruyor.

Aynı insan gibi! diye düşünüyorum coşkuyla. Uzun mesafeler katettikten sonra, dolanıp durmanın netice vermediğini anlıyorsunuz ve dolanıp durmaktansa bir yere yerleşiyor, bakınıp duruyorsunuz. Bir süre sonra çöp bidonlarının yanında zıplayarak gezinen ve birbirlerini izleyen ya da yiyecek arayan heyecanlı karatavukları seyrediyorum. Kiracılar çöp bidonlarının dibine devamlı kocaman karton koliler bırakıyorlar ama çöp kamyonları bunları almıyor. Kiracıların karton kolileri önce küçük parçalara ayırmaları ancak ondan sonra kâğıt bidonuna atmaları gerekir. Bir dakika falan sonra, az önce bir *allrounder*'ın düşüncelerini düşündüğümü fark

ediyorum. Bakışlarımı yerden kaldırıyor, tuhaf bir sarılıktaki akşam göğüne dikiyorum.

Dokuz

Tramvayda az ötemde bir kadın ve bir erkek oturuyor. İkisi de üstünü başını temizliyor. Adam yerlere kadar eğilip pantolonunun paçalarına vuruyor. Kadın bluzundaki kırıntı ve tozları öyle şiddetle silkeliyor ki içimden ona şöyle demek geçiyor: Zavallı göğsünüzü bu kadar hırpalamayın! Bense bugün Traudel tarafından takım elbisemi giymeye ikna edildim. Takım elbisenin kimyevi katılığı o kadar baskın ki içinde serbestçe hareket edemiyorum. Bir kadın eline bir plastik eldiven geçirip köpeğinin pisliğini yerden topluyor. Yani hayvanın ortalığa açıkça sıçabilmesi olgusuna, insanın sıçmasının ahlaken gizlenmesi olgusunu sonradan ilave etmiş oluyor. Bugün döktürüyorum yine. Keskin entelektüel zekâmı kendime her an sergilemem için köpek boku bile yeterli. Kreditbau konut inşaat şirketindeki iş görüşmesine elimden geldiğince hazırlanıyorum. Yani kendimi kültür ve eğitime âşık ama felsefe okumanın toplumda bir değerinin olmadığını başından beri bilen nevi şahsına münhasır biri olarak mı sunsam, diye düşünüyorum. Aslında ayağı yere basan bir insan olduğumu söylerim. Sonra da üniversitelere ve eğitim sistemine veryansın ederim biraz. Üniversitelerin kimsenin ihtiyaç duymadığı bir sürü uzman yetiştirdiğini söylerim. Her zaman tutar bu. Ama öyle ya da böyle mutlaka yanlış bir şey yaparım herhalde, şu anki korkum bu en azından. Sorun şu: Benim yaşımdaki bir adam iş görüşmelerine gitmek zorunda kalmamalıydı. Kreditbau firması karmakarışık bir sanayi bölgesinde, yani makine fabrikaları, mobilya mağazaları, araba lastiği depoları, pasaklı dernek binaları ve tanker ve TIR parklarının göbeğinde.

Sekreterliğe tam zamanında varıyor, derhal Bay Wendt'in ofisine yönlendiriliyorum. İmar planlarıyla dolu bir tahtanın önünde oturan Bay Wendt beni bir koltuğa buyur ediyor.

Daha önce bina yönetiminde çalıştınız mı?

Çalışmadığımı söylüyorum.

Önemli değil, diyor Bay Wendt, çabucak öğrenirsiniz, şimdiye kadar çeşitli işlerde çalıştığınızı tahmin ediyorum, doğru mu?

Başımı evet anlamında sallıyorum.

Bu iyiye işaret, diyor Bay Wendt. Satışta değil de idari işlerde çalışmak istersiniz herhalde. Yedi banliyöde (isimlerini sayıyor) konut

projeleri yürütüyoruz, her projenin başında bir bina görevlisi var, sizin işiniz bu görevliyi denetlemek ve işini koordine etmek.

Bay Wendt, Kreditbau'nun doğuda da konut inşaatına "girdiğini", firmanın bu başarıdan ötürü mutluluk duyduğunu anlatıyor.

Bu çok önemli! Çünkü doğunun yeniden kurulmasında bizim de bir payımız olacak, tıpkı altmış yıl önce Batı Almanya'nın harabeler içinden yeniden yaratılması gibi, diyor Bay Wendt.

Bay Wendt'in bana teklif ettiği işi istemediğimden yavaş yavaş emin oluyorum. Bay Wendt'te hoşuma gitmeyen ayrıntılar arıyorum. Dişlerinin arasında haşhaş taneleri görüyorum mesela. Bay Wendt başını öne eğince gıdısı ortaya çıkıyor. Çoğu zaman olduğu gibi, aynı anda hem çok dikkatliyim hem de anlayışım kıt. Umarım Bay Wendt bunun ardında karmaşık mizacımın yattığını anlar. Birazdan doktoramı küçümseyeceğim. Kendi zekâma yabancılaştığımı söyleyeceğim. Benim yerime becerikli bir lise mezununu ya da sıradan bir işletmeciyi de işe alabilirsiniz, onlar sizin daha çok işinize yarar diyeceğim. Ama sonra Bay Wendt, bizim için önemli olan, zekice yönetmeniz ve sorunlara hızlı tepki vermeniz, ki doktora yapmış olan birinin zekâsını kullanmayı bildiğini varsayıyoruz, diyor.

Bu cümlenin üstüne artık herhangi bir şey söyleyebilir miyim, bilemiyorum. Bay Wendt çok isabetli bir laf ettiğini düşünüp meslektaşıymışım gibi gülümsüyor bana. Şimdi doktoramı küçümseyemeyeceğimin farkındayım artık. Doğrusu, işe alınma şansımı başka nasıl azaltabileceğime dair bir fikrim yok. Çaresizlikten babamı taklit etmeye başlıyorum, yani omuzlarımı düşürüyor, ellerimi pantolon kemerimin üzerinde kavuşturuyorum. Aynı babam gibi konuşmaya başlıyorum, cümlelerimin sonunu getirmiyorum ve sonunu getirmeyeceğim yeni cümlelere başlıyorum. Oturduğum yerde öyle büzülüyorum ki neredeyse kamburum çıkıyor. Dikkat edeyim de iyiden iyiye parodiye kaymayayım bari. Kabul edilemez yönlerimle gerçek yönlerim birbirine karışmış ya da kenetlenmiş gibi, bir tür işkence adeta. Yanılmıyorsam, bu işkence Bay Wendt'in gözünden kaçmıyor. Karşımda neden hâlâ nefes tükettiğini kendine sorar gibi bir hali var. Her halükârda şimdi görüşmeyi çarçabuk sonlandırıyor ve kendilerinden haber beklememi söylüyor. Bu, benim kalkıp gidebileceğim anlamına geliyor, ben de hiç bozmadan süklüm püklüm dışarı çıkıyorum.

Kreditbau’ya sırtımı dönüp gidebildiğime, muhtemelen de bir daha da ayak basmayacağıma seviniyorum. Eve gidip takım elbiseden kurtulsam mı, diye düşünürken vazgeçiyorum. Önümdeki iki saat için tek isteğim: Hızlı hızlı yürümemek, çok fazla ve yüksek sesle konuşmamak ve kesinlikle düşünmemek. Tramvaya binip şehir merkezine dönüyorum. Neden *allrounder* olmak istemediğimi Traudel’e nasıl anlatacağımı düşünürken kendimi uyarıyorum: Hani düşünmeyecektin. Yaşadığım dehşetin güzel tarafı, iç dünyamın giderek dış dünyanın önüne geçmesi ve bu kaymanın etkisiyle dış dünyaya karşı ilgimin giderek azalması. Paçayı kurtarmanın hoş duygusu kaplıyor her yanımı. Fazla uzun sürmez, gördüğüm her şey hoşuma gider artık. Bir lokantanın önünden geçerken güzelim “günün çorbası” ibaresini okuyorum. Sözcükler küçük bir yeşil tahtaya biraz acemice, muhtemelen okuma yazmayı zar zor öğrenmiş bir aşçı yamağı tarafından tebeşirle yazılmış gibi. Ayrıntıların beni yeniden içine aldığını ve bu sayede kendimi yerimde yurdumda hissettiğimi, müstehziliğimden anlıyorum. “Günün çorbası” ifadesi her şeyin özü, hayat kurtarıcı ve gelecek vaat ediyor; hepimizin içinde yüzdüğü “günlük çorba” gibi hoş geliyor kulağa, ilahi teselli ve ebedi gençlik gibi geliyor. Hatırlıyorum da ben çok gençken umutsuzluğa kapıldığım zamanlarda, doğduktan hemen sonra başka bir bebekle karıştırıldığıma, bu yüzden yanlış anne babanın eline düştüğüme inanırdım. Gerçek anne babamı arayıp bulmam gerektiğini düşünerek yıllarca acı çektikten sonra, nihayet üniversitede (yani: çok geç), başka bir bebekle karıştırılma düşüncesinin çok yaygın bir ergenlik saplantısı olduğunu ve yetişkinlikte kendiliğinden ortadan kalktığını öğrendim. Bende ortadan kalkmadı ama tam tersine, bende her şey pekişip yerleşir. Cazip emekliler gördüğümde bugün bile zaman zaman şöyle düşünürüm: İşte, benim anne babam bunlar! Nihayet buldum onları!

Allrounder işinin bana göre olmadığını Traudel’e nasıl anlatacağımı hâlâ bilmiyorum. Çatıların üzerinde nemli bir sisle yüklü ölü, ıslak bir hava, sokaklarda aşırı leş kokulu motosikletler hüküm sürüyor. Yaz günü bile kalın giyinmiş endişeli yaşlılara bakıyorum. Birkaç dakika sonra da yaşlıların eksilen bedenlerinden utandıkları, bedenlerini bu yüzden kat kat sarıp sarmaladıkları düşüncesi geliyor aklıma. Yaşlı insanlarla alay etmek istemiyorum tabii ki, tam tersine. Bazen ben de istiyorum yaşlı bir kadının kolunda şehirde dolaşmayı ama bu arzumu nasıl gerçekleştireceğimi bilmiyorum. Yaşlı insanlara çok da ilgi duymuyorum aslında, hayatın

imkânsızlığına biraz daha yakın olmak istiyorum, o kadar. Henüz acıkmadığım halde, ağzımdaki yavan tattan rahatsızım. Sığırcıklar hâlâ cıvıldaşıyorlar ağaçlarda. Hiç yorulmayan müzikli saatler gibi kendi kendilerini kuruyor, ses bantlarını mütemadiyen çalıyorlar. Üç sinemalı bir eğlence merkezinin önünden geçerken, bir bilet alıp iki saatliğine şehrin gürültüsünden kurtulsam mı, diye düşünüyorum. Birinci salonda Amerikan yapımı bir bilimkurgu filmi var, ikincisinde Amerikan yapımı bir gangster filmi, üçüncüsünde ise Amerikan yapımı bir korku filmi. Amerikan filmlerine karşı değilim ama bu üç filmin hiçbirini izlemek istemiyorum. Amerikan çamuru olmasaydı, başka bir çamurumuz, belki de Alman çamurumuz olurdu, o da Amerikalılarınkinden daha iyi olmazdı. Ne yapacağımı bilemediğimden, epeydir hiç uğramadığım ırmak kıyısına gidiyorum. Küçük çocuklu annelere bakmıyor ve bir felaketi bekliyorum. Yani annesinin elini aniden bırakıp kaçan ve dosdoğru ırmağa düşen bir çocuk olur mu acaba, diye düşünüyorum. Çünkü o zaman ben derhal suya atlar, çocuğu kurtarırdım. Annesi, korkudan ağlayan ama hayatta olan çocuğuna kavuşunca müthiş mutlu olurdu; polisler gelirdi sonra, bana ve çocuğa bir yün battaniye verirlerdi; bir gazeteci de çıkagelir, anneyle benim röportajımızı yapar, üçümüzün fotoğrafını çekerdi. Bir günlüğüne de olsa sevilmeye değer örnek bir vatandaş olurdum, hatta yıl sonunda Hayat Kurtarıcı Madalyasını alırdım. Gerçekte, ağzındaki yavan tadı nasıl gidereceğini hâlâ bilmeyen, fikirden yoksun, gezinip duran bir avareyim. Ayrıca ağzımdaki yavan tadın hayatımın yavanlığının bir ifadesi olduğundan şüphelenmeye başladım, neyse ki hayatımın yavanlığı tümüyle ortaya dökülemiyor artık, sadece böyle muğlak anlarda kendini gösteriyor.

Hemen şimdi ya bir kadeh şarap içmem ya da kendime bir dondurma veya bir külah patlamış mısır veyahut sosisli sandviç almam lazım. Daha kolayıma geldiği için sosisli sandviçte karar kılıyorum çünkü az ötemdeki sosis büfesinin önünde bekleyen kimse yok. Sandviç ekmeği kalmadı, diyor tezgâhtar kadın ve karton tabağın üzerine bir dilim esmer ekmek koyuyor. Sosis sıcacık ve ağzımdaki yavan tat gerçekten de bir anda kayboluyor. Canım ekmek istemediği için karton tabakta hiç dokunulmadan duran ekmek dilimini bir süre süzdükten sonra alıp ceketimin iç cebine sokuyorum. Sürpriz bir şekilde bir dilim ekmek uzatabileceğim muhtaç bir tanıdıkla karşılaşmayı bekliyorum. Bir anda sevilmeye değer örnek bir insan olurdum (olurum) o zaman. Tanıdık biri geçmiyor ama üstümde bir

dilim ekmekle dolaşmak hoşuma gitmeye başlıyor. Hatta ekmeğin insanı yatıştırıp sakinleştiren bir etkisi olduğuna inanacağım neredeyse. Arada bir cebimden çıkardığım ekmeğe bakıp şöyle düşünüyorum: Aa, hımm, evet, eh, demek öyle ve tekrar ceketimin cebime sokuyorum. Bir yandan da birisi beni gözetliyor mu, diye etrafıma bakmıyorum. Gizlice delirip delirmediğimden emin olamadığımda, gerçek delilere bakarım. Mesela şişman bir adam vardır, şehirde bisikletle dolaşır, ara ara hızlanıp bisikletini bir yayanın üzerine sürer, son anda aniden frene basar, yayaya bir dakika boyunca bağırıp çağırdıktan sonra yoluna devam eder. Bu zavallı insanları sadece beş dakika seyredip dinlemem yetiyor onlardan biri olmadığımı anlamak için. Gerçek deliler gürültücü, saldırgan, küstahtırlar, ne zaman ne yapacakları belli olmaz. Oysa ben akvaryumda unutulmuş bir balık gibi sessiz, sabırlı ve ürkeğim. Fakat birine elim yerine ekmek dilimini uzatma arzusu da adım adım güçleniyor. Tam o sırada gençlik aşkım Annette'yle karşılaşıyorum, yanındaki genç adam oğludur herhalde. Birbirimize gülümseyerek yaklaşıyoruz. Annette'ye elim yerine ekmek dilimini uzatsam, o bunu anlayışla karşılardı. Çocukken az kıkırdamadık birlikte. Bizim hikâyemiz bir pazar günü Lukas Kilisesindeki çocuk ayininde başlamıştı. Tesadüfen yan yana oturuyorduk, ilahi kitabımın yaprakları arasına koyduğum üç aziz minyatürünü hediye etmiştim ona. İlahi kitabına kendi aziz minyatürlerinden başka koyabileceği üç minyatürü daha olunca aniden ışımıştı Annette'nin yüzü. Her pazar ayininde, erkenden yaşlanmış çocuk evliler gibi yan yana otururduk. Yıllar sonra, konfirmasyona hazırlık derslerinde herhalde en çok da biz birbirimizi arzuluyorduk. O on üçündeydi, bense on dördümde. Konfirmasyon dersinden sonra kendimizi belediye binasının tuvaletine kilitler, ortalığın tamamen sessizleşmesini beklerdik. Annette'nin daima çatlayıp kabarmış dudaklarını öperdim, o da bana o harikulade küçük memelerini gösterirdi. Meme dediysem, her hafta biraz daha kabaran göğüs uçlarını. En çok da meme başlarının etrafında belli belirsiz hissedilen minicik beyaz tüyler hoşuma giderdi. Haftalar sonra Annette'nin annesi anneme gelip beni şikâyet etmişti. Annem öfkeden küplere binmiş, benden Annette'yi rahat bırakmamı istemişti. Annelerimiz bizi ayırmayı başardı, en azından birkaç yıllığına. Sonra ben Annette'yle, o sırada oturduğum dairenin bulunduğu o süfli semtte yeniden karşılaştım. Annette artık yirmi iki yaşındaydı, evliydi ve bir çocuk pusetini itiyordu. Ben yirmi üç yaşında bir üniversite öğrencisiydim. Karşılaşmamızdan bir

iki dakika sonra, aramızda hiç kaybolmamış o eski yakınlık canlandı. Annette hâlâ on üç yaşındaki haline benziyordu. Aynı kirli sarı saçlar, aynı kemikli yüz, aynı sıska vücut ve hâlâ aynı çatlak dudaklar. Oturduğum daire uzak değildi. Asansörde çocuk zırlamaya başladı. Annette çocuğu sakinleştirmeye çalıştıysa da başaramadı. Daireye gelir gelmez küçük kanepeme yatırdığı bebeğin altını açtı. Kusura bakma deyip duran Annette bana özür dileyen gözlerle bakıyordu. Bezini doldurmuş bir bebeğin nasıl koktuğunu ilk o zaman öğrendim. Annette bebeğin altını temizledi, poposunu kremledi ve bezini değiştirdi. Ama çocuk bir türlü sakinleşmiyordu. Annette çocuğu (oğlanı) kucağına aldı ve bir süre pışpışladı. Zırıltı kesilmiyordu. Annette bluzunu ve sutyenini çıkardı. O an belediyenin tuvaletindeki ikindilerimizi hatırladığımız için hafifçe gülümsedi. Annette'nin o harikulade çocuk memelerini göreceğimi sanmıştım ben. Ama emilmekten boşalmış, pide gibi dümdüz, sarkık memeler karşısında afalladım. O an ortadan kaybolmayı isterdim ama mümkün değildi. Annette çocuğu önce sol, sonra da sağ göğsüne koyup emzirdi. İstemeye istemeye seyrediyor, ne hissedeceğimi bilemiyordum. Aşağı yukarı on dakika sonra bebek meme emmekten bitap düşmüş, nihayet sakinleşmişti. Annette çocuğu özenle pusetine koydu ve kirli bezi bir plastik poşete tıktı. Pencereyi açmıştım ama idrar ve sütümsü dışkı kokusu kolay kolay gitmiyordu. Annette şen şakraktı. Onun gözünde, çocukla uğraşması da bana sunulmuş bir erotik gösteriydi ama maalesef bende tam tersi bir etki yaratmıştı. Yatağımın kenarında dağılmış vaziyette oturuyor, ne yapacağımı bilmiyordum. İlk baştaki şehvetimin içsel yalnızlıktan başka bir şey yaratmadığını fark etmiştim; ne bu yalnızlıkla ne de dışkı kokusuyla baş edebiliyordum. Annette bluzunu ve sutyenini tekrar giymedi, yanıma oturdu, az sonra da vücudumun üst kısmını arkaya eğip yatağa yatırdı. Bense bir Annette'nin bomboş sarkan göğüslerine, bir de odanın ortasındaki pusete bakıyordum.

Şimdi Annette hafifçe kızarmış bir yüzle karşımda duruyor ve bana elini uzatmıyor. Yanındaki genç adam da o zamanki bebek muhtemelen.

İyisin, diyor Annette sorar gibi.

İyiyim herhalde, deyince Annette hafifçe gülüyor.

Biraz küçümser bir edayla konuştuğumu fark ediyor, bunu doğru bulmuyorum. Suya sabuna dokunmayan bir konu bulmaya çalışıyorum ama

aklıma bir şey gelmiyor. O zaman Annette böbrek taşı ameliyatı için yakında hastaneye yatacağını ve ameliyattan çok korktuğunu anlatıyor.

Doktorlar böbrek taşının kendiliğinden düşeceğini umut ediyorlardı, diyor Annette ama maalesef düşmedi.

Anne, diyor Annette'nin yanındaki genç adam, bir kere de başka bir şeyden söz edemez misin?

Kendimi tutamayıp gülüyorum. O zamanki bebeğin bir gün hislerime tercüman olacağı hiç aklıma gelmezdi.

Annette'nin oğlu mendiline sümkürüyor. Fırsat bu fırsat. Artık kaçmak istediğimi belli etmek için bir iki kez derin nefes alıp veriyorum. Annette'ye, tekrar görüştüğümüze sevindiğimi söylüyorum. Annette ağzını açıyor, gözlüğünü çıkarıyor ve gözümün önünde gözlük temizleme beziyle siliyor. O anda ceketimin sol iç cebine uzanıp ekmek dilimini çıkarıyorum. Annette gözlüğünü takıyor ve elini uzatıyor. Saniyeler sonra, biraz kurumuş bir dilim ekmek hissediyor elinde. Annette şaşırıyor, adeta donakalıyor, başını eğiyor ve eline koyduğum ekmek dilimini görüyor. Annette bir şey söylemek ya da sormak istiyor ama sesi çıkmıyor, bana bakakalıyor. Oğlu annesinden daha şaşkın vaziyette. Ekmek dilimiyle ne anlatmak istediğimi ifade etmek istiyorum ama ben de tek kelime söyleyemiyorum. Annette ekmekli elini geri çekiyor, ekmeği inceliyor, evirip çevirip sonra soruyor.

Neyin var senin?

Annette bana ekmek dilimini geri veriyor, orada öylece duruyorum, bir şey söylemek istiyorum ama ağzımdan bir hıçkırığın başlangıcından başka bir şey çıkmıyor.

Gel hadi, diyor Annette, beni kolumdan tutup taraçalı bir kafenin kenardaki masalarından birine götürüyor. Oğlu yanımızda duruyor ve bana, benimle bir daha asla muhatap olmayacağını göstermek istercesine tepeden bakıyor.

Dalga dalga gelen kasılmalarla hıçkırmaya başlıyorum. Elimde hâlâ ekmek dilimi.

Bu ekmek de neyin nesi? diye soruyor Annette.

Gözlerim yaşlarla dolduğu için etrafı iyi göremediğim halde, bazı yayaların durup bana endişeyle baktıklarını fark edebiliyorum. Çabuk yaşlanmış biri gibi üstümdeki her şeyi hızla yokluyorum: Mendilimi, tükenmezkalemimi, cüzdanımı, bozuk paralarımı, anahtarlığımı ve Traudel'in adının ve telefon numaralarının yazdığı kâğıdı. Kâğıdı

Annette'ye uzatıyorum, o da garsona uzatıyor, garson elindeki kâğıtla kafenin içindeki telefona koşuyor. Bense kalenin masasında oturmuş, yüzümü ellerimle kapatıyorum. Annette bana sakin olmamı söylüyor. Oğlu kenarda durup sabırsızlandığını belli ediyor. Garson bir bardak suyla dönüyor ve telefon numaralarının yazılı olduğu kâğıdı bana uzatıyor.

Birazdan biri gelecek, diyor garson ve sıvışıyor.

Ekmek dilimi masada önümde dururken beni ifşa ediyor. Ekmeği tekrar ceketimin cebine sokup bir açıklama yapacak gücüm yok. Gelip geçenlerin ve müşterilerin sadece sırtımı görebilecekleri başka bir sandalyeye geçiyorum.

Evet, evet, diyorum.

Yeniden söyleyebildiğim ilk sözcükler bunlar. Hıçkırıklarımın artık dindiğini zannederken, tekrar hıçkırmaya başlıyor, sarsıla sarsıla ağlıyorum. Ağzım kuruduğu halde önümdeki su bardağına uzanmaya cesaret edemiyorum. Yirmi dakika kadar sonra Traudel'in sokağın karşısından seğirtip geldiğini görüyorum. Doğru bana koşuyor. Annette başıyla selam verip gidiyor, Traudel yanıma oturuyor.

Bir şey söylemek zorunda değilsin, diyor Traudel.

Hıçkırıklar hemen hemen dindi sayılır.

Gidelim mi? diye soruyor Traudel.

Bitkin bir haldeyim ama ayağa kalkıyorum. Taraçadan çıkıp arabaya gidiyoruz. Traudel beni eve değil, kırk kilometre ötedeki Psikiyatri Kliniğine götürüyor. Yol boyunca konuşmuyorum. Traudel'in sessizce ağlamasını dinliyorum.

On

Kliniğin büyük giriş salonunda oturuyor, geniş ağızlı çekçekleriyle yerleri silerken hastalara bakmamaya çalışan temizlikçi kadınları seyrediyorum. Saat onu geçti. Bir saat kadar önce haplarımı içtim. Traudel on ikiye doğru gelecek, kliniğin yemekhanesinde öğle yemeği yiyeceğiz. Bana temiz iç çamaşırları getirir, muhtemelen yeni bir gömlek, bir iki de kitap. Salona ağlamaktan hafifçe şişmiş bir yüzle girer herhalde ve biraz donuk hareketlerle yanıma yaklaşır. Beni buraya getirdiğine sonradan çok üzüldü ama şimdilik bu konuda bir şey söylemiyorum. İçleri boşalmış, koltuklarında neredeyse kıpırdamadan dinlenen hastaları güzel buluyorum. Hapların içindeki maddelerin kanıma yavaş yavaş karıştığını hissediyorum. Aynaya baktığımda, zamanından önce yaşlanmış buluyorum kendimi. Bizi yılların değil, tecrübelerin yaşlandırdığını düşünmüşümdür hep. Bir gün bir kliniğe yatırılacağım hiç aklıma gelmezdi. Şimdi bu tecrübenin beni nasıl yaşlandırdığını hissediyorum. Haplar genellikle belli bir rahatlama sağlıyorlar. Bunun sakıncalı yanı, kendimi aynı zamanda da bir sisin içindeymişim gibi hissetmem. Sanki içi pamukla kaplı bir kutuya konmuş gibiyim. Kliniğe yatırıldıktan kısa süre sonra doktor bana, sesler duyduğunuz olur mu? diye sordu. Hayır, dedim, ben sadece kendimi duyarım. Kendinizi mi duyarsınız? diye sordu doktor. Kendimle ya da kendime konuşurum, dedim. Demek öyle, dedi doktor, kendinizle yüksek sesle mi konuşursunuz? Hayır, dedim, kendimle içimden konuşurum. Etrafımdaki depresif, otistik ve şizoid hastalara bakıyorum. Benim tesellim, hafif bir vaka olmam. Terapistime, burada daha ne kadar kalacağımı sordum. Bu sizin göstereceğiniz gelişmeye bağlı, diye kaçamaklı ya da kaçamaksız bir yanıt verdi. Çok yakında eve dönmeme izin verileceğinden eminmişim gibi davranacağım. Etrafımdaki hastalar gazete okuyor ya da mektup yazıyorlar. Diğer hastaların benim dedikodumu yapmalarına fırsat vermemek için kliniğin ortak salonlarından olabildiğince uzak duruyorum. Daha bir haftadır buradayım ama şu ya da bu hasta hakkındaki küçük karalamaların çoğundan haberdarım. Obsesif kompülsif bir şef sekreterin kot pantolonunu her gün ütülemesi alaya alınıyor mesela. Şimdi kadının kot pantolonuna bakınca, gerçekten de jilet gibi bir ütü çizgisi olduğunu fark ediyorum. Ütü çizgilerinin, ileride yapayalnız kalma korkumu neden çağrıştırdığını bilmiyorum. Dün öğle yemeğinde, bir iki eski gönül

maceramı anlatmaya başladım. Bunu yapmamın tek nedeni, terk edilmiş yalnız biri gibi görünmek istemeyişimdi. Normalde hiç ağzıma almadığım aşk meşk sözcüğünü bile kullanınca, ani bir kelime yabancılaşmasına konuşmayı kestim. Başladığım bir cümleyi bitiremediğim anda bıçak gibi saplanıyor yalnızlık. Belki de tam tersi. Üç gün önce terapist, neden muzdarip olduğunuzu söyleyebilir misiniz? diye sordu bana.

Akut bir utanç sorununun tetiklediği depresyondan muzdaribim, dedim.

Terapist bu yanıt karşısında (muhtemelen) afallayıp sustu.

Doktorların, rahatsızlığı konusunda uzmanmış gibi davranan hastadan hazzetmediklerini biliyorum, dedim.

Terapist susmaya devam etti.

Zor bir vaka olduğumu sanmıyorum, dedim. İç dünyam çok geniş değildir. Her tarafını çabucak katedebilir ve şu tespitte bulunabilirsiniz: Birkaç suçluluk duygusundan ve biraz utançtan başka bir şey yok.

Terapist not almaya başladı.

Gençlik yıllarımdan beri, bilgim sayesinde korunduğum saplantısından muzdaribim; talihsizliğimin püf noktası, bunu bile bildiğimi zannetmem.

Terapist söylediklerimi düşünüyora benziyor, pencereden dışarıya bakıyordu.

Yıllarca daha iyi bir hayata hazırladım kendimi, dedim ama beklentim hiç gerçekleşmedi. Çok uzun bir süre duygusal ve melankolik bir ruh haliyle sızlanıp durdum ama sonunda şunu anladım: İnsandan beklenen, mutsuzluğuyla ihtiyatlı bir ilişki kurması.

Terapist yine birkaç not aldı.

Sonra dedim ki: Aklımı kaçırmaktan korkuyorum. Belki de aklımı çoktan kaçırdım da onun için buradayım.

Neden böyle bir fikre kapıldınız? diye sordu terapist.

Bunun üzerine, terapistin henüz bilmediği o sosis ve ekmek dilimi hikâyesini, muhtemelen fazla ayrıntıya girerek anlattım. Sonra da terapi saati bitti. Gazetemi ve kitabımı alıp terapistin odasından çıktım.

Danışmadaki Bianca Hemşirenin menekşe parfümünün kokusu ta buraya kadar geliyor. Traudel’i asla affedemeyebilirim Kendimi onun tarafından ihanete uğramış hissediyorum İhaneti, size itiraf edilmiş ama başkasına yapılmışsa kaldırabilirsiniz ancak. Fakat bir ihanetin

kurbanıysanız, size ihanet edene asla geri dönmezsiniz. Kıytırık menekşe kokusu aklıma daha da kıytırık bir fikir getiriyor: Belki de kendime yeni bir kadın bulmalıyım. Oysa yeni bir kadın için en ufak bir istek yok içimde. Herhalde aşkın aşağılamalarından geri çekiyorum kendimi. Ayrıca arada bir baş gösteren yeni bir kadın bulma fikri, biyografimin kibriyle hiçbir şekilde bağdaşmayan bir hayat hikâyesi klişesi. Giriş salonunda bir sürü kederli insan otursa da ortamdaki keder akıl alır gibi değil. Keder herkesi kederlendiriyor, yani keder herkes için o kadar aşikâr ki, bu alenilik onu önemsizleştirip görünmez kılıyor. Bir insanın derdinin ne olduğunu anlamak için yüzüne bakmam gerekmiyor artık. Daha görmeden acıyorum ona. Her an her durumun iç yüzünü anlama dürtüsünden kaçamadığımı, iyice kötücülleşmiş bu içsel yargılardan anlıyorum. Halbuki zekâmın hezeyanlarından da kurtulmak istiyorum ben. Hırslı olmak istemiyorum artık, o defteri kapattım.

Dr. Treukirsch (terapistim) haplarımın bileşimini ve dozunu üç günde bir değiştiriyor. Burada tutulmamın tek nedeni, bana uygun ilaçların tespiti olsa gerek. Bazen ilaçlar fazla durgunlaştırıyor beni, bazı günler de fazla kıpır kıpır ve gerginim. Şu anda kendimi korkulardan arınmış ve dingin hissediyorum ama az sonra Traudel’le buluşacağım için bir huzursuzluk da duyuyorum. Öğle yemeğinden önce bir saat yürüyüş yapmak iyi gelirdi herhalde. Ama bugün hem tembelliğim üstümde hem de (Traudel ziyaretime geleceği için) fazla heyecanlıyım. Ayrıca eteklerinde kliniğin olduğu kasabaya karşı soğukkanlı olamıyorum. Korse mağazalarının, gözlükçülerin ve şirin kasap dükkânlarının vitrinlerinin önünden geçerken insanların kederinin biraz da hayatın vitrinlerde tehlikesizmiş gibi lanse edilmesinden kaynaklandığı duygusuna kapılıyorum. Çocukluğumda, ortalarından yarılarak kasap dükkânlarına boylu boyunca asılan hayvan vücutlarından kan damlardı. Herkesin her gün bir ölüm kalım meselesiyle karşı karşıya olduğunu anlaması için vitrine bir göz atması yeterliydi. Şimdi birer butiğe çevrilmiş kasap dükkânlarını gördükçe, bütün insanların aynı anda dehşete kapılmamasına öfkeleniyorum. Ne var ki bu hissiyatımın aptalca olduğunu ve yetişkin bir insana yakışmadığını da biliyorum. Yan masadaki kadın hastanın söylediği bir cümle kulağıma çalınıyor: Kendime yeni bir daire arayacak gücüm yok. Hoşuma giden bu cümleyi söyleyen kadının, Bayan Dr. Petzold’un yüzüne bakıyorum. Bayan Dr. Petzold, zaman zaman paranoya nöbetleri geçiren bir sanat pedagogu ve başarılı

olamamış bir sanatçı. Bu akşam (danslı) bir rock konserine gitmeyi planlayan hasta grubunun içinde o da var. Bayan Dr. Petzold konsere benim de gelip gelmeyeceğimi sordu, ben de (her zamanki gibi) temkinli ve muğlak bir cevap verdim. Ama gitmem herhalde. Popüler müzik bana hitap etmiyor, hatta bu müziğin sakatlanmış küçük burjuvazinin bir semptomu olduğunu düşünüyorum. Geçenlerde Bayan Dr. Petzold'a, depresyon ile yaşantı isterisi aynı madalyonun iki yüzüdür, dedim ve der demez de pişman oldum çünkü bu cümleyle tıp bilgimin bir kısmını ifşa etmiş oldum. Traudel'le ilişkim şu anda pamuk ipliğine bağlı. Onca zamandır birlikte yaşadığım kadın, hayatımda tuhaf bir misafire dönüşmek üzere. İçimdeki kin sağır ve dilsiz bir kin ve kendini tüm konuşmalara kapatmış durumda. Bir kez sevmiş olan ve hâlâ seven biri, kendini aşka elverişli bir hale getirmenin ne kadar zor olduğunu, ne kadar uzun sürdüğünü bilir. İnsan acı çekerken anlar, aşk için emek vermeye bir daha kolay kolay kalkışamayacağını. Çekilen acı bir tür aşk tembelliği yaratır. Acı çeken kişi, bu kadar ağır bir işi boşu boşuna yaptığından korkar. Traudel'in gelmesine az kala bu kadar vahim düşünceler düşünmek hoşuma gitmiyor. Şimdi bir üzüntü ve burukluk duymamın nedeni bu olsa gerek. Birkaç basit cümle düşünmeye çalışıyorum, mesela şunu: Mutluluk uğruna böyle bir mücadeleye gerek kalmamalıydı.

Ama kasten basit düşünmeye çalışırken kendimi kötü hissetmemem imkânsız. Ne yapacağımı bilemediğimden, yan taraftaki televizyon odasına geçiyorum. Sabah sabah herhangi bir filmi izleyen birkaç biçare hep vardır orada. Pencereden binanın ana giriş kapısını görebileceğim bir yere oturuyorum. Afrika'daki gnuların hayatını anlatan bir film var ekranda. Çölde büyük sürüler halinde dolanan gnuların etrafı daima ölümcül düşmanlarıyla, aslanlar ve sırtlanlarla çevrili. Gnuların aldırışsızlığı duygulandırıyor beni. Öylece duruyor, düşmanlarının gözlerinin içine bakıyor ve yiyecek aramaya devam ediyorlar. Bir aslanın gnulardan birinin boynuna atladığı ve kurbanıyla birlikte soluk soluğa yere düştüğü anlar, erkeğin başının orgazmdan sonra bitkin bir halde öne düşmesini andırıyor. Bu karşılaştırmayı dört saniye boyunca irkiltici, sonra da itici buluyorum. O esnada Traudel'in ana kapıdan içeriye acılarla süzüldüğünü görüyorum. Çok sıkıntılı olduğu belli ama sıkıntısını gidermeyeceğim, en azından şimdilik. Yerimden kalkıp fuayeye çıktığım o anlarda kendimi diğer hastalardan ayrıcalıklı hissediyorum. Traudel beni görünce heyecanla

yaklaşıyor. Üzerinde beyaz bir bluz ve konyak rengi eteği var. Omuzlarına dümdüz dökülen koyu renk saçları hafifçe sağa sola salınıyor. Traudel güzel görünüyor, acı çekerken bile. Bana sarılıyor ki etrafta başka insanlar varken hiç yapmadığı bir şeydir bu.

Ah, diyor.

Evet, diyorum.

Traudel bana sarılırken boğazından bir hıçkırık kopuyor. Pişmanlık duyduğu çok açık. Çocukluğumun en önemli duygusunu hatırlıyorum yine: Daha dokuz yaşındayken bile, başıma gelecek felaketlere aşinaydım. Hayatımın, afetin gerçekleşmesini sakince beklemekten ve hayatımla iç içe geçmesini gözlemlemekten ibaret olacağını biliyordum. Sarsılmış vaziyetteyim, doğru dürüst konuşamıyorum. Köşeye konmuş koltuklara biraz da kasıtsızca ayrı ayrı oturuyor, bakışıyoruz. Traudel yavaş yavaş sakinleşiyor. Plastik poşetteki iç çamaşırlarını, gömlekleri, mendilleri, çorapları gösteriyor. Teşekkür niyetine başımı sallıyorum ve iç çamaşırlarına dokunuyorum ki normalde hiç yapmadığım bir şeydir bu.

Sonra götürürüm odama, diyorum.

Traudel başını sallıyor. O da henüz konuşacak durumda değil. Kliniğe ziyaretçi olarak gelmiş küçük çocuklu genç bir kadına bakıyoruz. Kadın bir koltuğa oturup topuklu ayakkabılarını çıkarıyor. Çocuk devamlı anne-anne-anne-anne, diyor. Kadın, anne burada, diyor, çocuk yine anne-anne-anne-anne, diyor. Kadın çantasından bir radyo çıkarıp müzik açıyor. Çocuk pop müziğin içine doğru anne-anne-anne-anne, diyor. Kadın çantasından oyuncak el süpürgesi çıkarıp çocuğa veriyor. Çocuk etrafı süpürmeye başlıyor ve anne-anne-anne-anne, diyor.

Odaya bir uğrayalım, diyorum.

Traudel başını sallıyor.

Odanın sessizce incelenmesi kısa sürüyor. İncelenecek pek bir şey yok zaten. Basit bir ahşap yatak, iki sandalyeli bir masa, lavabo, gömme dolap. Traudel'in getirdiği eşyaları dolabın üst raflarına yerleştiriyorum.

Kirli çamaşırları alayım mı, diye soruyor Traudel.

Kliniğin çamaşırhanesi var, diyorum.

Benim için sorun değil, diyor Traudel ve kirli çamaşırlarımı poşete doldurmaya başlıyor. Az sonra yeniden hıçkırarak bana sarılıyor, benden af diliyor.

O kadar vahimleşmişti ki durumun, diyor, ne yapacağımı bilemez olmuştum.

Vahim olan neydi? diye soruyorum.

Balkondaki pantolon endişeden bitirdi beni, diyor Traudel, bir arkadaşını okulunun çalışanlarından biri olarak tanıtman, sonra da şu ekmek dilimi! Bitmiş, tükenmiştim artık.

Traudel hıçkırıyor.

Şimdi kendini daha iyi hissediyor musun?

Evet, diyorum.

Odadan çıkıp kliniğin yemekhanesine yollanıyoruz. Asansörde tek kelime etmiyoruz. İhanete rağmen Traudel'e geri dönsem mi acaba, diye düşünüyorum ciddi ciddi. Kabul etmem gerekir ki, fazla zorladım onu. Kendi içinde dağılarak ulaşılmaz hale gelen bir insanla yüzleşmesini bekledim. Kendi içinde dağılmak kadar, böyle bir yüzleşmeden korkmak da insani bir şey. O nedenle, Traudel'i korktuğu için cezalandırmak bana düşmez. Korku yargılanamaz. Korku bir suç değildir. Düşünce makinemin yine pürüzsüz bir biçimde çalışmasına seviniyorum. Sağlığıma yeniden kavuşmanın bir işareti olarak görüyorum bunu. Fakat aklıma ve izanıma rağmen, yaralanmıştık duygusu galip geliyor. Yemekhane her zamanki gibi tıklım tıklım dolu. Yemek kuyruğuna giriyoruz. Hangi yemeği seçeceğimi servis penceresinin önüne gelene kadar bilmiyorum. Sonra ikimiz neredeyse aynı anda haşlanmış patatesli alabalık diyoruz. Bu ucu ucuna eşzamanlılık bizi güldürse de zavallılığından ötürü mahcup oluyoruz. Elimizde tabaklarla, iki sandalyenin boşalmasını bekliyoruz. Yemekte başkalarıyla aynı masaya oturmaktan hoşlanmam ama başka seçeneğimiz yok. Masamızdaki insanlar (bir hasta ile iki ziyaretçi) yüksek sesle konuşup gülüyorlar. Pek çok hasta hemen sıvışabilmek için yemeğini hızlı hızlı yiyor. Yemeğini bitirenlerin tabaklarını "tabak iade" denen yere bırakması gerekiyor. Bu yüzden mutfak gürültüsü hemen hemen hiç kesilmiyor. Masaların etrafındaki sandalyelerin devamlı çekilmesi ve tekrar masaların altına itilmesi daha da büyük bir gürültüye yol açıyor. Sessizce alabalıklara girişiyor, bekleyen gözlerle birbirimize bakıyoruz. Ziyaretçilerden biri yarısını yediği yemeğini masada bırakıyor. Hemen soğumuş, donuklaşmış patatesler bir tür ay manzarasına benziyor. Alabalığın sıyrılmış derisi gümüş gibi parlayan küçük bir bataklık sanki. Masada bırakılan yemeğe bu kadar ilgi göstermem iyiye alamet değil ama başka ne yapacağımı

bilemiyorum. Tabağın kenarındaki çatal oradan derhal kaçmaya çağırıyor beni. Kaçmak anlamsız olurdu çünkü anlaşılır bir nedeni yok. Yine de kaçtığımı, kaçarken kliniğin iki çalışanı tarafından yakalandığımı hayal ediyorum. Bana neden kaçtığımı soruyorlar, ben de şöyle diyorum: Tabağın kenarındaki çatal yüzünden. Elimden olmadan hafifçe kıkırdıyorum.

Neden güldüğünü bana da söyler misin? diye soruyor Traudel.

Alabalığı patateslerle birlikte duvara fırlatmayı çok isterdim, diyorum.

Ben de diye fısıldıyor Traudel.

Neden öyle yapmıyoruz o zaman? diye soruyorum.

Sen yaparsan, diyor Traudel, buradan bir daha kurtulamazsın ki bunu sen bile istemezsin.

Doğru, diyorum ama sen de yaparsan, belki seni de burada tutarlar, bu da hiç fena olmaz, öyle değil mi?

Gülüşüyoruz ve şimdi ayağa kalksaydık ve bir spor müsabakasındaki gibi yemeğimizi sırayla duvara fırlatsak ne olurdu diye tahminler yürütüp eğleniyoruz biraz. En azından bu sayede, içinde bulunduğumuz katlanılmaz durumla aramızda bir mesafe yaratmayı başarıyoruz. Traudel eski rahatlığımızı böyle zevzekliklerle ucundan kıyısından yeniden yakaladığımıza seviniyor gibi. Öğle yemeğinden sonra küçük bir yürüyüşe çıkıyoruz. Traudel’e yolda rastladığımız hastaların rahatsızlıklarını anlatıyorum. Bir kahve içmeye vakit kalınıyor çünkü saat 16.00’da terapim var. Traudel benimle birlikte odaya geliyor. Mahcubiyetten, her gün aldığım hapları gösteriyorum. Traudel beni elleyip sıkıştırıyor. Şimdiye kadar bir kadını hiç geri çevirmedim sanırım. Traudel öğleden sonraları erotik faaliyetlere meyilli değildir ama benim cinsel açlık çektiğimi düşünüyor ve haklı da. Traudel odamın anahtarını kilitte çevirince, bana evlilerinkine benzer bir iyilikte bulunmak istediğini anlıyorum. Ama yaralanmış ruhum, sevişmeyle bu kadar çabuk alt edilmeye, hele hele sabit ziyaretçi saati cinselliğinin indirimli fiyatından gitmeye direniyor. Kliniğe yatırılınca, Traudel’le benim aramda bir tür acı terazisi kuruldu. Herkes kendi kefesine, diğerinin hayattaki mutluluğuna karşı suç işlemenin acısını koyuyor. Bugün kimin suçu daha ağır basıyor? Şimdilerde Traudel’in kefesinin fazla yüklendiğini düşünüyorum. Traudel’i hastalığımla daha fazla korkutmamalıyım. Traudel’in düğmelerini açtığı bluzunu ilikliyorum. Bunun üzerine eşyalarını alıyor. Aşağıya kadar eşlik etmek istiyorum ona

ama yolu kendisinin de bulacağını söylüyor ve kırgın bir biçimde odadan çıkıp gidiyor.

Terapi saatinde, Traudel’le kötü ayrıldığımızı anlatıp anlatmamak konusunda kararsızım. Suskunluğum uzayınca, Dr. Treukirsch melankoli hakkında konuşmamı istiyor ama bunda zorlanıyorum.

Hüznümle o kadar bütünleştim ki, diyorum, kardeş gibi olduğum hüzün hakkında konuşmaya alışık değilim.

Şimdi de Dr. Treukirsch uzun uzun susuyor.

Beni şaşırtan şey, diyorum, melankolim ile dünyanın geri kalanının bu kadar uyumlu olması. Başka bir deyişle, çoğu insanın melankolimi makul karşılamasına şaşırıyorum. Koşulların melankolisi, benim küçük ruhumun onayına muhtaç değil ki.

Bu sözlerin ardından sessizlik daha da uzuyor.

Birkaç dakika sonra bu sessizliğin benim suçum olduğundan endişeleniyorum ama öyle değil tabii. Yine de çocukken uydurduğum aptal bir hikâye anlatıyorum. Bir gün alışverişten eve dönünce anneme, kasap dükkânında küçük düşürüldüğümü söylemiştim. Tezgâhtar kadın bana, seni küçük sucuk demiş, sonra da gülmüştü. Kadının benimle alay ettiğini düşünmüş, kasaptan çıkıp gitmiştim. Annemse çok sinirlenmiş, tezgâhtar kadına haddini bildireceğini söylemişti. Onu bundan vazgeçirinceye kadar akla karayı seçmiştim. Bu hakareti okuldaki aşağılanmalara benzetmiştim. Okulda kimileri bana koyungözlü veya tahtakurusu veyahut kılkuyruk diyordu. Ama başka öğrencilere hakaret ederlerken ben de katılıyordum onlara, diye anlatmıştım o zamanlar anneme (şimdi de terapistime); birbirimizi küçük düşürdükten birkaç dakika sonra hiçbir şey olmamış gibi bir araya gelip oyun oynamamız tuhafımıza gitmiyordu. Tezgâhtar kadın olayı da aynen böyle bir şey işte! demiştim anneme çok bilmiş bir edayla. Bütün günlerini o korkunç kasap dükkânında geçiren tezgâhtar kadınlar biraz olsun eğlenebilmek için ara ara müşterilere sataşıyorlardı işte. Annem beni hayretle dinlerken, şaşırtıcı derecede olgun ve akıllı olduğumu düşünmüş, satıcı kadına haddini bildirmekten vazgeçmişti. Birkaç gün sonra, tezgâhtar kadının bir daha öyle aşağılayıcı laflar etmediğini, bana artık gülmediğini söylemiştim ve konu kapanmıştı.

O zaman Dr. Treukirsch, uydurduğunuz bu hakaret hikâyesi ile ekmek dilimi hikâyesi arasında bir benzerlik var, dedi. Ekmek dilimi olayını uydurmadım ama dedim. Kastettiğim bu değil zaten, dedi Dr. Treukirsch,

benim kastettiğim, her iki olayda da bir terk etme, kendini terk etme söz konusu, anlıyor musunuz?

Susup düşünüyorum, halbuki ne düşüneceğimi bilmiyorum. O nedenle, elimin kapitone koltuğun minderi ile kolu arasındaki kuytuya girmesini seyrediyorum.

Benzerlik önemli değil, diyor Dr. Treukirsch, kendinizi terk edip etmediğiniz de önemli değil, kendini terk etme sözünü unutun lütfen. Önemli olan, bizim henüz bilmediğimiz şey; önemli olan, bu iki eylemin ne anlama geldiği ve bunlarla aslında ne anlatmak istediğiniz.

Susuyorum, elimi koltuğun kuytusundan çekiyorum ve sıkışmaktan kızarmış elime bakıyorum. Dr. Treukirsch'in ne demek istediğini anladığımı itiraf etmeli miyim, bilmiyorum. Aynı zamanda da bir ifşa edilmişlik duygusuyla cebelleşiyorum, sanki sırrımı yitirmiş gibiyim.

Sonra Dr. Treukirsch, şimdi bu noktadan daha ileriye gitmemiz gerekmiyor, diyor, bir dahaki sefere buradan yola çıkmayı deneyebiliriz.

Dr. Treukirsch ayağa kalkıp bana elini uzatıyor. Bir saat doldu, terapistin odasından çıkıyorum. En korunmasız anımda ruhumun dibine kadar okunduğu izlenimiyle çalkalanıyor içim. Bu nedenle, çocukluğumdan beri bildiğim bir tür içsel vandalizme yuvarlanıyorum şimdi. Bir şey çalmak, bir şeyi tahrip etmek ya da birine bağırıp çağırmak istiyorum. Fuayeye dönüyor, bir koltuğa oturuyorum ve duygularımın başka duygularla yer değiştirmesini bekliyorum. Çocukluğumun içsel vandalizmi de bir kendini terk etmeydi aslında. Dokuz yaşındayken, kendimden çok uzun bir süre ayrı kaldığım için az kalsın aklımı kaçıracaktım. O zamanlar kendimle kendim arasındaki mesafeyi azaltmak için, öğleden sonraları şehirde tamamen suskun ve yapayalnız dolanır dururdum. Otistik Bayan Gschill yanımdan geçerken, bana bu akşamki rock konserini hatırlatıyor. Şu anda taşradaki bir rock konserinden daha utandırıcı bir şey düşünemiyorum. Yaşlıca bir kadın ziyaretçi küçük köpeğiyle birlikte giriş salonuna giriyor. Birkaç metre sonra kadın köpeğin tasmasının ipini elinden düşürüyor. Köpek tasmanın ipini peşi sıra sürükleyerek giriş salonunda dolanıyor. Sonra kendiliğinden kadının yanma dönüyor. Hastaların çoğu bu küçük gösteriyi minnettarlıkla izliyor. Kadın yere eğilip ipi yeniden eline alıyor.

Saat 20.00'ye doğru, THE TAIFUNS adında, benim bilmediğim bir rock grubunun konserine gitmek için fuayede önce altı hasta toplanıyor, sonra gruba iki kişi daha katılıyor. Hastaların beşini tanıyorum, diğer üçünü

ise öğle yemeklerinde ve yürüyüşlerde görmüşlüğüm var. Konser kasabada, belediyenin spor salonunda gerçekleştirilecek. Daha yoldayken bile, ortama uymadığımı düşünüyorum. İleri yaşımdan ötürü utanıyorum. Yaşını başını almış bir hasta olan Dr. Adrian da benzer şeyler düşünüyor gibi. Hemen de birbirimizi buluyor ve ikimiz, küçük bir alaycı grup oluşturuyoruz. Hasta grubu LAST EXIT, akşam gezintisine çıktı, diyor Dr. Adrian ve alayla gülüyor. Ne yaparsak yapalım, diyor, hep aynı şey oluyor, normal hayat formel hayata dönüşüyor. Vitrininde fiyatları iyice düşürülmüş gitarlar sergileyen bir müzik aletleri dükkânının önünden geçiyoruz. Dr. Adrian la birbirimize gençliğimizde gitarist olmak istediğimizi anlatmamızla aramızda bir tür yakınlık kuruluyor. Yoldan geçen bir çiftçiye bakıyorum. Adam sol kolunun altına yuvarlak bir ekmek sıkıştırmış. Çiftçinin ekmeği bedenine sıkı sıkıya bastırma biçimi hoşuma gidiyor; somun ekmek ile insan bedeni ayrılmaz bir bütün gibi görünüyor. Dr. Adrian’ın dikkatini adama çekmek isterken, Dr. Adrian, batı rasyonelliğinin, diyor, melankolinin doruk noktasına ulaşmasına daha çok var. Neden bahsettiğini tam anlamadığım halde, onu onaylıyorum. Diğer hastalar da kendi aralarında fısır fısır konuşmaya başlıyorlar. Neden başka birine değil de bir kültür budalasına çattığımı soruyorum kendime. Dr. Adrian’ın yanından uzaklaşmak istiyorum ama bunu nasıl becereceğimi bilmiyorum. Ara ara içimden ona şöyle demek geçiyor: Gidin de başka birine musallat olun, sizin kasabalı afra tafralarınız için fazla yaşlıyım ben. Gerçek şu ki ben de kültür budalasıyım. Başka kültür budalalarını derhal fark etmemin nedeni bu. Muhtemelen duvarlardaki spor ve tırmanma aletleri görünmesin diye dört bir yanı siyah kumaş perdelerle kaplı büyük bir salona giriyoruz. Salonun yarısının bile dolmadığını görmek beni memnun ediyor. Bir tezgâhta bira, şarap, su ve elma suyu satılıyor. Biletlerin üzerinde “oturma düzeni yoktur” yazıyor. Elimde bir şişe ya da kadehle istediğim yerde durabileceğim anlamına geliyor bu. Ön tarafta, THE TAIFUNS sahnede. İki şişman kadın gitar çalıyor (biri şarkı da söylüyor), üç zayıf kadın ise bateri, bas gitar ve saksafon. Çok geçmeden ortalığı bira ve ter kokusu kaplıyor. Belli ki gecenin de düzeni yok, diye düşünüyor içimdeki kültür budalası. Neyse ki cümleyi kendime saklayabiliyorum. Geleneksel kültür budalalarından daha iyi olan tek tarafım, kültür ketumluğum. Konsere gelenlerin çoğu içki içiyor, çok azı dans ediyor. Neyse ki Dr. Adrian yanımdan ayrıldı. Gördüğüm kadarıyla, *borderline* Bayan Novak’la dans

ediyor. THE TAIFUNS grubunun solisti zaman zaman bize sırtını dönüp sahnenin arkasındaki duvarı seyrediyor. Kadının sırtına bakarken, çocukluğumda annemin bana sırtını dönüp odadan çıkması aklıma geliyor. Solist yine önüne dönüyor ve aynı anneminki gibi bıkkın yüzü görünüyor. Annem gitarist ve şarkıcı olsaydı, sahne gösterileri için akşamları evden çıkıp gitseydi nasıl olurdu, diye düşünüyorum. Bir gün onu takip ettiğimi ve bir pop grubunun solistliğini yapan muhteşem bir kadın olduğunu kendi gözlerimle gördüğümü hayal ediyorum. Ama böyle abartılı umutlara kapılmak da neyin nesi! Çünkü gitarist ve şarkıcı da olsa, annemin evdeki gibi uyuzun teki olduğunu o zaman da görürdüm tabii! Gözlerime inanamaz, eve dönerken katıla katıla ağlardım. *Rock me*, diye şarkı söylüyor solist ama gerçekten sallanmak istediğine inanmıyor insan. Kırmızı, sarı ve mavi spotlar altında ağır ağır sallanırken, kalçalarını, tenini, deri kemerini sergiliyor. Otistik Bayan Gschill ile dans ediyorum ki buna hiç kalkışmasam daha iyiydi. Dansa başladıktan az sonra beni öpmeye çalışıyor. Öpülmekten ziyade yalanmış gibi hissediyorum kendimi ama Bayan Gschill hiç rahatsız olmuşa benzemiyor. Ama tabii ki her zamanki gibi, benim suçum bu. Bayan Gschill’le küçük bir macera yaşamayı kurmuştum. Epeydir mahrem bir ziyaretçim olmadı. Tatil seksi, karnaval seksi gibi, bir de klinik seksi var; ve bu cinsellik ancak insanlar gündelik hayattan geçici bir süre uzak kaldığında yaşanıyor. Ama Bayan Gschill yakınlaşmamızın tamamen başarısızlığa uğradığını hiç algılamamış gibi. Bir anda otizmin ne olduğunu kavrıyorum. Bayan Gschill tamamen kendine dönük. Dans ettiği kişinin başka bir insan olduğunu pek fark etmediği gibi, bu insanın (benim), onun o nikotinli nefesine katlanamaması da umurunda değil. Rahatsızlığının ne olduğu birdenbire anlaşılan birine nasıl dik dik bakılırsa, ben de Bayan Gschil’le öyle dik dik bakıyorum. Acilen tuvalete gitmem gerektiğini söylememden de rahatsız olmuyor Bayan Gschill. Ama bu sayede kaçmayı başarıyorum hiç olmazsa. Az sonra da erken emeklilik planlarından söz eden Dr. Adrian’ın yanındayım. Her şeyden önemlisi, diyor Dr. Adrian, artık çalışamaz durumda olduğunuza dair rapor verecek iki doktor bulmanız gerekiyor. Dr. Adrian, böyle iki doktor bulduğunu vurguluyor sevinçle. İlk başta bu erken emeklilik konusunu hiç önemsemediğimden, rock konserinden çekip gitmek istiyorum. Ama sonra, erken emeklilik benim için de bir seçenek olamaz mı, diye soruyorum kendime. Bu açıdan bakıldığında, klinikte bulunmam hayatımda önemli bir değişim yaratabilir.

Dr. Treukirsch istenen raporları vermeyi mutlaka kabul eder. Dr. Adrian'ın planlarına merakla kulak kabartıyorum.

On Bir

Sonraki günlerde de Dr. Adrian'la bir araya gelmeye çalışıyorum. Dr. Adrian elli yaşlarında, yakışıklı, ince uzun, zeki, uyumlu biri; Kuzey Almanya'daki bir meteoroloji istasyonunda meteorolog. Neden klinikte olduğunu söylemiyor, ben de sormuyorum. Burada bulunma nedenim hakkında ben de konuşmuyorum, rahatsızlığımı doğru düzgün anlatmakta zorlanırdım zaten. Nispeten hafif sorunlarımdan biri de hastalığıma gerçekten ilgi duymamam. Hasta sayılmam bile o kadar gücendiriyor ki beni, ilgisizliğim bana gayet anlaşılır geliyor. Erken emeklilik meselesine merak duyduğumu fazla belli etmemeye çalışıyorum, Dr. Adrian'ın konuyu kendiliğinden açmasını bekliyorum, o da seve seve anlatıyor zaten. Erken emekliliği hayatının büyük başarısı olarak görüyor Dr. Adrian. Çalıştığı meteoroloji istasyonundaki bunaltıcı çalışma koşullarından (mobbing, yükselme imkânının olmaması, müdürün hakaretleri) söz ediyor bazen. Karısı ve ilköğretim öğrencisi iki çocuğuyla birlikte Frizya'daki bir köyde yaşıyor. Geçenlerde Dr. Adrian'a dedim ki, artık daha incelikli bir hayatım olsun istiyorum ve zannedersem çoğu insan da bunu istiyor ama daha incelikli bir hayatı nerede arayacaklarını bilmiyorlar. Yatıştırma Okulunun konusu bu arayış işte. Dr. Adrian bu sözlerden etkilendi sanırım ama daha fazla bilgilendirilmek istemediğini de fark ettim. Bir kez daha (ve yine) Yatıştırma Okulu'ndan söz etmem, bir günlük bir gecikmeyle de olsa korkuttu beni. O yüzden bugünlerde haplarımı hiç aksatmıyorum. Yeni bir kafa karışıklığından korkuyorum. Dün gece yatağımda yatarken, Yatıştırma Okulunun tekrar ortaya çıkmasının yeni bir krize işaret ettiği duygusuna kapıldım. Ama sonra hayal dünyamda kaybolup gitti okul. Erken emekliliğin özellikle de resmi kısmıyla ilgilendiğimi itiraf etmekten çekmiyorum. Normal bir iş hayatım olup olamayacağını Dr. Treukirsch'e doğrudan sorabilmem gerekir. Dr. Adrian da memnun terapistinden. Terapistin onu anladığını ve eşiti gibi davrandığını düşünüyor. Bir geceyi dışarıda geçirme iznini önümüzdeki günlerde kullanmak istiyor. Bu gezintinin terapiyle de bir ilgisi var elbette. Dr. Adrian dışarıda geçireceği o gecede, hayata karşı duyduğu korkuyu, özellikle de hayatını boşa geçirdiği ve berbat ettiği korkusunu hem sorgulamak hem de ifade etmek istiyor. Klinikte artık ben de kendimi güvende ve yatışmış hissediyorum. Burada olabildiğince uzun süre kalma düşüncesiyle günlerdir flört ediyorum.

Benim gibi birinin kliniğe “düşmesinin yarattığı kırgınlık giderek kayboluyor. Bu duygunun ortadan kalkmasını ne açıklayabilir ne de anlatabilirim, hele hele Traudel’e hiç. Traudel’den çok dokunaklı bir mektup aldım. Onu affetmekte zorlandığımı hissettiğini, duygularımı nasıl değiştireceğini bilemediğini yazıyor. Aşkının derinliğinden emin olmamı söylüyor ve beni ne zaman görmeye gelebileceğini soruyor. Mektup beni duygulandırsa da ne cevap vereceğimi bilmiyorum. Şimdilik buradan ayrılmak istemediğimi söyleyemem Traudel’e, erken emeklilik planlarımı da anlatamam. Traudel ahlakçıdır, hayatı bu şekilde kolaylaştırma stratejimi asla tasvip etmez. Buradaki gibi bir sükûnetin bana daha önce hiç nasip olmadığını söyleyebilirim. Şu sıralarda günlerimi korku ve dehşet imgeleri olmaksızın, neredeyse belleksiz yaşayıp giderken, her gün kolayca yiyecek bulan, akşamları da yuvasına çekilen bir böceği andırıyorum. Tamam, sakinliğim yapay bir sakinlik, her gün yuttuğum haplardan kaynaklanıyor. Şimdilerde Fluoxetin, Zoloft, Mirtazapin, Cipralex ve Modafinil kullanıyorum. Bu (ya da başka) hapları her gün alacağım için, şu anki durumumun ilerde de süreceğini düşünebilirim. Geçenlerde bir kuaförün vitrininde şöyle bir cümle okudum: Kuaförlerin yapabildiğini ancak kuaförler yapabilir. Birkaç dakika boyunca cümlenin derin bir gerçeği ifade ettiğini düşündüm. Bu gerçeğin ne olduğu üzerine kafa yorarken, dilin, gerçeği aynı anda hem gösterme hem de gizleme yetisine ne zamandır hissetmediğim bir hayranlık duydum. O sırada, koltuk değnekli yaşlıca bir adam çıktı kuaför salonundan. Kuaför salonunun kapısı önündeki üç basamaktan inmesi ve koltuk değneklerini hareketleriyle bütünleştirmesi epey zaman aldı. Birdenbire şöyle düşündüm: Sadece iki koltuk değnekli bir adam, iki koltuk değnekli bir adam gibi yürür. Kıkırdadım ve dilin o görkemli gösterişçiliğine galip gelmenin hoş duygusunu hissettim. Vitrin camındaki cümlenin yanıltma manevrasını da ancak o zaman takdir ettim. Bu manevranın işe yaramasının tek nedeni, cümlenin bizim yapamadığımız bütün o şeyleri zarifçe hasıraltı etmesi. Bundan sonra aynen böyle yaşaman lazım, diye düşündüm. Ama ben zaten hep böyle yaşamadım mı? Bir kez daha kıkırdadım. Koltuk değnekli adamın ona güldüğümü düşünmesini istemediğimden oradan hızla uzaklaştım. Yürüyüp giderken, az önce gördüğüm düşündüğüm ve hissettiğim bütün o şeyleri hiç kimseyle konuşamayacak olmanın acısını hissettim. O bakımdan Traudel’e bir özlem duydum. Ama birdenbire ölü annemle babamı da özlemem şaşırttı beni.

Annemle babam uzun yıllar önce öldü ve onların hayatta olmalarını çok uzun zamandan beri o dakikalardaki kadar şiddetle arzulamamıştım.

Babamın işten yorgun argın dönüp akşam erkenden odasına çekilmesi canlandı gözümde. O zamanlar yetişkin erkeklerin çoğu pijama değil, gecelik giyerdi. Neredeyse yerleri süpüren beyaz geceliğiyle mutfağa gelirdi babam. Biz çocuklar gülmemek için kendimizi zor tutardık. Babamın o halini, bizimle birlikte mutfakta oturan annem de gülünç ya da komik ya da trajikomik bulurdu. Babama belli etmeden bize sırıtması hem bizimle dayanışma içinde olduğunu gösterirdi hem de kesinlikle gülmememiz için bir uyarı mahiyetindeydi. Nitekim biz de öyle yapardık. Babamın etrafta ayaklarını sürüye sürüye dolanmasını, çalar saate uzanmasını, saati yavaş yavaş, yaylarını inletene kadar kurmasını seyrederdik. Sonra babam çalar saati göğsüne bastırır, herkese iyi geceler diledikten sonra çekilir giderdi. Mutfakta birkaç dakika hiç kıpırdamaz, elimizle ağzımızı kapatırdık. Annem ancak dört beş dakika sonra, ortalık tamamen sessizleşince radyoyu açardı. Yastıkları yüzümüze bastırır, olabildiğince sessiz kahkahalar atardık yastıkların içine. Bu hatıradan derinden etkilenerek, ölü babama bir dakika saygı duruşunda bulundum. Babamın hiç hak etmediği alaylara maruz kalmasının şimdi bana ne kadar acı verdiğine şaşırmıştım. Bir banka oturup etrafı seyrettim ve çocukluğumda kalmış gülünç bir sahnenin bende yarattığı bu güçlü sarsıntının üstesinden geldim ya da gelemedim.

Akşama doğru (klinik yavaş yavaş sessizliğe bürünüyor) Dr. Adrian'la buluşuyorum. Mat, yün battaniye, kumanya, çatal kaşık ve ufak tefek bir iki şeyi daha çıkın yapmış. Dr. Adrian geceyi evsiz biri olarak geçirecek. Bu tarz bir gece ilk defa yaşadığı bir şey değil. Terapistinin buna izin vermesi, girişimin işe yaradığını gösteriyor. Dr. Treukirsch ona eşlik etmeme izin verdi. Fakat şunu da söylemem gerekir ki evsiz biri olarak geçireceğim bir gecenin benim terapime bir katkısı olamaz. Tam tersine, böyle bir gece benim gelecek paniğimi daha da arttırır. Bu nedenle, gecenin sadece ilk yarısında Dr. Adrian'la dolanacağım. Sonra müsaade isteyip kliniğe döneceğim. Ona eşlik etme nedenim, erken emeklilik meselesi hakkında daha fazla bilgi edinmek. Bu tür bürokratik ve idari süreçler konusunda deneyimli değilim, becerikli de değilim muhtemelen. En basit idari adımları bile, tam olarak kavrayamasam da en azından içselleştirebilmem için üç dört kez açıklamak gerekiyor bana. Dr. Adrian'la

konuşmalarımızdan, Federal Sigorta Kurumunun (ne terim ama!), kişiye daha önce tanınmış iş göremezlik statüsünün koşullarının hâlâ geçerli olup olmadığını zaman zaman kontrol ettiğini öğrendim (mesela). Oysa bir kez elde edilen iş göremezlik statüsünün süresiz geçerli olduğunu sanıyordum. Öyle değilmiş. Federal Sigorta Kurumu, iş göremezlik durumunun devam edip etmediğini veya şu ya da bu erken emeklinin yeniden çalışabilecek durumda olup olmadığını öğrenmek amacıyla uzman doktorlardan düzenli aralıklarla bilgi talep ediyormuş. Bunu öğrenmem, ilk başta planlarımı bozar gibi oldu. Ama sonra Dr. Adrian beni rahatlattı. Bu kontroller büyük ölçüde formaliteymiş, dosyanıza bakan bilirkişiye gidiyormuşsunuz, onay belgesini damgalatıp kuruma gönderiyormuşsunuz.

Klinik, kasabanın kıyısındaki alçak bir tepenin üzerinde. Kasaba merkezine varmak için aşağı yukarı on beş dakika yürümek gerekiyor. Merkeze vardığımızda Dr. Adrian'ın hangi yöne gideceğini bilmiyorum. Yolda yürürken, kliniğin arazisine kadar girmiş evsizler görüyorum. Evsizlerin gözünde hastalar varlıklı insanlar. O yüzden etraftaki çöp kutularının içini incelemek umut verici onlar için. Çıplak ellerle çöp kutularını karıştırırken gelip geçenlere bakmıyorlar bile. Şimdilerde, evsiz gibi görünenlerin çoğu evsiz değil aslında. Yeni yoksulluk, henüz sıradan koşullarda yaşayan çok fazla insana da sirayet etmiş durumda. Bu insanlar zaman zaman etrafta dolanıp işe yarar bir şeyler arıyorlar. Ve (klinikte olduğumdan beri biliyorum ki) içinde ne olduğunu iyice incelemeden hiçbir çöp bidonunun yanından geçip gidemeyen, bulduklarını gerçekten almak istemeseler de çöp karıştırma saplantısından muzdarip insanlar var. Merakımı elimden geldiğince belli etmemeye çalışarak, Dr. Adrian'ı erken emeklilik konusunda konuşturmaya çalışıyorum. Havadan sudan bahseder gibi, benim planım, klinikte olabildiğince uzun süre kalmak, diyorum. Ama Dr. Adrian oltaya gelmiyor. Huzursuzluğumdan, etrafımdaki insanların ne yaptığını, benim ne yapmadığımı gözlemliyorum. Beni başkalarından ayıran ayrıntılar keşfedince yatışıyorum. Bu farkın algısında yaşıyor benim Benim. Geçen kışa ait bir imge şimdi neden aklıma geldi, bilmiyorum. Bir pazar sabahıydı ve çok kar yağıyordu. Oturma odamızın penceresinden bakınca, karşı pencerede, yağan karın arasından, beyaz iç çamaşırlı bir kadın görmüştüm. Beyaz karın, kadının beyaz iç çamaşırının ve beyaz teninin görüntüsü bir anda tüm düşüncelerden kurtarmıştı beni. Yağmur çiselemeye başladı ama Dr. Adrian bundan rahatsız olmuşa benzemiyor.

Kasabanın içinden geçerken, allanıp pullanmış küçük dükkânlarla dalga geçiyoruz. Kasaba sakinlerinin mutluluğunu aşağılamak aramızda biraz daha iyi bir hava estiriyor. Bir süre yağmur, adımlar ve suskunluk dışında bir şey olmuyor. Dr. Adrian'dan şimdiden ayrılsam mı, diye düşünüyorum.

Havadan rahatsız oldunuz mu? diye soruyor Dr. Adrian.

Şimdilik pek sayılmaz, diyorum.

Farklı duygular hissediyor musunuz?

Şu anda hiçbir şey hissetmiyorum, diyorum.

Yağmurun güzelliğinden, diyor.

Kuşkuyla gülüyorum.

Çocukken de severdim yağmurda dolaşmayı, diyor Dr. Adrian; çok üzgünsem, tenimdeki damlaların iyiye alamet olduğunu düşünürdüm.

İşte, diye düşünüyorum, melankoli de başladı. Daha fazla ayrıntıya girmiyoruz. Dr. Adrian'ın sağlık sorununun ne olduğunu, dedikodulardan bile bilmiyorum, sormayacağım da. Sorunumuza, unipolar depresyon, orta şiddette melankoli, bipolar bozukluk, otistik sendrom, akut anksiyete bozukluğu ya da başka bir şey dememizin bir önemi yok. Dr. Adrian; Remergil, Serotonin, Noradrenalin ve benim gibi Cipralex kullanıyor. İnhibisyonlardan, libido eksikliğinden ve ağlamaklılıktan şikâyet ediyor.

Ağlamaklılıktan mı? diye soruyorum, hangi durumda? Değişiyor, diyor Dr. Adrian. Geçenlerde yatağımda uzanmış, radyoda Hollywood'daki Oscar ödülü töreniyle ilgili bir haber dinliyordum. Ödül alan bir aktris teşekkür konuşması yaparken kendini tutamayıp ağladı. Hıçkırmaktan konuşamıyordu. Bir süre sonra benim de gözlerim doldu! Oysa ne aktrisi biliyordum ne de oynadığı filmi. Hollywood umurumda bile değil! diye haykırıyor Dr. Adrian.

Anacaddenin sonunda, sol tarafta, giriş kapısı kırmızı ve mavi ışık sütunlarıyla çevrili bir striptiz kulübü var. Dr. Adrian şakacı bir tavırla, evsizler gecemiz başlamadan önce birkaç güzel şey görmemizi öneriyor. Kararsızım ama itiraz etmiyorum, yani çoğu zaman yaptığım gibi ortama ayak uyduruyor, içimden buna kızıyorum. Ortasında bir tür panoramik kubbe olan büyük bir salona giriyoruz. Salonun dış duvarlarında yan yana sıralanmış kabin kapıları var. Kabinlerin çoğunun kapısı açık, çıplak kadınları seyretmek eskisi kadar moda değil herhalde. Paradan tasarruf etmek için, tek kişiye bile dar gelen kabinlerden birine sığışıyoruz. Kabinin salona bakan duvarında, bir dakika sonra kendiliğinden kapanan bir

gözetleme deliği var. Önce Dr. Adrian öne eğiliyor, yarım dakika sessizce bakıyor delikten, sonra sıra bende. Döner platformun üzerinde sarışın, artık genç sayılamayacak bir kadının kıvrandığını görüyorum. Göğüsleri çıplak, tanga külotu cinsel organını bayağı ifşa ediyor; çünkü kadın gösteri esnasında bacaklarını açık tutuyor. Otomata bir avro daha atıyorum. Dr. Adrian delikten kısaca baktıktan sonra sırasını bana veriyor. Ufak tefek, teni adeta bembeyaz Asyalı bir kadın görüyorum, muhtemelen Japon. Kadının yüz ifadesi ciddi, kıpırtısız ve üzgün. Tamamen çıplak ama çıplaklığı garip bir biçimde etkisiz kalıyor çünkü her şeyi gibi cinsel uzuvları da küçücük. Ayak tırnaklarındaki yıpranmış ojelere bakıyorum, pul pul dökülmüş ojeler kadının hüznünü yansıtıyor. Tam o sırada Dr. Adrian'ın elini pantolonumun önüne koyduğunu fark ediyorum. Dr. Adrian'ın benimle neden bir kabine girmek istediği anlaşıldı şimdi. Doğrulup elini itiyorum ve kısaca, bu olmaz, diyorum. Ve kabini terk ediyorum. Dr. Adrian kabinde kalınca, rahat bir nefes alıyorum. Yetişkin bir erkeğin benimle cinsel temas kurmaya yeltenmesi ilk kez başıma geliyor. Sadece öğrenciliğimde, on üç yaşlarındayken, eşcinsel bir evrem olmuştu ve bu kaçınılmazdı çünkü o dönemde grup halinde mastürbasyon yapmak bir tür gençlik hareketiydi. Striptiz şovundaki küçük Japon kadına özlem duyuyorum biraz. Onun üzüntüsü uzaktan uzağa benimkini andırıyor sanki. Ortalıkta dikiliyor, ne yapacağımı bilmiyorum. Traudel'i arayabilirsin, diye düşünüyorum ama vazgeçiyorum. Yine o genel durum işte: Hiçbir şey olduğu yok, şimdi buna seviniyorum da üstelik. Kararsız adımlarla kliniğe doğru yürümeye başlıyorum. Akşamüzeri kasaba biraz canlanıyor. Klinikteki akşam yemeğinden daha şimdiden iğreniyorum. Hep aynı öğrenci yurdu çayı ve çok sık verilen o berbat sarı sucuk! Bu günlerde yemek masasına hep bir kitapla oturdum. Sırf yemek esnasındaki utancı azaltmak için okuyordum. Ve de neden utandığımı genellikle bilmemekten kaynaklanan artçı utancı da azaltmak için. Ama burada olmamın nedeni de bu herhalde. Hâlâ artmaya devam eden bu karmaşıklığın bir parçası olmaktan sıkıldım artık. Hayat o kadar içinden çıkılmaz bir hal aldı ki, hepten vazgeçmek istiyorum hayattan. Ama sonra hepten vazgeçmekten de vazgeçiyor, gayet iyi bildiğim o hüsran duygusuna bırakıyorum kendimi; ki bundan da çok sıkıldım. Ayrıca ne zamandan beri edindiğim izlenim, karmaşıklığın yaşandığı yer ben olsam da benden kaynaklanmadığı. Onu başka birinden devralmış olmalıyım. Şayet öyle bir şey varsa, yabancı bir karmaşıklık bu. Az önce

dünyaya intikal eden “yabancı karmaşıklık” sözcüğü moralimi aniden düzeltiyor. Sözcük icat etmekteki hünerim bir tür gururla dolduruyor içimi (Yabancı karmaşıklığın önemli bir parçası da ruh halindeki bu ani iniş çıkışlar). Bir pastanenin önünden geçerken, vitrinde badem ezmesinden yapılmış büyük bir kırmızı araba görüyorum, arabanın beyaz tekerlekleri de badem ezmesinden. Direksiyonda oturan kahverengi badem ezmesi tavşanın badem ezmesinden kulakları arkaya doğru savrulmuş. Kendime bir badem ezmesi tavşan alsam mı, diye düşünürken, sağımdan cıvıl cıvıl üç genç kadın geçiyor. Yan yana yürüyorlar, kol kola girmişler, kıkırdıyorlar ve içlerinden birinin elindeki leylak salkımını sırayla kokluyorlar. Kadınların kısa kollu, derin dekolteli incecik bluzlarının üstünde mavi fabrika önlükleri var. Muhtemelen molada gezintiye çıkmış vardiyalı işçi kadınlar bunlar. İşçi olduklarının fabrika dışındayken de anlaşılması umurlarında bile değil. Leylak salkımı elden ele dolaşıyor ve kadınlara hoş bir zarafet katıyor. Peşlerinden gitmem minnettarlıktan olsa gerek çünkü striptiz şovunda yaşadıklarımı içimden silip atmaya yardımcı oluyorlar. Kadınlar kasabanın tek büyük mağazasına giriyor ve gelinlik bölümündeki tezgâhın önünde duruyorlar. Belli ki kadınlardan biri yakında evlenmeyi düşünüyor ve gelinliğe ihtiyacı var. İşçi kadınlar gülüyor, kızarıyor ve leylak salkımını geçici olarak tezgâhın üzerine bırakıyorlar. Biraz kenarda durduğumdan, dikkat çekmiyorum muhtemelen. Tezgâhtar kız gelinlik eldivenlerini çıkarıyor: dirseğe kadar uzanan, beyaz ipekten, harikulade pırıltılı eldivenler. Evlenmeye kararlı işçi kadın eldivenlerin üstüne atlayıp onları sırayla deniyor. Eldivenler kadının koltukaltlarına kadar uzanıyor ama bir sorun var. Gelinlik eldivenleri işçi kadının kolundan aşağı kayıyor. Kolları çok ince olduğundan, eldivenler ikide bir aşağıya iniyor, kolun üzerine yığılınca da biraz çirkin görünüyorlar. İşçi kadın başka eldivenler görmek istiyor ama hepsinin kesimi aynı, hepsi de yukarda, kolun üst kısmında genişliyor oysa gelinin kolları fazla zayıf bu kesim için. Tezgâhtar kız başka bir tezgâhtar kıza, fakirlerin çiroz kollarına her şey bol gelir, diyor. Neyse ki işçi kadınlar bu sözleri duymadılar. Tezgâhtar kızlar belli etmeden gülüyorlar. Çiroz kol ne bilmiyorum ama aşağılayıcı bir şey olduğu kesin. Diğer tezgâhtar kız kısa eldivenler de gösteriyor ama gelin kısa eldiven denemek istemiyor. Hiç olmazsa düğününde saklamak istiyor cılızlığını. İnce kollu ufak tefek kadın bütün eldivenleri kenara itiyor, teşekkür edip tezgâha arkasını dönüyor. Kadınlar yine kol kola girip mağazadan

çıkıyorlar. Leylak salkımını almayı unutuyorlar, leylak salkımı tezgâhta kalıyor. Kadınların peşinden gidiyor, dışarıda bir süre arkalarından baktıktan sonra fıskiyeli küçük bir havuzun kenarına oturuyorum. Daha önceki göz atmalarımdan bildiğim bir avlu girişini görüyorum buradan. Girişin sağındaki ve solundaki ev duvarlarının dibine tabanları çamurlu, ağır iş ayakkabıları dizilmiş. Arka tarafta gri bir duvar var, onun önünde de koyu renk erkek gömleklerinin asılı olduğu bir çamaşır ipi. Daha önceki göz atmalarımdan biliyorum ki az sonra bir tavuk görünecek ve arkadaki duvar boyunca gezinecek. Bu avluda yaşayan tek tavuk bu ve belli ki avlunun devamlı açık duran kapısından dışarıya kaçma ihtiyacı duymuyor. Dr. Treukirsch'e bu yaşadıklarımın hangisini anlatacağımı düşünüyorum. Dr. Adrian'la yaşadığım hayal kırıklığını mı? Ufak tefek kadının çiroz kollarını mı? Tavuğu bekleyişimi mi? On dakika sonra ayağa kalkıp kliniğe doğru yürüyorum. Bir tür mutluluk tepeden tırnağa ürpertiyor beni. Bundan sonra nasıl yaşamak istediğimi, her şeye rağmen, seçme şansım hâlâ var belli ki.